

Éves jelentés

2013

Éves jelentés

A MAGYAR NEMZETI BANK 2013. ÉVRŐL
SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE ÉS
BESZÁMOLÓJA

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2013. évi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	10
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	10
2.2. Az MNB szervei, vezetői	11
2.3. Az MNB szervezete	16
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	17
3. Beszámoló az MNB 2013. évi tevékenységéről	19
3.1. Monetáris politika	19
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	23
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	27
3.4. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	33
3.5. Devizatartalék-kezelés	35
3.6. Készpénz-logisztikai tevékenység	38
3.7. Statisztikai szolgálat	41
3.8. A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztésére irányuló jegybanki tevékenység	42
3.9. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	43
3.10. Az MNB 2013. évi eredményének alakulása	44
3.11. Az MNB gazdálkodása	45
3.12. A KBER-bizottságok bemutatása	50
3.13. Az MNB kutatási tevékenysége 2013-ban	51
3.14. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2013-ban	52
4. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	56

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2013. évi auditált beszámolója	59
1. Auditori jelentés	60
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	62
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	63
4. Kiegészítő melléklet	64
4.1. Az MNB számviteli politikája	64
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2013. évi mérlegére és eredményére	69
4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	69
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	70
4.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	71
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	72
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	72
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	73
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	73
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	74
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	75
4.12. Az MNB Nemzetközi Valutaalappal szembeni pozíciója	77
4.13. Befektetett eszközök	78
4.14. Céltartalék és értékvesztés	83
4.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	84
4.16. Saját tőke alakulása	84
4.17. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	85
4.18. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	86
4.19. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	88
4.20. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	90
4.21. Bankjegy- és érmegyártás költsége	91
4.22. Egyéb eredmény	91
4.23. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	92
4.24. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	93
4.25. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	93
4.26. Bér- és létszámadatok	94
4.27. A KBER számviteli iránymutatása és az MNB számviteli politikája közötti eltérések	95

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2013. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

A Monetáris Tanács 2013 során is folytatta a 2012-ben megkezdett kamatcsökkentési ciklust. A Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban: MNB) által alkalmazott rugalmas inflációs célkövetéses rendszerben a monetáris lazítást a középtávon is mérsékelt inflációs nyomás és a potenciális szintjétől elmaradó gazdasági aktivitás indokolta. A Monetáris Tanács 2013. július végére 25 bázispontos lépésekben 4 százalékra csökkentette az alapkamatot. A globális pénzügyi hangulat az év második felében azonban változókéonyabbá vált, ezért az év második felében a Monetáris Tanács lassította a kamatcsökkentési ciklus ütemét, és öt alkalommal is az alapkamat 20-20 bázispontos mérséklése mellett döntött. Így 2013 év végére 3 százalékra mérséklődött az irányadó kamat. A fogyasztóiárlás-infláció is jelentősen mérséklődött, az év első hónapjától eltekintve végig a középtávú célként kitűzött 3 százalékos érték alatt alakult, az első negyedévet követően a 3 ± 1 százalékos (utólagosan elfogadható) toleranciasávon kívül esett. Az éves átlagos infláció 2013-ban 1,7 százalék volt.

Az MNB 2013 áprilisában meghirdette a Növekedési Hitelprogramot (továbbiakban: NHP), melynek célja a kis- és középvállalkozások (továbbiakban: kkv) hitelhez jutásának elősegítése és a pénzügyi stabilitás megerősítése. Az MNB a program I. és II. pillérében fedezet biztosítása mellett 0 százalékos kamatozású refinanszírozási hitelt nyújt a hitelintézetek számára, amelyek ezt a kkv-k hitelezésére fordíthatják legfeljebb 2,5 százalékos kamatmarzs felszámítása mellett és maximum 10 éves futamidővel. A program 2013. szeptember 30-ig tartó első szakaszában rendelkezésre álló 750 milliárd forintos keretösszegeből összesen közel 701 milliárd forint értékben kötöttek szerződést a hitelintézetek a kkv-kkal, ami 93,5 százalékos kihasználtságnak felel meg, így a program mind keresleti, mind pedig kínálati oldalról jelentős hatást gyakorolt a gazdasági szereplők aktivitására. Külön kiemelendő, hogy az NHP keretében az I. pillérben folyósított hitelekben belül több mint 60 százalékot képviselnek az új beruházási hitelek, ez kedvező a program növekedésre gyakorolt hatása szempontjából. A II. pillérben is főként beruházási hitelek kiváltására folyósítottak kölcsönt a hitelintézetek. A devizahitelek kiváltása következtében pedig érdemben mérséklődött a kkv-szektor árfolyamkitértése, és csökkentek az ebből fakadó stabilitási kockázatok.

Az NHP sikerére való tekintettel a Monetáris Tanács a program folytatásáról döntött, így a második szakasz 2013. október 1-jétől 2014 végéig tart 500 milliárd forintos induló keretösszeggel, amelyet a Monetáris Tanács, figyelembe véve a mindenkori makrogazdasági, pénzügyi és hitelezési folyamatokat, 2000 milliárd forintos összeghatárig emelhet.

A forint devizacsere piacon oldódtak a devizaliquiditási problémák a 2013-as évben. Részben ennek köszönhetően a megelőző évektől elmaradt a bankrendszer kereslete a hagyományos jegybanki devizacsere-ügyletek iránt. Ugyanakkor az NHP III. pillérének keretében új devizacsere-tendereket vezetett be az MNB, aminek célja az ország sérülékenységeinek és az intézmény kamatkockázatának a mérséklése. Az új tendereknek köszönhetően 2013-ban megemelkedett a teljes jegybanki swapállomány.

A 2013. október 1-jén hatályba lépett MNB törvény a jegybankba integrálta a pénzügyi felügyeleti és a fogyasztóvédelmi funkciókat, valamint makroprudenciális jogkörökkel és szanalási funkciókkal ruházta föl az MNB-t. Az új, integrált szervezetben a döntéshozatali struktúra is átalakult, a mikro- és makroprudenciális kérdések tárgyalására létrejött a Pénzügyi Stabilitási Tanács.

A jegybank 2013-ban is kétszer publikálta a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványát, melyben közzétette elemzéseit a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan működését veszélyeztető kockázatokról. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának biztosítása érdekében az MNB folyamatosan feltárja és bemutatja a stabilitást veszélyeztető kockázatok, közreműködik a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzésében, illetve a felépült kockázatok mérséklésében, megszüntetésében. A magyar bankrendszer sokkellenálló képessége mind likviditási, mind pedig tőkeellátottság szempontjából kielégítő, a pénzügyi rendszer korábbi erős prociklikussága tovább enyhült 2013-ban, ugyanakkor a hazai pénzintézetek hitelezési tevékenységükkel még mindig nem támogatják kellőképpen a gazdasági növekedést. Az MNB által az egyik legjelentősebb kockázatként azonosított prociklikusság elsősorban a jegybanki kamatcsökkentéseknek, illetve az NHP-nak köszönhetően mérséklődött.

Az Országgyűlés 2013. szeptember 16-i ülésnapján fogadta el a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényjavaslatot¹, amely döntött a pénzügyi felügyeleti funkció jegybankba történő integrálásáról. A törvénnyel a jogalkotó – levonva a pénzügyi válság tanulságait – olyan jegybankot hozott létre, amely egy intézmény keretei között szavatolja a pénzügyi rendszer egészének stabilitását és az egyedi pénzügyi intézmények biztonságos működését. A pénzügyi krízis negatív hazai hatásai, valamint számos európai uniós tagállam legjobb gyakorlata bebizonyította: az egyedi vagy rendszerszintű pénzügyi válságok megelőzéséhez és megoldásához elengedhetetlen a makro- és mikroszintű felügyelés összhangja. Az integrációval az MNB az egyedi intézményekre vonatkozó széles információs bázishoz jutott. Ezáltal javultak a makroszintű döntés-előkészítés feltételei, megszűntek a pénzügyi közvetítőrendszer felé történő hatósági fellépés korábbi ellentmondásai. A rendelkezésre álló széles eszköztár segítségével összehangolhatóvá, és így hatékonyabbá vált a pénzügyi rendszer egészének stabilitását veszélyeztető rendszerkockázati tényezők, illetve az intézmények egyedi kockázatainak azonosítása, megelőzése, nyomon követhetősége és kontrollja. Az MNB az új jegybank-törvény hatályba lépése után mikroprudenciális szabályozói feladatai keretében elsősorban a törvény által ráruházott új eszköztár kialakításán, illetve kalibrálásán dolgozott, így megfelelően érvényesülhetnek a mikroprudenciális felügyeleti jogalkalmazás során a makroprudenciális szempontok.

Az MNB pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős szakterületének stratégiai célkitűzései összhangban vannak a jegybank egészének feladataival. A jegybanki és felügyelési tevékenység integrációja a napi felügyelési tevékenységben nem okozott fennakadást, sőt, a 2013. év negyedik negyedévében a felügyeleti tevékenység hatékonyságát sikerült növelni. Ezzel a felügyelési terület már rövid távon is fontos lépést tett stratégiai célkitűzése – az integrációval megnyíló sinergiákat kihasználó, a pénzügyi rendszert tudatosan és eredményesen formálni képes és az európai uniós felügyeleti közösségben ismert és elismert hatósági intézmény kialakításának – irányába. A felügyeleti terület integrációja egyúttal alkalmat jelent a pénzügyi közvetítőrendszer egészének – a pénz-, tőke-, biztosítási és pénztári piac – felügyelésére vonatkozó eszköztár áttekintésére és megerősítésére. Ez kiterjed az átalakuló hazai hitelintézeti szektorral kapcsolatos prudenciális kihívások kezelésére, a gyors, határozott és hatékony – az esetleges negatív tendenciákra is rugalmasan reagáló – felügyelést lehetővé tevő módszertan kialakítására, s a magyar joggyakorlatban és felügyelési feladatokban megjelenő új feladatok hatékony kezelésére. A piacfelügyelési területen kiemelt feladat az eddigénél gyorsabb és rugalmasabb, korai beavatkozási gyakorlat kialakítása, illetve

a piacfelügyelési tevékenység kapcsán együttműködő hatóságok munkájának jobb összehangolása. A fogyasztóvédelemben a jegybank a piaci szereplőktől nem pusztán a jogszabály betűjének megfelelő, hanem ezen túl a fair szolgáltatói magatartás szempontjainak betartását is elvárja, és lépéseket tesz ennek erősítése céljából. Megkezdődött a fogyasztóvédelmi szabályozás újragondolása, és a fogyasztók érdekeit védő – az eddiginél szigorúbb – bírságpolitika megfogalmazása is.

2013-ban mind a hazai pénzforgalom fejlesztése és szabályozása, mind a fizetési és elszámolási rendszerek felvigyázása terén fontos változások kezdeményezője, illetve irányítója volt az MNB. Fejlesztési és szabályozási oldalon megvalósult a „helyi pénzek” törvényi szabályozása, a bankkártyás fizetésekre vonatkozó bankközi díjak törvényi csökkentése, továbbá új statisztikai publikációt indított a jegybank, mely a hazai pénzforgalmat jellemző legfontosabb adatokat tartalmazza. A fizetési és elszámolási rendszerek felvigyázásával kapcsolatos tevékenységek közül kiemelendő a forint CLS elszámolási és kiegyenlítési modellbe történő bevezetésének előkészítése, valamint a KELER Központi Szerződő Fél Zrt. újraengedélyezési folyamatának megkezdése és a társaság által működtetett rendszerek ehhez kapcsolódó kijelölése a vonatkozó európai uniós rendeletnek való megfelelés érdekében. 2013-ban 19 hitelintézetnél, összesen 19,1 millió forintnyi bírságot kiszabva hajtott végre pénzforgalmi ellenőrzést az MNB.

A hivatalos devizatartalékok nagysága az év során alig változott, így a 2013. év végén 33,8 milliárd euro volt. Az év során a devizatartalékok szintjének csökkenése mögött meghatározóan az adósságtörlesztési célú kifizetések álltak, melyeket majdnem teljesen kompenzáltak az Európai Bizottságtól érkező eurobefolyások, illetve az Államadósság Kezelő Központ kötvénykibocsátásai.

2013 végén a forgalomban lévő készpénzállomány összértéke 3189 milliárd forintot tett ki, ami 17 százalékos emelkedést jelent az előző év végi értékhez képest. A készpénzállomány növekedése mindegyik címlet esetén tapasztalható volt, de leginkább a két nagy címletet érintette. Az MNB 2013-ban összesen 3248 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta számára.

A forintbankjegyek hamisítása 2013-ban is a korábbi évek tendenciáját követte. Az elmúlt évben a készpénzforgalomból kiszűrt 2448 darab hamisítvány a megelőző évhez képest 8 százalékos csökkenést tükröz. A forintbankjegy-hamisítványok többsége továbbra is főként a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek közül került ki, amelyek az összes hamisítvány 81,5 százalékát tették ki.

¹ Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

A pénzügyi közvetítőrendszer egészére kiterjedő felügyeleti funkcióknak és hatásköröknek az MNB szervezetrendszerébe való integrációja kapcsán az MNB statisztikai tevékenysége a felügyeleti statisztikai feladatokkal bővült. A 2013-as év folyamán két jelentős projekt is indult, amelyek célja a statisztikai és felügyeleti adatgyűjtések harmonizációja és integrációja, valamint hosszú távon egy modern, európai színvonalú új adatgyűjtési modell kialakítása, illetve a statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek integrációja. Az MNB más európai uniós tagországokkal összhangban 2014 nyarától érvényesíti fizetési mérleg és pénzügyi számla statisztikájában a nemzetközi módszertani szabványok átfogó megújításából fakadó változásokat. Az előző évekhez hasonlóan 2013-ban is fontos szerepet játszott az MNB statisztikai tevékenységében az új módszertani előírások alkalmazására való felkészülés.

2013-ban az MNB-nek 26,3 milliárd forint nyeresége képződött, mely a 2012-ben elszenvedett veszteséghez képest 66,1 milliárd forintos javulást jelent. Az eredmény kedvező alakulása nagyrészt a kamatvesztés – alacsonyabb alapkamat miatti – csökkenésének, valamint a devizaárfolyamváltozásból származó nyereség emelkedésének tudható be. A pénzügyi műveletekből származó eredmény romlása a devizapiaci hozamok alakulásával magyarázható.

2013-ban a jegybank működési költségei 14,4 milliárd forintot tettek ki, aminek alakulását döntően befolyásolta a 2013. október 1-jétől megvalósult MNB–PSZÁF-integráció. Ennek költségnövelő hatása elsősorban a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, a magasabb létszám (502 fős statisztikai létszámemelkedés), illetve a szervezeti változásokhoz kapcsolódó munkaviszony-megszűnési költségek és járulékvonzataik miatt. Kisebb mértékben, de ugyancsak emelkedtek a banküzemi általános költségek, alapvetően a Krisztina körúti bérlemény (a volt PSZÁF épület) IV. negyedévi bérleti és üzemeltetési kiadásainak következtében.

A 2013-ban megvalósított beruházások összege közel 565 millió forint volt, ami lényegesen alacsonyabb az előző évben felmerültnél. Ennek döntő oka, hogy egyes tervezett beruházások a központi épület jövőbeni felújításával összefüggésben elmaradtak. A 2013. évi beruházási kiadások értékét befolyásolta az is, hogy az alacsonyabb árak elérésére vonatkozó törekvések eredményeként számos eszköz a tervezettnél kedvezőbb értéken került beszerzésre. Az elvégzett beruházások

többsége informatikai fejlesztés volt, amelyek többek között a nemzetközi statisztikai jelentési kötelezettségeknek való megfelelést célzó módszertani váltással függték össze.

Az MNB környezettudatos működése 2013-ban tovább javult, a bank sikeres külső audit lebonyolításával megújította EMAS tanúsítványát. Az intézmény környezetvédelmi menedzsmentrendszerének (KÖVHIR) első hároméves ciklusa 2013-ban ért véget, előkészítésre került a rendszer teljes körű felülvizsgálata. A 2013-ra megfogalmazott vállalások teljesültek, a Székház és a Logisztikai központ épületei is nemzetközi környezetvédelmi minősítést (BREEAM In-Use) szereztek. A minősítés megszerzése a Székház esetében Magyarországon egyedülálló, mivel műemléki védelem alatt álló épület jelenleg ilyen kvalifikációval nem rendelkezik. A felügyeleti integráció kapcsán a környezetirányítási rendszer új telephelyre történő kiterjesztése folyamatban van. A 2014–2016 közötti időszakban a környezetvédelmi stratégia fókuszában az MNB épületeinek és a készpénzellátási láncnak a további környezettudatos fejlesztése fog állni.

Az MNB egyik kiemelt célja, hogy törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként hozzájáruljon a lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez. Ennek érdekében évek óta szervez – különösen a fiatal korosztályokat célozva – szemléletformáló, pénzügyi tájékozottságot növelő programokat. A jegybank mint szakmailag felkészült és a közvélemény számára hiteles intézmény, a pénzügyi kultúra fejlesztésére irányuló állami programokon belül kezdeményező, koordináló és vezető szerepre törekszik, együttműködve a lakosság pénzügyi ismeretterjesztésében érdekelt és ez iránt elkötelezett állami, civil és szakmai szervezetekkel.

Az MNB 2013. évi kommunikációját jelentős személyi, intézményi, szervezeti és szemléleti változások határozták meg, amelyek összessége egy megújult, intenzívebb külső megjelenést eredményezett. Kiemelt hangsúlyt kaptak a hatékonyabb jegybanki működést, a magyar gazdasági növekedést segítő, az állami és társadalmi érdekeket szolgáló intézkedések, feladatok. A megfelelő kommunikációs eszközök megválasztásával tervezetten, a korábbiakhoz képest célirányosabb módon jelent meg az intézmény szakmai tevékenysége a közvéleményben. Minőségi átalakulás következett be az új jegybanki vezetés hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerében.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNB tv.-ben meghatározott körben végzi. A 2013. október 1-jétől hatályos MNB tv. alapján az MNB alapvető és egyéb feladatai bővültek. A korábbi jegybanki feladat, a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitására vonatkozó politika kialakítása és vitele támogatására vonatkozó jegybanki feladat helyett 2013. október 1-jétől az elsődleges makroprudenciális politika alakítójává vált az MNB. Ezenkívül a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó önálló szerv, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2013. október 1-jével való megszűnésével az általa ellátott feladatokat az MNB vette át, így a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete, a Pénzügyi Békéltető Testület működtetése is az MNB feladatává vált. Ezen túl az MNB feladatkörébe tartozik, hogy szanálási hatósággént eljárjon.

Összhangban az MNB tv.-ben meghatározott ezen feladatokkal a Magyar Nemzeti Bank nemcsak a Központi Bankok Európai Rendszerének, hanem 2013. október 1-jétől a

Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerének is tagja. Az MNB ez utóbbi tagságára tekintettel ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és – az MNB tv. által ezen hatállyal nevesítetten – az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő feladatokat.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNB tv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és köteleseik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank és a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszeréből eredő tagság kivételével az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartálékot képez és kezeli azt;

- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNB tv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűződő, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát, ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, a túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
- kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét
 - a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
 - a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
 - az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nem kívánatos

üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

- a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;
- ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNB tv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felelősségével.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, így a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Ugyancsak az MNB tv. határozza meg az MNB szerveit a következőképpen: a Monetáris Tanács, az igazgatóság, a felügyelőbizottság, valamint 2013. október 1-jétől a Pénzügyi Stabilitási Tanács.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozott az MNB valamennyi alapvető feladatával kapcsolatos stratégiai döntés 2013. szeptember 30-ig, amely döntési hatáskör a Pénzügyi Stabilitási Tanács 2013. október 1-jei megalakulásával módosult. Ekkortól a Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyampolitika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;
- a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretokról való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;
- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2013-ban Karvalits Ferenc alelnököt, majd Karvalits Ferenc mandátumának lejártát után, 2013. április 4-től dr. Balog Ádám alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2013-ban:

- Simor András elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 3-ig,
- Dr. Matolcsy György elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 4-től,
- Karvalits Ferenc alelnök, egyben a Monetáris Tanács elnökhelyettese 2013. március 27-ig,
- Dr. Balog Ádám alelnök 2013. március 6-tól, egyben a Monetáris Tanács elnökhelyettese 2013. április 4-től,
- Király Júlia alelnök 2013. április 22-ig,
- Dr. Gerhardt Ferenc alelnök 2013. április 22-től,
- Dr. Windisch László alelnök 2013. október 2-től,

- Bártfai-Mager Andrea, 2011. március 21-től,
- Dr. Cinkotai János Béla, 2011. március 22-től,
- Dr. Kocziszky György, 2011. április 5-től,
- Pleschinger Gyula, 2013. március 5-től,
- Dr. Kandrás Csaba, 2013. szeptember 30-tól.

A 2013. október 1-jétől ellátandó feladatokkal párhuzamosan az MNB tv. egy új döntéshozó testület felállítását rendelte el. Ennek megfelelően 2013. október 1-jén megalakult a **Pénzügyi Stabilitási Tanács**, mely az MNB-nek a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanálási hatósági feladatokkal, valamint a prudenciális felügyelettel kapcsolatos döntéshozó testülete. A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;
- nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;
- megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;
- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;
- szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;
- szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

- az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, a pénzügyi közvetítőrendszer szervezeteire kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;
- évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit; és
- döntést hoz a pénzügyi közvetítőrendszer feletti felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai az MNB tv. alapján elnökként az MNB elnöke, a monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és a hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és a fogyasztóvédelemért felelős alelnök, valamint az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként a statisztikáért, készpénzlogisztikáért és pénzügyi infrastruktúráért felelős alelnök és a pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős ügyvezető igazgató.

Az MNB tv. alapján a Monetáris Tanács és 2013. október 1-jétől a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektívszerződés-módosítás és
- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet

kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB tv.-ben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

A **felügyelőbizottság** az MNB tv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanálási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a gazdasági társaságokról szóló törvényben a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik.

A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart.

A Magyar Nemzeti Bank igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Balog Ádám
általános hatáskörű alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Dr. Gerhardt Ferenc
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Windisch László
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Bártfai-Mager Andrea
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Cinkotai János Béla
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kandrács Csaba
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszký György
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Orbán Gábor, Dr. Róna Péter, Varga István, Madarász László, Járai Zsigmond (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Dr. Katona Tamás, Dr. Tóth Attila Simon.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai 2013-ban:²

- Járai Zsigmond elnök,
- Dr. Katona Tamás,
- Madarász László,
- Dr. Róna Péter,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Varga István,
- Palotai Dániel (az államháztartásért felelős miniszter képviselője) 2013. március 10-ig,
- Orbán Gábor (az államháztartásért felelős miniszter képviselője) 2013. május 4-től,
- Dr. Kandrács Csaba (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő) 2013. május 3-ig,
- Dr. Tóth Attila Simon (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő) 2013. szeptember 1-től.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB 2013. március 4-én hatályba lépett alapító okirata alapján az igazgatóság 2013. március 9-i hatállyal új működésirányítási rend bevezetéséről döntött. A szervezeti megoldások felülvizsgálatára és a folyamatok optimalizálására – a működési tapasztalatok birtokában – 2013. július 1-jei hatállyal került sor, amikor is az igazgatóság megújította és jelentős mértékben átalakította az MNB szervezeti felépítését. Az ekkor kialakított működési rend képezte az alapját a 2013. október 1-jén hatályba lépett MNB tv. miatt szükségessé vált újabb szervezetátalakításnak, melynek során az igazgatóság megállapította az integrált szervezet legfontosabb működési szabályait, a munkaszervezet felépítését, a szervezeti egységek egymás közötti feladatmegosztását, és meghatározta az új, alapvetően felügyeleti feladatokat magában foglaló alelnöki feladatkört is, módosítva az addigi alelnöki feladatköröket is.

² Mivel a 2011. évi CCVIII. törvény 67. § (1) bekezdése alapján a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 52/A. § (4) bekezdése szerinti felügyelőbizottsági tagok megbízatását e törvény hatálybalépése nem érintette, így az Országgyűlés által választott tagok megbízatása is fennmaradt.

A 2013. december 31-én hatályos szervezeti felépítés szerint az MNB-ben 30 szervezeti egység működött az elnök, a három alelnök, a főigazgató és a hozzájuk tartozó ügyvezető igazgatók felügyelete alatt.

A munkaszervezet 2013. december 31-i felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbi az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökeiből áll. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az Európai Központi Bank elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM–II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM–II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM–II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB betartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáférésére vonatkozó tilalmat, részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

Horvátország 2013. júliusi EU-csatlakozásával a KBER-tagok száma 27-ről 28-ra nőtt. 2013 során az euroövezeti tagországok száma nem változott, de 2013. július 9-én az EU Tanácsa jóváhagyta Lettország euroövezetbe történő belépését, így 2014-től az euroövezeti tagállamok száma 17-ről 18-ra emelkedett.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részesedése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-jével 10,76 milliárd euróról 10,825 milliárd euróra nőtt.

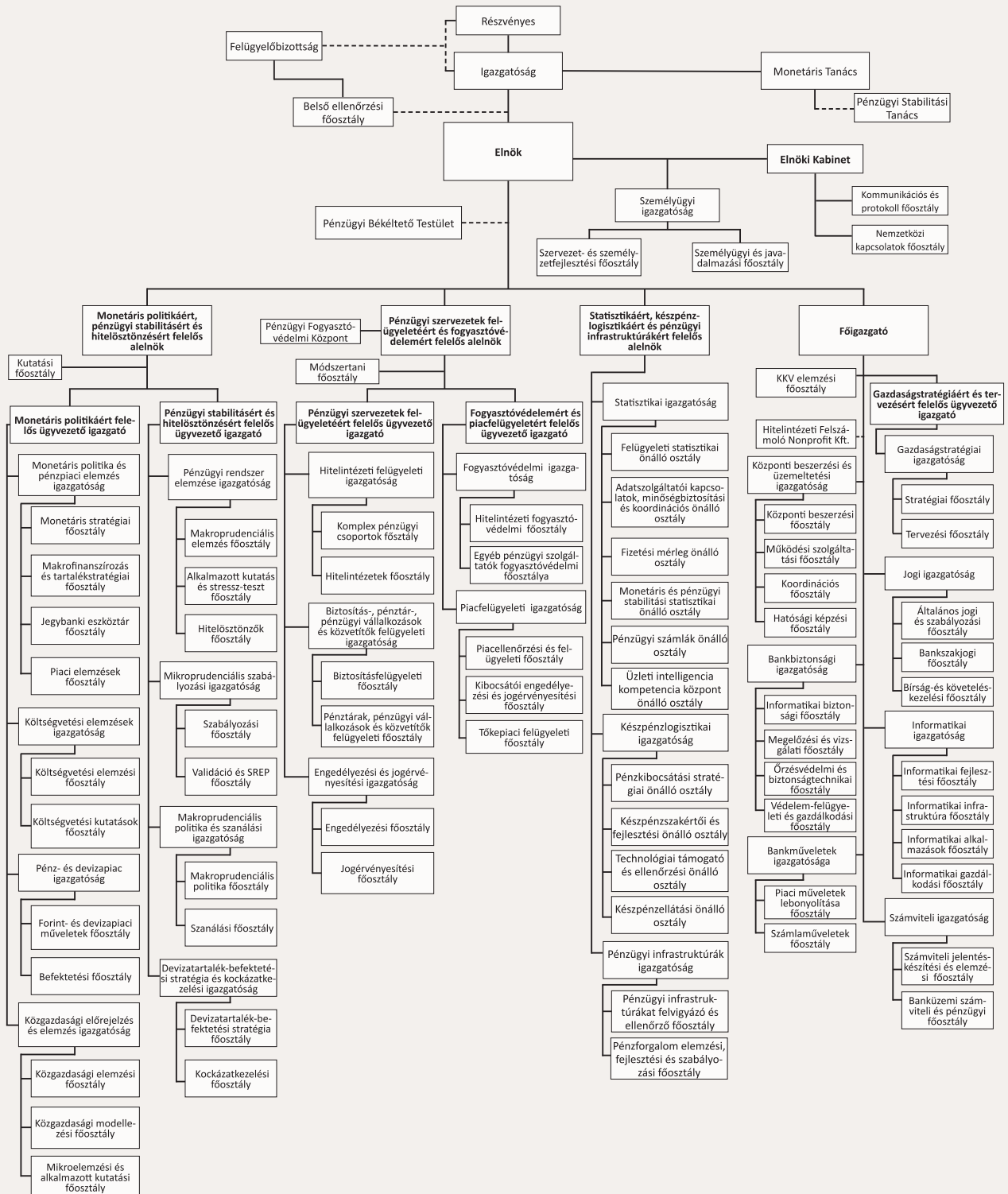
Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális százalékának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, melyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján öt évente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz, illetve az euroövezetbe. 2013 során a tőkekulcsok Horvátország EU-csatlakozása, majd ezt követően a fent említett öt évente esedékes felülvizsgálat és Lettország euroövezeti csatlakozása miatt kétszer kerültek kiigazításra. 2013. július 1-jével az MNB EKB alaptőkéjéből való részesedése 1,3856 százalékról 1,3740 százalékra csökkent, majd 2014. január 1-jével 1,3740 százalékról 1,3798 százalékra nőtt.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, melyek alapvetően döntéselőkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.12. fejezet mutatja be.) A bizottságok egy évre előre meghatározott ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői részvételével.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2013-ban is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

Szervezeti ábra

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése
2013. december 31.

3. Beszámoló az MNB 2013. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A Monetáris Tanács 2013 során is folytatta a 2012-ben megkezdett kamatcsökkentési ciklust. Az MNB által alkalmazott rugalmas inflációs célkövetéses rendszerben a monetáris lazítást a középtávon is mérsékelt inflációs nyomás és a potenciális szintjétől elmaradó gazdasági aktivitás indokolta. A globálisan meghatározó jelentőségű jegybankok kivételesen laza monetáris kondíciókat tartottak fenn, ami a hazai pénzügyi eszközök kockázati megítélésében is tükröződött, és növelte a monetáris politika mozgásterét.

A Monetáris Tanács megítélése szerint a kibocsátás 2013-ban végig elmaradt potenciális szintjétől, a munkanélküliség pedig meghaladta a strukturális tényezők által meghatározott hosszú távú szintjét. A Monetáris Tanács értékelésének megfelelően a 2012. évi költségsokkok lecsengésével 2013-ban a gyenge kereslet dezinflációs hatása egyre inkább érvényesült, amit az inflációs alapfolyamatok is tükröztek. A vállalatok termelési költségeik korábbi emelkedését csak korlátozottan tudták árazásukban érvényesíteni. Előbbi tényezők, valamint a szabályozott árak csökkentésére irányuló kormányzati intézkedések hatására 2013 elején az infláció a 3 százalékos cél alá csökkent, majd az év során tovább mérséklődött. A Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy a huzamosabb ideig fennmaradó gyenge keresleti környezetben az inflációs nyomás az átmeneti sokkok kifutását követően is mérsékelt maradhat. Mindezek alapján, az ország fokozatosan javuló kockázati megítélését is figyelembe véve, az inflációs cél középtávú elérése 2013-ban az óvatos monetáris lazítás folytatását indokolta. A Monetáris Tanács 2013. július végére 25 bázispontos lépésekben 4 százalékra csökkentette az alapkamatot.

A globális pénzügyi hangulat az év második felében változókéonyabbá vált, amiben jelentős szerepe volt annak, hogy a globálisan meghatározó jegybankok mennyiségi lazító programjainak jövőjével kapcsolatos bizonytalanság növekedett. A Monetáris Tanács kommunikációjában jelezte, hogy a törekenyebbé váló nemzetközi környezetben fokozott óvatosság indokolt, ezért augusztusban úgy döntött, hogy a korábbinál is óvatosabb, 20 bázispontos lépésközben folytatja a kamatcsökkentési ciklust. Az év második

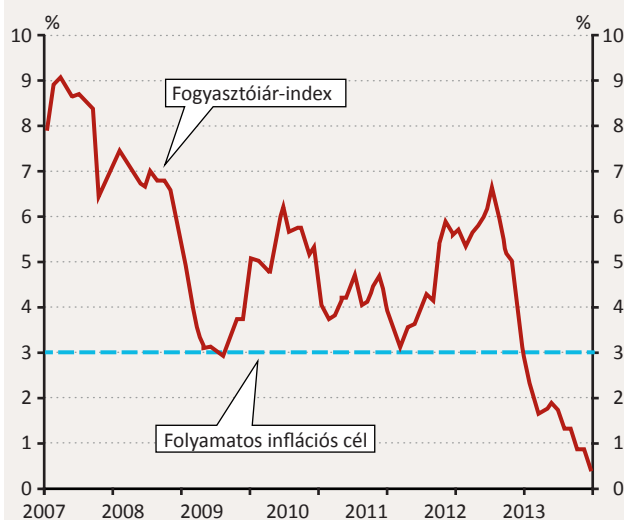
felében a Monetáris Tanács öt alkalommal 20-20 bázispontos csökkentés mellett döntött, így 3 százalékra csökkentette az irányadó kamatot. Decemberben a Monetáris Tanács jelezte, hogy a friss inflációs jelentés alapján az árstabilitás középtávú elérése a monetáris lazítás irányába mutat, a globálistpénzügyi környezet azonban változókéony-nak tekinthető. Ezek alapján az ország kockázati megítélésének alakulását és a gazdasági növekedés javulását is figyelembe véve a döntéshozók további kamatcsökkentés lehetőségét helyezték kilátásba, jelezték viszont, hogy indokoltá válhat a csökkentés ütemének mérséklése.

Az inflációs cél teljesülése 2013-ban

A Monetáris Tanács úgy ítéli meg, hogy a 2013-as inflációs folyamatok markáns változást hoztak a korábbi időszakhoz képest. A fogyasztóiár-infláció jelentősen mérséklődött, az év első hónapjától eltekintve végig a középtávú célként kitűzött 3 százalékos érték alatt alakult, az első negyedét követően a ± 1 százalékos (utólagosan elfogadható) toleranciasávon kívül esett, az éves átlagos infláció 2013-ban 1,7 százalék volt.

1. ábra

Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

1. táblázat

A fogyasztóiár-index és komponensei

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2011	2012	2013	2013			
				I. n.év	II. n.év	III. n.év	IV. n.év
Maginfláció	2,7	5,1	3,3	3,6	3,2	3,1	3,5
Feldolgozatlan élelmiszerek	4,3	6,8	6,1	10,7	9,6	4,7	-0,7
Járműüzemanyag és piaci energia	13,8	11,9	-0,9	2,1	-3,0	-0,6	-2,3
Szabályozott árak	4,0	4,7	-3,7	-1,1	-2,8	-4,0	-6,8
Fogyasztóiár-index	3,9	5,7	1,7	2,9	1,8	1,5	0,8
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,8	3,5	1,2	2,1	1,2	1,1	0,4

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú fogyasztóiár-indexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet. Egyes inflációs főcsoportok idősorai – néhány résztétel 2012 eleji átcsoportosítása miatt – visszamenőleg is eltérhetnek a korábbi években publikálttól. Forrás: KSH.

Az inflációs célnál 2013-ban érdemben alacsonyabb infláció több tényezőnek az együttes következménye volt. Az év elején a fogyasztói árak növekedési ütemének mérséklődését elsősorban a 2012. januári áfaemelés bázisból való kiesése és a szabályozott energiaárak 10 százalékos csökkentése okozta, amihez hozzájárult a nyomott belső kereslet dezinflációs hatása is. A tavaszi hónapokban nagyrészt a kedvező költségsokkoknak, valamint a keresleti környezet árleszorító hatásának köszönhetően folytatódott az inflációs ráta csökkenése. A gyenge keresleti környezetben az árak emelésére kevés tér nyílt, így a vállalatok jövedelmezőségük helyreállítását elsősorban a munkaerőköltségek visszafogásán keresztül tudták megvalósítani.

Az év második felében a jegybank inflációs alapfolyamatot megragadó mutatói is historikusan alacsony dinamikát mutattak, ami a jelentős kihasználatlan kapacitások és a visszafogott belső kereslet mellett a mérséklődő külpiazi inflációs nyomás, a csökkenő nyersanyagárak, illetve az inflációs várakozások

fokozatos alkalmazkodásának az együttes eredménye volt. Az alacsony inflációs környezet kialakulásához az év során több lépcsőben végrehajtott szabályozottár-csökkentések is érdemben hozzájárultak. A bérdinamika visszafogottan alakult, amit a laza munkapiaci feltételek mellett az inflációs várakozások csökkenése is támogatott. A piaci szolgáltatások árdinamikája némileg gyorsult az év második felében, amiben döntő szerepet játszott a pénzügyi tranzakciós adó, amely növelte a banki szolgáltatások árindexét.

Előre tekintve az inflációs nyomás középtávon mérsékelt maradhat, a szabályozott árak inflációt mérséklő hatásának kifutásával a fogyasztóiár-index növekedése a monetáris politika számára releváns horizont végén kerülhet összhangba az inflációs céllal. A Monetáris Tanács a jövőben is mindent megtesz annak érdekében, hogy a fogyasztói árak növekedési üteme középtávon az inflációs céllal összhangban alakuljon. A monetáris politika hosszú távon az árstabilitás elérésével és fenntartásával, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításával tud leginkább hozzájárulni a gazdasági növekedéshez és a kiszámítható makrogazdasági környezethez.

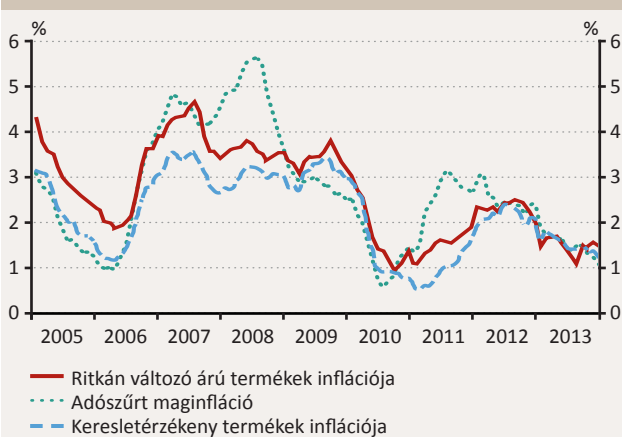
A monetáris politikai eszköztár változásai

Sikeresen zárult a Növekedési Hitelprogram első szakasza

Az MNB 2013. áprilisában hirdette meg a Növekedési Hitelprogramot (NHP). A program célja a kis- és középvállalkozások (kkv-k) hitelhez jutásának elősegítése és a pénzügyi stabilitás megerősítése. A Monetáris Tanács megítélése szerint ugyanis a pénzügyi és gazdasági válság alatt a Magyarországon működő vállalatok hitelhez jutási lehetőségei számottevően romlottak, különösen a kis- és középvállalkozásoké, amelyek ráadásul nehezebben találnak alternatív finanszírozási forrást. Az MNB a program I. és II. pillérében fedezet biztosítása

2. ábra

Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

mellett 0 százalékos kamatozású refinanszírozási hitelt nyújtott a hitelintézetek számára, amelyek ezt kkv-k hitelezésére fordíthatták legfeljebb 2,5 százalékos kamatmarzs felszámítása mellett és legfeljebb 10 éves futamidővel.

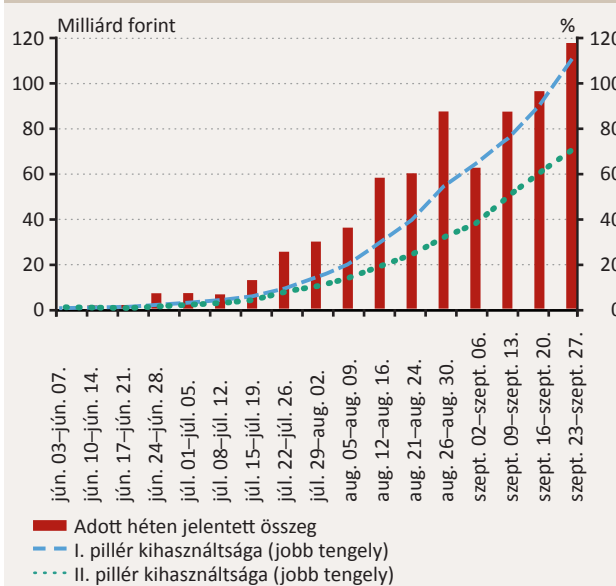
A program első két pillérének eredetileg tervezett keretösszege a meghirdetéskor 500 milliárd forint volt. A meghirdetést követően a vállalkozások részéről hatalmas érdeklődés mutatkozott a program keretében elérhető hitelek iránt, ez a hitelintézetek által május végén jelzett részvételi igényekben is tükröződött. Annak érdekében, hogy a programban elérhető alacsony kamatozású hitelből minél több kkv részesülhessen, a Monetáris Tanács még a program indulása előtt 50 százalékkal, 750 milliárd forintra emelte a rendelkezésre álló keretösszeget. A program eredetileg meghirdetett rendelkezésre tartási időszaka 2013. június elejétől augusztus végéig tartott, jóllehet a beruházási hitelek esetében a szerződéses összeg legfeljebb 70 százalékának lehívására további fél éves időszak állt a vállalatok rendelkezésére. A program elindulását követően az I. pillér iránt mutatkozó nagyobb kereslet miatt a Monetáris Tanács 2013. augusztus 1-jén döntött a II. pillérből az I. pillérbe való átcsoportosítás lehetőségéről, és egy hónappal meghosszabbította a folyósításra nyitva álló időkeretet. A rendelkezésre álló 750 milliárd forintos keretösszegeből összesen közel 701 milliárd forint értékben kötöttek szerződést a kkv-k a hitelintézetekkel, ami 93,5 százalékos kihasználtságnak felel meg. Az I. pillérben 472 milliárd forint értékben kötöttek szerződést, ami 111 százalékos kihasználtságot jelent, míg a II. pillérben 229 milliárd forint került folyósításra, ami több mint 70 százalékos kihasználtságnak felel meg. Az I. pillérben magas lett az új hitelek, különösen az új beruházási hitelek aránya, ami kedvező növekedési hatást vetít előre.

A program első szakaszának sikerére tekintettel az MNB Monetáris Tanácsa 2013. szeptember 11-én az NHP folytatásáról döntött. A program második szakasza 2013. október elején indult, ennek keretében 2014 végéig igényelhető hitel a kkv-k számára. A hitelintézetek legfeljebb a 2013. szeptember 30-án fennálló kkv-hitelállományuk erejéig részesülhetnek forrásból, az első szakasszal ellentétben azonban nem egy kezdeti allokáció alapján, hanem a kkv-kkal megkötött hitel-szerződések „érkezési” sorrendje szerint, a keretösszeg kimerüléséig. A program keretösszege első körben 500 milliárd forint, amelyet a Monetáris Tanács – figyelembe véve a mindenkori makrogazdasági, pénzügyi és hitelezési környezetet – 2000 milliárd forintra emelhet. A keretösszeg 90 százaléka új hitel lehet és maximum 10 százalék lehet már létező forint-, illetve devizahitel kiváltása. Az új hitelek nagyobb aránya miatt a program gazdasági növekedésre gyakorolt kedvező hatása várhatóan fokozódik. A második szakaszban további olyan feltételek is beépültek a programba, amelyek csökkentik az MNB által nem szándékolta, a program céljait nem, vagy csak kisebb mértékben szolgáló felhasználás lehetőségét.

2013 végén az MNB ismét finomhangolta a program feltételeit, figyelembe véve az üzleti szektor képviselőitől és a hitelintézetektől kapott visszajelzéseket. Változást jelent többek közt, hogy 2014. január 1-jétől a pénzügyi vállalkozások is nyújthatnak finanszírozást, továbbá a kölcsön mellett a pénzügyi lízing mint termék is elérhetővé válik a program keretében.

Az NHP meghirdetésével 2013. április 4-től a kétéves hitel felüggesztésre került.

3. ábra
Az NHP első szakaszának lefutása és kihasználtsága

Forrás: MNB.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2013-ban a bankrendszer forintlikviditását több tétel is jelentősen befolyásolta. Egyik oldalról növelte a likviditást az NHP és a kormányzati kifizetések, másik oldalról likviditást szívott el a készpénzállomány bővülése és a jegybanksi swapállomány emelkedése. A teljes forintlikviditás (MNB-kötvény, elszámolási betétszámlák egyenlege és egynapos jegybanksi betétállomány együtt) 2013. decemberre kb. 6000 milliárd forintra nőtt, egy év alatt kb. 1300 milliárd forinttal.

A tartalékköteles hitelintézetek félévente (októberben és áprilisban) választhatnak a 2,3,4 és 5 százalékos kötelező tartalékráták közül. 2013-ban kismértékben csökkent az átlagos kötelező tartalékráta, mely így 2013. novemberben 2,59 százalék volt.

2012 második feléve óta a bankrendszerre korábban jellemző óvatos likviditáskezelés oldódása volt megfigyelhető. 2013. augusztus óta azonban újra óvatosabbá vált a bankrendszer likviditáskezelése. A megelőző hónapokhoz képest

nagyobb volt a hitelintézetek hó eleji túltartalékolása, emellett emelkedett az egynapos jegybanksi betételhelyezésük is. 2013. január és július között átlagosan 95 milliárd forintnyi egynapos jegybanksi betétet helyeztek el a hitelintézetek, míg 2013. augusztus és december között átlagosan 140 milliárd forintnyit. Az emelkedő egynapos jegybanksi betétállomány következtében az egynapos bankközi fedezetlen kamatláb, a HUFONIA kissé ereszkedett a kamatfolyosón belül. 2013. január–július között a HUFONIA még átlagosan 30 bázisponttal volt az alapkamat alatt, 2013. augusztus–december között már átlagosan 55 bázisponttal volt kisebb az alapkamatnál. Ahogy közeledett a HUFONIA a kamatfolyosó aljához, úgy csökkent annak volatilitása is.

A kamattranszmisszió szempontjából leginkább releváns három hónapos bankközi hozamok lekövezték a jegybanksi alapkamat csökkentését, valamint ezek a hozamok tartalmazták a jövőben várt további alapkamat-csökkentésekre vonatkozó információt is. A háztartásoknak nyújtott rövid lejáratú, illetve változó kamatozású vagy legfeljebb egyéves kamatfixálású hitelek, valamint az általuk elhelyezett rövid lejáratú betétek, továbbá a vállalati hitel és betéti kamatlábak is az alapkamathoz hasonló mértékben csökkentek az év során.

A takarékszövetkezeti integrációval 2013. november 1-jétől a korábban az MNB-nél bankszámlával rendelkező takarékszövetkezetek bankszámláját a Takarékbank vezeti. Ezzel az érintett takarékszövetkezetek kikerültek a hagyományos jegybanksi műveletek partnerköréből.

Devizalikviditást nyújtó eszközök – jegybanksi devizacsere-ügyletek

A devizafinanszírozáshoz való hozzáférés többletköltségét megragadó devizacsere hozamfelárák mérséklődtek 2013-ban. Míg 2012-ben az egynapos, illetve három hónapos felárák átlagosan rendre 55, illetve 125 bázispontot tettek ki, ugyanezek az értékek 2013-ban már csak 20 bázispont, illetve 40 bázispont voltak. A felárák csökkenése az első negyedévben valósult meg a külföldi szereplők devizacsere-piaci devizakínálatának emelkedésével párhuzamosan. További kedvező fejlemény, hogy a negyedévek végén tapasztalt átmeneti feláremelkedés, mely a korábbi években megfigyelhető volt, 2013-ban kevésbé jellemezte a piacot. Ugyanakkor év végén ezúttal is tapasztalható volt a felárák kitágulása.

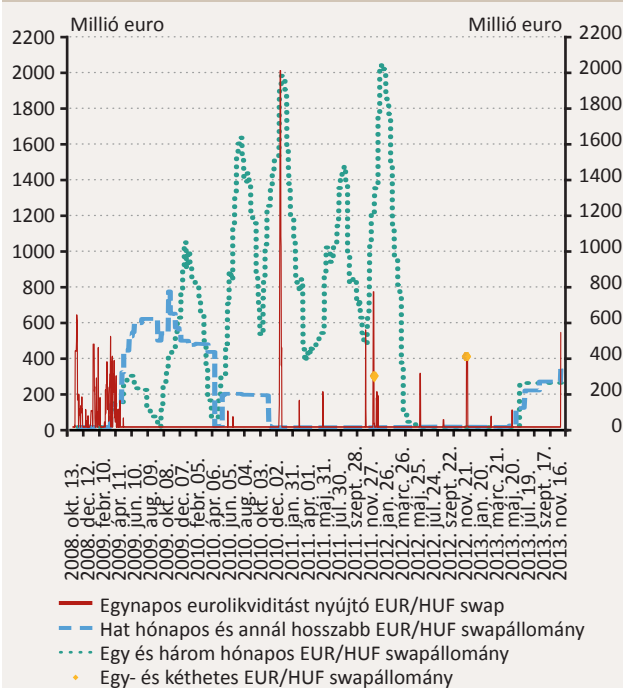
Az MNB hagyományos (egynapos, illetve három hónapos) eurolikviditást nyújtó euro/forint devizacsere-ügyleteinek kihasználtsága elmaradt az előző évekéitől. Csak az egynapos eszközt vette igénybe a bankrendszer, összesen három alkalommal (szemben a 2012-es 9 alkalommal). Decemberben az év végi pozíciózárásokhoz kapcsolódóan ezúttal is egyedi, kéthetes

lejáratú eurolikviditást nyújtó euro/forint swaptendert hirdetett a jegybank, a megelőző évekhez viszonyítva azonban kisebb volt a feszültség a piacon, így nem volt igény az eszköz iránt.

Az NHP III. pillérének keretében a jegybank devizalikviditást nyújtó devizacsere-ügyleteket hirdet meg hitelintézeti partnerei részére. A III. pillérrel az MNB célja az ország sérülékenységének és az MNB kamatkockázatának a csökkentése. 2013. június 3. óta heti rendszerességgel kerülnek meghirdetésre az euro/forint FX-swap és CIRS (többdevizás kamatswap) tenderek, nyolc különböző futamidő mellett. A partnerek által a devizacsere-ügyletek azonnali lábán az MNB-nek nyújtott forint csökkenti a partnerek forintlikviditását, így mérséklően hat az MNB-kötvényállományukra. Mivel a jegybank a devizatartalékai terhére nyújtja az eurót a partnerek számára, ezért a sérülékenység csökkentése érdekében a tendereken részt vevő hitelintézetekkel szemben elvárás, hogy a megszerzett devizával azonos mértékben csökkentsék rövid külső forrásállományukat. Az eredeti feltételek szerint 2013. augusztus végéig meghirdetett programot a jegybank szeptember elejétől visszavonásig meghosszabbította, és 2,5 milliárd euróban maximálta a program keretében allokálható devizacsere-állomány értékét. 2013. december 31-én a teljes fennálló NHP-swapállomány 568 millió eurót tett ki. A fennálló ügyletek egy részének 3 hónapos, másik részének 30 hónapos volt az eredeti futamideje.

4. ábra

A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Forrás: MNB.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNB tv. értelmében a jegybank elsődleges céljának (ár-stabilitás) veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, sokkellenálló képességének növelését, a fenntartható gazdasági növekedést és a kormány gazdaságpolitikáját, valamint kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitására vonatkozó makroprudenciális politikát, illetve 2013. október 1-jétől ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét és a fogyasztó-védelmi funkciót is.

A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának biztosítása érdekében az MNB feltárja és bemutatja a stabilitást veszélyeztető kockázatokat, közreműködik a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzésében, illetve a felépült kockázatok mérséklésében, megszüntetésében. A jegybank a stabilitási jelentéseiben teszi közzé elemzéseit a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan működését veszélyeztető kockázatokról.

Az MNB az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően 2013 folyamán is kétszer publikálta (május 21. és november 7.) a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványát, továbbá negyedéves gyakorisággal közzétette a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulását bemutató felméréseinek eredményeit *Hitelezési folyamatok* címen. 2013 során a magyar pénzügyi közvetítőrendszer sokkellenálló képessége a likviditás és a tőkeellátottság szempontjából megfelelő volt, valamint javulás következett be a hitelezési aktivitás tekintetében. Ez utóbbi mindenekelőtt a jegybanki kamatcsökkentési ciklusnak, illetve az NHP-nak tudható be.

A 2013. október 1-jén hatályba lépett új MNB tv. megerősítette a jegybank makroprudenciális mandátumát, és biztosította ehhez a megfelelő eszköztárat is. A felügyeleti integráció révén az MNB további új jogköröket kapott. Az MNB a megerősített és kibővített jogköreinek megfelelően, az EU hatóságaival együttműködve alakítja ki a hazai pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását biztosítani hivatott eszköztárát és politikáját.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács szerepe

A szervezet kibővült funkcióihoz és felelősségi köréhez új döntéshozatali struktúra is társult. Az MNB legfőbb döntéshozó szerve továbbra is a Monetáris Tanács. A mikroprudenciális, a makroprudenciális, a fogyasztóvédelmi, illetve a későbbiekben

kialakuló szanálási funkciókkal kapcsolatos döntéshozatal az újonnan létrejött Pénzügyi Stabilitási Tanácsban zajlik. A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai az MNB elnöke, mint a Pénzügyi Stabilitási Tanács elnöke, mindhárom alelnök, a pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért, valamint a pénzügyi szervezetek felügyeletéért felelős ügyvezető igazgatók. A Pénzügyi Stabilitási Tanács a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között hozza meg döntéseit.

A monetáris politikai és a makroprudenciális politikai döntések összehangolását egyrészt a két tanács személyi összetételében levő átfedések biztosítják, másrészt pedig a makroprudenciális döntés-előkészítés során a monetáris politikai szempontok kiemelt figyelembe vétele. A Pénzügyi Stabilitási Tanács kiegyensúlyozott összetétele pedig azt segíti, hogy minél magasabb szinten megvalósulhassanak a szervezeti integráció kiemelt céljai, a makroprudenciális és mikroprudenciális politikák összehangolása, illetve a válságkezelés során való szoros és akadálytalan együttműködés.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

Egy ország pénzügyi közvetítőrendszere akkor látja el jól a funkcióját, ha képes ellenállni a sokkoknak, és a források hatékonyallokációjával támogatja a gazdaság növekedését. A magyar bankrendszer sokkellenálló képessége mind likviditás, mind pedig tőkeellátottság szempontjából kielégítő, a pénzügyi rendszer korábbi erős prociklikussága tovább enyhült 2013-ban, a hazai pénzintézetek hitelezési tevékenységükkel azonban még mindig nem támogatják kellőképpen a gazdasági növekedést. Ugyanakkor az MNB által az egyik legjelentősebb kockázatként azonosított prociklikusság mérséklődött, elsősorban a jegybanki kamatcsökkentéseknek, illetve az NHP-nak köszönhetően.

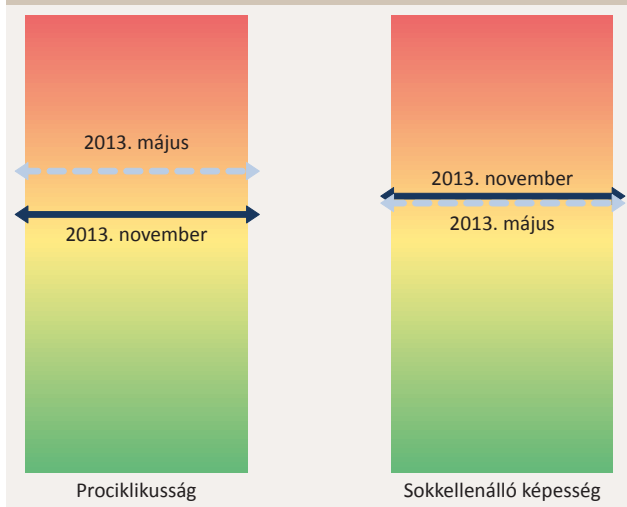
Az MNB a 2013-ban publikált stabilitási jelentéseiben a hazai pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának értékelését öt kiemelt pénzügyi stabilitási index segítségével végezte el.³ Ezek az indexek egy adott állapotot írnak le, ezért a pénzügyi rendszer stabilitását veszélyeztető jövőbeni kockázatokat illetően nem tudják az összes kockázatot megragadni.

A Pénzügyi Kondíciós Index (PKI) értéke – amely a pénzügyi közvetítőrendszer (bankrendszer) hozzájárulását mutatja a reál-GDP éves növekedési üteméhez – azt jelzi, hogy a bankrendszer továbbra is prociklikusan működik. A PKI 2013-ban is negatív értéket mutat, miközben a kibocsátási rés is negatív. A pénzügyi rendszer tehát továbbra is kontrakciós,

³ A pénzügyi rendszer növekedéstámogató funkcióját (prociklikusság) a Pénzügyi Kondíciós Index (PKI) és a Korai Figyelmeztető Indikátor (KFI) nagysága, a sokkellenálló képességet pedig három részmutató (Rendszerszintű Pénzügyi Stressz Index – REPSI; Likviditási Stressz Index – LSI; Tőke Stressz Index – TSI) legrosszabb értéke közelíti.

5. ábra

A pénzügyi stabilitási kockázatok hőábrája

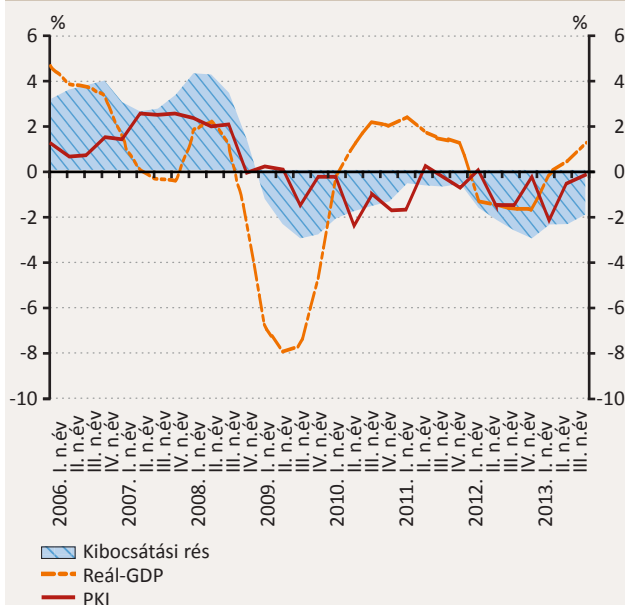
gyenge hitelkínálatával nem segíti kellőképpen a gazdaság növekedését.

2013-ban indult a *Hitelezési folyamatok* című MNB-kiadvány, amelynek az a célja, hogy átfogó képet adjon a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok és a kamatok alakulását, valamint a hitelezési felmérés eredményeit, a bankok által észlelt hitelkereslet és a hitelezési feltételek változását.

A vállalathitel-állomány zsugorodása 2013-ban még nem állt meg ugyan, de mérséklődött a visszaesés mértéke, ami meghatározó szerepet játszott az NHP. Az NHP első szakaszának magas kihasználtsága (lásd 3.1. fejezet), valamint a hitelintézetektől és az üzleti szféra képviselőitől kapott visszajelzések alapján megállapítható, hogy az NHP mind keresleti, mind kínálati oldalon aktivizálta a hitelpiaci szereplőket: számos vállalkozás átgondolta üzleti tevékenységének finanszírozását és nyújtott be hitelkérelmet, és a bankok figyelmé is a kkv-szektorra terelődött. A hitelintézetek az I. pillér keretében 472 milliárd forint értékben kötöttek szerződést, míg a második pillérben 229 milliárd forint került folyósításra. Az I. pillérben nyújtott hitelek közül több mint 60 százalékot képviselnek az új hitelek, ami kedvező a program növekedésre gyakorolt hatása szempontjából. A II. pillérben is főként beruházási hitelek kiváltására folyósítottak kölcsönt a hitelintézetek. A devizahitelek kiváltása következtében érdemben mérséklődött a kkv-szektor árfolyamkitettsége, és csökkentek az ebből fakadó stabilitási kockázatok. A minimum 3 millió, maximum 3 milliárd forintos szerződésiösszeg-korláton belül a kisebb összegű hitelek kerültek előtérbe: darabszám szerint a hitelek 70 százaléka 50 millió forint alatt maradt.

6. ábra

A Pénzügyi Kondíciós Index (PKI), a reál-GDP és a kibocsátási rés

Megjegyzés: Ha a PKI előjele megegyezik a kibocsátási rés előjelével, akkor a bankrendszer prociklikus. A PKI a gazdasági növekedéshez való hozzájárulást jelenti, ha negatív, akkor mérsékli a GDP-t, ha pozitív, akkor növeli azt.

Az NHP hatására jelentősen mérséklődtek a vállalkozások kamatterhei is, ami javította a pénzügyi helyzetüket, valamint növelte hitelképességüket. Az NHP ezen felül biztosította a bankváltás lehetőségét a hitelkiváltások esetében, ami élénkítette a bankok közötti versenyt. Az ügyfelek 20 százaléka élt a bankváltás lehetőségével a kiváltott hitelek esetében. A verseny erősödése hozzájárul a hitelezési feltételek enyhüléséhez, valamint elősegíti a források hatékonyabb elosztását is.

A válság éveit különösen a hosszabb lejáratú hitelek elérhetősége romlott. Az NHP a hitelpiac ezen működési elégtelenségét is nagymértékben korrigálta. A jegybank által szabott maximum 10 éves futamidő mellett a hitelintézetek hajlandóak voltak hosszú, átlagosan közel 7 éves lejáratú, a futamidő végéig rögzített, évi maximum 2,5 százalékos kamatozású hiteleket nyújtani. A program eljutott minden ágazatba, de mindenekelőtt a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem ért el kiugró részesedést. Az NHP csökkentette a kkv-hitelek regionális koncentrációját is: a teljes kkv-hitelállományhoz viszonyítva nagyobb arányban folyósítottak kölcsönt a hitelintézetek a Dél- és Észak-Alföld régióban tevékenykedő vállalkozások számára, míg Közép-Magyarország részesedése jelentősen kisebb lett az állományi arányhoz képest.

Az NHP sikerére való tekintettel a Monetáris Tanács a program folytatásáról döntött. Az MNB a meghosszabbított programjának keretében – 2014 végéig – továbbra is kamatmentes refinanszírozási hitelt nyújt, amelyet a bankok maximum 2,5

százalékpontos felárral hitelezhetnek tovább. Az NHP-nak köszönhetően a 2014-es és 2015-ös évben megállhat a vállalati hitel-állomány visszaesése, és fordulat következhet be a kkv-k hitelezésében. A tartós hitelezési fordulathoz ugyanakkor kínálati oldalról a kondíciók további oldása szükséges, mert bár ezek már az enyhülés jeleit mutatták 2013-ban, továbbra is szigorúak.

A háztartási szegmensben tovább folytatódott a válság előtt felduzzadt devizahitel-állomány leépülése, míg az új kihelezések 2013-ban elérték a historikus mélypontot, majd ezt követően javulás következett be az állami kamattámogatott hiteleknek is köszönhetően.

A pénzügyi közvetítőrendszer kockázatai közül kiemelendő a nemteljesítő hitelek magas aránya. 2013-ban a nemteljesítő hitelek aránya lényegesen nem változott a vállalati portfólióban, az továbbra is rendkívül magas, a gazdasági növekedési kilátások javulása azonban pozitívan hat a vállalati szektor jövedelmi helyzetére. A bankok portfóliótisztítása valamelyest gyorsult az elmúlt évekhez képest, de továbbra is lassúnak mondható. A tovább zsugorodó vállalati portfólió mellett az MNB azzal számol, hogy a vállalati szegmensben a nemteljesítő hitelek aránya a jelenlegi magas, 18-20 százalék körüli szinten maradhat a következő két évben.

2013-ban a háztartási hitelek szegmensében a nemteljesítő hitelek aránya elérte a 18 százalékot, de itt már enyhe csökkenést vár az MNB a következő két évben. Ebben a szegmensben a háztartások devizában történt eladósodása továbbra is jelentős pénzügyi stabilitási kockázatot jelent. A hitelportfólió romlásában meghatározó szerep jut a svájci frank alapú devizahiteleknek. A svájci frank erősödése és a banki hitelkamatok emelkedése miatt a devizahittel rendelkező családok növekvő eladósodottsággal és emelkedő törlesztőrészekkel szembesülnek, ami a fogyasztásuk csökkenéséhez, illetve rosszabb esetben fizetésektelenségükhöz vezet. Mindeközben a bankok számára a növekvő nemteljesítő állomány miatt elszámolandó értékvesztés növekedése jelent kockázatot.

A nemteljesítő hitelek arányának leszorítását kormányzati programok segítik, de az azok központi elemének tekinthető árfolyamgát a jelenlegi formájában csak részben képes kezelni a devizában való eladósodottság problémáját. A rendszer kihasználtsága az árfolyamgát intézményébe történő belépés határidejének érdemi kitolása után sem haladja meg lényegesen az 50 százalékot. Az MNB–GfK 2013-ban lefolytatott kérdőíves felméréséből kiderült, hogy az árfolyamgátból kimaradók fele vagy a bankokkal szembeni bizalomhiánnyal, vagy a kedvezményes időszak lejárta után megnövekedő törlesztési teherrel magyarázza távolmaradását. A kimaradók negyede pedig az árfolyamgátnál is kedvezőbb kormányzati intézkedés meghozatalában reménykedik.

A hazai bankrendszer alacsony jövedelmezősége 2013 során is fennmaradt. Az elmúlt évek jelentős veszteségeit követően 2013. december végén a bankrendszer adózás előtti eredménye mindössze 143 milliárd forint volt. Tovább árnyalja a bankok jövedelmezőségi helyzetét, hogy az egyes szereplők teljesítménye között nagymértékű aszimmetriát lehet megfigyelni. A magyar bankrendszer alacsony jövedelmezősége és a szektor gyenge jövedelmezőségi kilátásai továbbra is versenyhátrányt jelentenek a régióba történő anyabanki források – beleértve a tőkét is –allokálásakor.

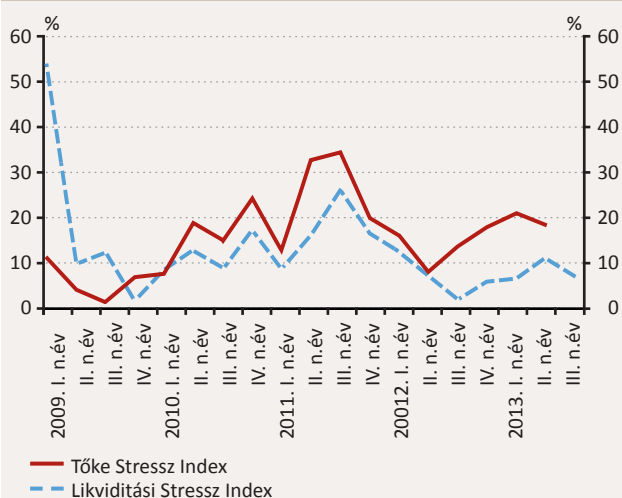
2013-ban lassuló dinamikával, de tovább folytatódott a külföldi források kiáramlása Magyarországról, amit leginkább az anyabanki források leépülése határozott meg. A külföldi forráskivonást a swapállomány enyhe növekedése és ezzel párhuzamosan a bankrendszer mérlegalkalmazkodása kísérte. A külső finanszírozásra való ráutaltság mérséklődését jelzi a hitel-betét mutató 110 százalék alá történő csökkenése is, de ez a mérséklődési folyamat megakadt az év második felében, elsősorban a háztartási betétek kiáramlása miatt. Az, hogy a számottevő forráskiáramlás nem okozott különösebb feszültséget a bankok mérlegében, az egyrészt a jelentős bankrendszeri likviditásnak, másrészt pedig a folytatódó háztartási mérlegalkalmazkodásnak tudható be.

2013 során mind a Likviditási Stressz Index (LSI), mind pedig a Tőke Stressz Index (TSI) értéke alacsony volt. A Likviditási Stressz Index 10,7 százalék, ami azt jelenti, hogy a stresszforogatókönyv bekövetkezése esetén a bankrendszer szereplőinek csak kis része kerülne az előírt szabályozói minimum alá. Kedvező emellett az is, hogy egyedi szinten valamennyi bank likvid maradna stresszhelyzetben is. A hazai bankok rövid távú likviditása több, mint a szabályozói előírás duplája, ezért a bankok stressz utáni likviditási többlete is meghaladná a szabályozói minimumot, de az döntően forintban áll rendelkezésre. Ennek következtében egy elhúzódó stresszhelyzetben a swappiac súrlódásmentes működése elengedhetetlen feltétel.

A bankrendszeri tőke megfelelési mutató emelkedett az év során megközelítve a 17 százalékot. A 2012. évi jelentős veszteségeket a megvalósult anyabanki tőkeemelések nagyrészt semlegesítették, de a 2013-as év első felében több intézmény ismét veszteséges lett. Így a 2013. évi stressztesztben a bankrendszer induló tőkehelyzete és sokkellenálló képessége nem tudott javulni a 2012. év végéhez képest. A Tőke Stressz Index is ezt igazolja vissza, szintje a 2012. év végéhez képest nem változott lényegesen. Bár az átlagos tőkeellátottság megfelelő, az aggregált mutató jelentős aszimmetriát takar. A stresszpályán a várható veszteségek némiképp csökkentek ugyan az előző stresszteszthez képest, de romlott a bankok jövedelemtermelő képessége is. Így kétéves időhorizonton két jelentős banknak is lehet pótlólagos tőkeigénye. A bankrendszeri 116 milliárd forintos összes tőkeigény jelentősnek

7. ábra

Likviditási Stressz Index és Tőke Stressz Index

Megjegyzés: A Likviditási Stressz Index a 10 százalékhöz viszonyított, normált likviditási hiányok mérlegfőösszeggel súlyozott összege. Minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb a likviditási kockázat a stresszpálya mentén. A Tőke Stressz Index a 8 százalékhöz viszonyított normált tőkehiányok tőkekövetelménnyel súlyozott összege. Minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb a szolvenciakockázat a stresszpálya mentén.

számít, de az anyabankok továbbra is fennálló elkötelezettsége mellett kezelhető mértékű ez a kockázat.

A jegybank makroprudenciális szabályozói és szanálási tevékenysége

Pénzügyi szabályozási szempontból a 2013-as év legnagyobb eseménye a felügyeleti integráció megvalósulása volt, amivel párhuzamosan a 2013. október 1-jén hatályba lépő új MNB tv. a jegybank makroprudenciális mandátumát is megerősítette, és hozzá megfelelő eszköztárat is biztosított. A megerősített jogkörének megfelelően az MNB alakítja ki a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitására vonatkozó makroprudenciális politikát, amelynek célja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelése, valamint a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítása. Az MNB ennek érdekében a törvényben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, a túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB munkatársai szakmai anyagok készítésével, valamint az új MNB tv. véleményezésével aktívan támogatták a

felügyeleti integrációt. Az MNB szakértői a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) által vezetett jogszabály-alkotási munka kezdetét megelőzően egy szakmai vitaanyagot készítettek. Ez tartalmazta egyrészt a jegybank makroprudenciális funkciójának megerősítésére tett javaslatot és az ehhez felhasználható eszközöket, másrészt hangsúlyozta a fontosságát a pénzügyi intézmények egyedi felügyelete megerősítésének, amit a mikroprudenciális hatósági feladatokat ellátó Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) jegybankba való beolvasására keresztül látott elérhetőnek.

Az MNB szervezésében 2013. szeptember 2-án lezajlott a V6 Pénzügyi Stabilitási Találkozó, amelyen a kelet-közép-európai országok jegybanki és felügyeleti vezetői vettek részt. A találkozón többek között olyan aktuális kérdéseket vitattak meg a résztvevők, mint a makroprudenciális politika és eszközök használata egy felügyelettel integrált jegybankban; a bankunió és a szoros együttműködés hatásai és kihívásai az eurozónán kívüli országokra nézve; valamint a kis- és középvállalkozások finanszírozásának kérdései, ezen belül az anticiklikus politika kilátásaira és hatáira fókuszálva, amiben nagy hangsúlyt kapott az NHP-nak és eredményeinek ismertetése.

Az MNB szakértői jelentős szerepet vállaltak az új, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény és az ahhoz kapcsolódó pénzügyi tárgyú törvények 2014-től hatályos módosításának őszi véleményezésében. Az új szabályozásra a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális szabályozására vonatkozó európai uniós irányelv (CRD IV) implementálása miatt volt szükség, aminek következtében 2014-től tovább erősödnek az MNB makroprudenciális jogkörei – ugyanis az októbertől hatályos törvényhez képest pontosították az MNB makroprudenciális eszköztárát, illetve 2014-től új eszközöket is kapott a jegybank.

2013. október 1-jétől az MNB tv. az MNB-t leendő szanálási hatósággként is kijelölte – a felügyeleti integráció megvalósulásán és a makroprudenciális funkció megerősítésén túl. A szanálási keretrendszert – a vonatkozó európai uniós irányelv alapján – külön jogszabály fogja meghatározni, amelyet várhatóan 2014 első felében fog az Országgyűlés elfogadni. A törvény hatálybalépése után az új szanálási funkció elősegítheti majd, hogy egy hitelintézet vagy befektetési vállalkozás egyedi válsághelyzete ne okozzon rendszerszintű problémát, és ne járjon a pénzügyi rendszer szempontjából kritikusnak tekintett funkciók működésének fennakadásával. A szanálást a felszámolási eljárás „rendezett alternatívájának” lehet tekinteni, amikor a felszámolás az előbbieket miatt nem lenne célravezető, ugyanakkor mégsem az államnak (adófizetőknek) kell a rendszerszinten kedvezőtlen hatások miatt helytállnia az intézmény felelőtlen gazdálkodásáért. A szanálás költségeit elsősorban az intézmény tulajdonosai, hitelezői, illetve a szektor szereplői viselik.

2013 utolsó negyedében az MNB új szanalási feladatához kapcsolódóan megkezdte a szanalási hatósági szerepkör előkészítését. Ezen munka keretében a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) szanalási koncepciót fogadott el, kitérve többek között a szanalási eszközök alkalmazásának kereteire és a szanalás finanszírozási hátterének megteremtésére, majd a koncepciónak megfelelően megvalósítási ütemtervet fektetett le, amelyben megfogalmazódtak az MNB szanalással kapcsolatos további leendő feladatai. A PST által jóváhagyott szabályozási javaslatokat az MNB megosztotta a leendő hazai szanalási törvényt előkészítő NGM-mel.

Az MNB szakértői a 2013-as év során figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, valamint aktívan részt vettek az elsősorban az Európai Unióban készülő szabályozási tervezetek véleményezésében is. A jegybank munkatársai véleményezték a Bázeli III-as szabályozási javaslatot európai jogrendbe ültető, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális szabályozására vonatkozó irányelv- és rendelettervezetet (CRD IV/CRR), amelyet 2013 júniusában végül el is fogadtak. A bankunió első pillére, az egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism – SSM) tárgyalása is végső stádiumba került, és 2013. szeptember 12-én a hozzá kapcsolódó rendeleteket az Európai Parlament elfogadta.

A szanalási feladatainak előkészítéséhez kapcsolódóan az MNB figyelemmel kísérte a nemzeti szanalási hatóságokat és eszköztárakat európai szinten harmonizáló, a bankok helyreállításáról és szanalásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) módosításait, valamint részt vett a tervezet NGM által koordinált hazai véleményezésében is. A BRRD-ről 2013 decemberében megállapodás született az Európai Parlament és az ECOFIN Tanács között. Az uniós fejlemények között kiemelendő még a bankunió egységes szanalási mechanizmus (Single Resolution Mechanism – SRM) lábának alakulása, amelyről év végén szintén egyetértés jött létre a tagállamok között. Mindkét fejlemény hatással lehet a leendő magyar szanalási szabályozásra. Egyrészt a végleges (Európai Parlament által is elfogadott) BRRD-nek 2015-től minden tagállam köteles lesz megfelelni, így az egyrészt egyértelmű alapot szolgáltat a magyar szanalási keretrendszer és törvény megalkotásához, másrészt az SRM a bankunióhoz történő magyar csatlakozási döntést befolyásolja, így a tárgyalási koncepció kialakításakor és annak képviselte során fontos, hogy a hazai szempontoknak is megfelelő rendszer alakuljon ki.

Az MNB nemzetközi szervezetekben, intézményekben ebben az évben is képviseltette magát, és mint makroprudenciális mandátummal rendelkező hatóság, támogatta az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT; European Systemic Risk Board – ESRB) és az Európai Bankhatóság (EBH; European Banking Authority – EBA) munkáját, aktívan szerepet vállalva ezen uniós szervezetek bizottságaiban és munkacsoportjaiban is.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

A Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) integrációja

Az Országgyűlés 2013. szeptember 16-i ülésnapján elfogadta a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényjavaslatot, amely döntött a pénzügyi felügyeleti funkció jegybankba történő integrálásáról. A törvényjavaslat célja az volt, hogy – hasonlóan számos más országhoz – a jegybanki és a felügyeleti tevékenység egy kézben legyen, ami lehetővé teszi, hogy a magyar pénzügyi szektor felügyelése a makro- és mikroprudenciális eszközök összehangolt, egymásra épülő alkalmazásával történjen. Az elfogadott törvénynek megfelelően a PSZÁF és az MNB között az átadás-átvétel 2013. október 1-jén lezajlott. Az MNB tv. 176. §-ában felsorolt, korábban PSZÁF-ot terhelő jogok és kötelezettségek 2013. október 1-jétől az MNB-re szálltak.

Az átadás-átvétellel rendezetten és hatékonyan került sor, a napi munkában nem okozott fennakadást. Az összevonással a klasszikus jegybanki mandátum és funkciók a felelősség és eszköztár dimenzióinak bővülésével megerősödtek. Az integrált MNB gyakorolja egyrészt a makroprudenciális felügyeletet, amelynek célja a pénzügyi rendszer egészének stabilitása és a gazdasági növekedéshez való egészséges hozzájárulás, másrészt ellátja a rendszert alkotó intézmények mikroprudenciális felügyeletét, elősegítve az átfogó rendszer-célok egyedi szinten történő érvényesülését. Ellátja továbbá a piacfelügyeleti, valamint a pénzügyi fogyasztóvédelmi feladatokat. A jegybank ezen feladatai nem függetlenek egymástól, hanem együttesen, egymással kölcsönhatásban biztosítják a pénzügyi rendszer stabilitását, a pénzügyi közvetítőrendszer hatékony működését.

Az MNB pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnökéhez rendelt felügyeleti szakterületek felépítése

2013. október 1-jével az MNB pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnökének felügyelete alá tartozó szervezeti egységek vették át jelentős részben a PSZÁF korábbi feladatait. Az új szervezeti felépítésben létrehozott igazgatóságok látják el az egyes pénzügyi területekhez tartozó felügyeleti tevékenységeket. A pénzügyi szervezetek felügyeletéért felelős ügyvezető igazgató felügyeli a Hitelintézeti felügyeleti igazgatóságot, a Biztosítás-, pénztár-, pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyeleti igazgatóságot, valamint az Engedélyezési és jogérvényesítési igazgatóságot. A Fogyasztóvédelemért és piacfelügyeletért felelős ügyvezető igazgató feladatkörébe tartozik a Fogyasztóvédelmi

igazgatóság, valamint a Piacfelügyeleti igazgatóság tevékenységének felügyelete. A Módszertani igazgatóság és a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ 2013-ban közvetlen alelnöki alárendeltségben működött.

Az MNB felügyeleti stratégiájának kialakítása

Az integrációt követően szükségessé vált az új szervezeti keretekre épülő és a kibővült eszköztár adta lehetőségeket felhasználó stratégia kialakítása is. A 2014-től 2019-ig tartó időszakra vonatkozó felügyelési stratégia megfogalmazásakor kiindulási pontként az ideális, jól működő pénzügyi szektor és a pénzügyi rendszert tudatosan és eredményesen formálni képes, a felügyeleti közösségben ismert és elismert, erős felügyelet jövőképe szolgált. A munka során megfogalmazásra került a felügyeleti terület küldetése. Az MNB missziója a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása és támogatása, valamint a rendszer szereplőinek a rendszerbe és egymásba vetett bizalmának megerősítése az integrált felügyeleti eszköztár segítségével. Az MNB vezetése a felügyeleti terület kiemelt értékeként a bizalmat és a stabilitást jelölte meg. A megújult stratégia az elkövetkező öt évre meghatározza azokat a pontosan körülhatárolt célokat, amelyeket az MNB a felügyelt piacokon, illetve magára mint intézményre nézve a rendelkezésére álló eszközök adta lehetőségek felhasználásával el kíván érni. A megfogalmazott hosszú távú célokhoz felügyelt szektoronként és felügyelési területenként is hozzárendelésre kerültek azok a feladatok, amelyek ezen célok eléréséhez szükségesek.

Mikroprudenciális felügyelés

Hitelintézetek felügyelete

A mikroprudenciális felügyelés feladata a hitelintézetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete, az egyes intézmények kockázatainak feltárása, a kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve a prudens működés biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása. Az MNB – alkalmazva a módszertan által megújított és meghatározott kereteket – a kitűzött vizsgálatokat végrehajtotta. Mind a helyszíni, mind a helyszínen kívüli mikroprudenciális felügyelésben kiemelt vizsgálati terület volt a felépült magas hitelkockázat kezelése, illetve csökkentése a hitelintézeteknél, valamint a tőkehelyzet, jövedelmezőség és a fenntartható üzleti modell vizsgálata. Kiemelt figyelmet kapott továbbá a likviditás értékelése, valamint a nagy bankcsoportoknál a helyreállítási tervek bekérése és felülvizsgálata. A takarékszövetkezeti szektorban a Szövetkezeti Hitelintézeti Integrációval összefüggésben a szokásostól eltérő engedélyezési, felügyelési feladatok merültek fel, ezeket kiemelt szakmai figyelemmel kezelte az MNB. A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozóan 2014. január 1-jével léptek életbe az új uniós előírások (CRD

IV/CRR), a felügyelési munka mellett fontos szerepet kapott az ezekre való felkészülés is.

A több országban működő pénzügyi csoportok felügyeleti kollégiumai a nemzeti felügyeleti hatóságok együttműködési fórumai, részei az európai felügyeleti struktúrának. Kelet-Közép-Európában egyedül az MNB látja el bankfelügyeleti kollégium vezetését, mégpedig az OTP-csoport esetében. A többi európai uniós felügyeleti kollégium esetében az MNB a leányvállalatot, illetve fióktelepet felügyelő host hatóságként vesz részt. Az elmúlt időszakban a kollégiumokhoz, illetve az Európai Bankhatósághoz kapcsolódó nemzetközi feladatok a tervezett ütemezés szerint teljesültek. Az Európai Központi Bank 2013. október 23-án tette közzé a 130 legnagyobb euroövezeti nagybank 2014-ben lefolytatandó, úgynevezett átfogó eszközminőség vizsgálatáról (AQR) szóló közleményét. A nemzetközi vizsgálatban az aktív közreműködésre való felkészülés már 2013-ban megkezdődött.

A 2013. évi vizsgálati terv negyedik negyedévre tervezett szakasza teljesült, 2013. október 1-jén a hitelintézeti szektorban összesen 32 vizsgálat volt folyamatban, ebből 13 lezárult 2013. december 31-ig.

Biztosítók, pénztárak, pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyelete

Az elmúlt időszakban is megvalósult az intézmények folyamatos kockázat alapú felügyelése, zavartalan volt az érintett szektorokkal, felügyelt intézményekkel történő kapcsolattartás. A prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontok egyidejű érvényesítése érdekében kidolgozott felügyelési terv végrehajtásán keresztül sikerült biztosítani a piaci folyamatok zavartalan, a széles ügyfélérdekeket is figyelembe vevő érvényesülését, nemcsak az egyes intézmények, hanem a teljes piac és a részpiacok szintjén is.

A kiemelt ellenőrzési célterületekre fókuszálva maradéktalanul lezajlottak a biztosítók és pénztárak terv szerinti átfogó vizsgálatai. Számos esetben jogszabályi előírásba ütköző, illetve ügyfélérdeket sértő hiányosságok kerültek megállapításra a kötelező gépjármű-felelősség biztosítás és a befektetési egységekhez kötött (*unit-linked*) életbiztosítások jogi, aktuáriusi, illetve fogyasztóvédelmi szempontból történő vizsgálata, továbbá a szerződések állománykezelésének ellenőrzése során. Emellett jellemzően az üzleti nyilvántartási rendszerek, az adatszolgáltatás megfeleltetése és a biztosítástechnikai tartalmak képzése vonatkozásában kerültek prudenciális kockázatok azonosításra és kezelésre. Az önkéntes kölcsönös kiegészítő pénztárak helyszíni vizsgálata során kiemelt téma volt a tagi elszámolások szabályos lebonyolítása, a tagdíjak felosztási arányának megfelelő jóváírása az egyéni számlákon. Az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében prioritást élvezett a

2. táblázat**Hitelintézeteknél, biztosítóknál, pénztáraknál és közvetítőknél lefolytatott vizsgálatok száma**

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2013. október 1-jén folyamatban lévő	2013. október 1-jét követően indult
Biztosító	átfogó vizsgálat	7	7
Nyugdíjpénztár	átfogó vizsgálat	8	2
Egészségpénztár	átfogó vizsgálat	7	3
Önsegélyező pénztár	átfogó vizsgálat	1	–
Független közvetítő	célvizsgálat	–	2
Hitelintézetek	átfogó vizsgálat	30	4
Hitelintézetek	célvizsgálat	2	–

befektetések közvetett költségeinek a közvetlen költségekhez való viszonyának ellenőrzése. A közvetítők felügyelése során megtörtént a korábban tervezett helyszíni célvizsgálat, valamint sor került helyszínen kívüli célvizsgálatokra több független közvetítő társaságnál. A vizsgálat eredményeként feltárt jogszabálysértő gyakorlat megszüntetése érdekében határozatot adott ki az MNB. Az európai biztosításfelügyelési szabályozás kialakításában az MNB aktív szerepet vállal, állandó tagsággal rendelkezik az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) döntéshozó testületében (Board of Supervisors), valamint a mennyiségi és minőségi szabályozási standardokat kidolgozó legfontosabb EIOPA-munkacsoportokban is. A szabályozási háttér várható jövőbeni változásai a felügyelés számára is új feladatokat jelentenek. Egyrészt a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló törvény – a Szolvencia II-re felkészüléssel összhangban módosított – irányítási rendszerre vonatkozó szabályai bevezetésre kerülnek, másrészt az Európai Parlament által 2014 tavaszán jóváhagyott Omnibus II. direktíva kapcsán megkezdődhet az alsóbb szintű jogszabályok véglegzése és elfogadása 2014 és 2015 során. A Szolvencia II. irányelvet és a kapcsolódó jogszabályokat 2015. március 31-ig kell a hazai joganyagba átültetni.

2013. október 1-jén a biztosítási, pénztári és közvetítői szektorban összesen 23 vizsgálat volt folyamatban, október 1-jén után összesen 14 vizsgálat indult.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2013 negyedik negyedében a felügyelt tőkepiaci intézmények tekintetében azonnali intézkedésre utaló, vagy rendszerkockázatot hordozó körülményt az MNB nem azonosított, rendkívüli célvizsgálat vagy átfogó vizsgálat nem vált szükségessé. A befektetési szolgáltatást végző intézményeknél a folyamatos felügyelés és a vizsgálatok során a felügyeleti terület kiemelten fókuszált az ügyfélkövetelések védelmével kapcsolatos előírások, valamint az ügyfelek tájékoztatásával

kapcsolatos követelmények betartására. A vizsgálati tapasztalatok alapján a szolgáltatóknál az ügyfélkövetelések fedezete maradéktalanul rendelkezésre állt, a feltárt szegregációs eltérések és egyéb adatszolgáltatási hiányosságok jellemzően nem okoztak ügyfélérdeksérelmet. Több esetben előfordult az ügyfelek részére előírt tájékoztatás teljesítésével, ügyfélszámla-vezetéssel és megbízáskezeléssel kapcsolatos hiányosságok. A kiszervezett tevékenységek vizsgálata különösen a kereskedési platformok tekintetében több esetben tárt fel nem megfelelő eljárásokat.

A tőkepiaci területen további prioritásként fogalmazódott meg a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló 648/2012/EU rendelet (EMIR) alkalmazására való felkészülés elősegítése a rendelettel érintett piaci szereplőknél, illetve a KELER KSZF Zrt. rendeletnek való megfelelése érdekében elvégzendő felügyeleti hatósági feladatok. A KELER KSZF EMIR-ben meghatározott központi szerződő fél szerinti engedélyezési eljárása, illetve az ehhez kapcsolódó átfogó vizsgálat és validálás az előzetesen kidolgozott módszertan és kockázatkezelési kérdőív alapján 2013 szeptemberében indult, az engedélyezési eljárás (kockázatelemzés készítése, felügyeleti kollégium működtetése) várhatóan 2014 első felében zárul. Az érintett piaci szereplők a felkészülés során igénylik az MNB iránymutatását, ezért a felkészülést különböző csatornákon keresztül nyújtott információk, előadások, konzultációk, a honlapon megjelenített iránymutatások segítik.

A befektetési alap-kezelők körében kiemelt felügyelési, ellenőrzési célterület volt a korábbi vizsgálati tapasztalatokból kiindulva az alkalmazott díjak, a portfólió-, illetve alapkezelési díjak és egyéb költségek mértékének vizsgálata. Több esetben előfordult a kezelt alapokkal kapcsolatosan a befektetők rendszeres és rendkívüli tájékoztatására vonatkozó szabályoknak való megfelelés hiányossága (portfóliójelentések közzétételének, felügyeleti hatóság részére történő megküldésének késedelmé, elmaradása; a jelentések tartalmi hiányosságai; a kiemelt befektetői információk aktualizálásának elmaradása),

3. táblázat**A tőkepiaci intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma**

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2013. október 1-jén folyamatban lévő	2013. október 1-jét követően indult
Befektetési vállalkozások	átfogó vizsgálat	1	–
Befektetési alapkezelők	átfogó vizsgálat	2	2
Kockázati tőkealap-kezelők	átfogó vizsgálat	–	2
Egyéb intézmény (KELER, KELER KSZF)	átfogó vizsgálat	–	2

illetve többször előfordult hibás nettó eszközérték számítás és ehhez kapcsolódóan a befektetői kompenzáció késedelme. Az ingatlanalapok esetén tapasztalható volt az ingatlant értékelő személyére, illetőleg az általa rendszeresen készítendő szakvélemény hiányára vonatkozó megállapítás; a likvid eszközökre és az ingatlantípusokra vonatkozó előírások sérelme. A portfóliókezelést is végző alapkezelőknél előfordult az előzetes tájékoztásra és a portfóliók összetételére vonatkozó szabályok be nem tartása; valamint a kezelt portfóliók közötti ügyletkötések vizsgálata tárt fel valamely fél számára hátrányos, illetve piacszerűség szempontjából aggályos ügyletkötést is. A kockázati tőkealap-kezelők vizsgálata a belső szabályozottság és az adatszolgáltatás körében tárt fel kisebb súlyú hiányosságokat.

A 2013. évi vizsgálatok közül 2013 negyedik negyedévében 6 átfogó vizsgálat indult a felügyelt tőkepiaci intézményeknél, ezek mindegyike 2014 első negyedévében zárul. A 2013. október 1. előtt indult vizsgálatok közül 2 alapkezelőt érintő átfogó vizsgálat lezárása húzódott át 2014-re. 2013 negyedik negyedévében egy korábban indult, befektetési vállalkozást érintő vizsgálat záródott intézkedéseket tartalmazó határozattal, bírságot kiszabó határozat nem született.

Piacfelügyeleti tevékenység

Az MNB a piacfelügyeleti eljárások keretében lép fel az engedély nélküli vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység, a bennfentes kereskedelem, illetve piacbefolyásolás ellen, továbbá ellenőrzi a tőzsdei vállalatfelvásárlásra vonatkozó szabályok betartását. Ezen feladatok hatékonyabb megvalósítása érdekében a Pénzügyi Stabilitási Tanács új, egységes, kiszámítható és következetes piacfelügyeleti intézkedés- és szankciópolitikát fogadott el, mely garantálja, hogy a piaci devianciákat előidéző tevékenységekkel szemben kellő vizsgálatot gyakoroljon a pénz- és tőkepiac valamennyi szereplőjére.

Az MNB kiemelt piaci kockázatként azonosította a bejelentés hiányában végzett közvetítői (ügynöki), illetve az engedély nélkül végzett befektetési szolgáltatási tevékenységet. A fenti tevékenységet végző társaságok jellemzően online forex

(devizapárookra történő) kereskedelemmel foglalkoztak, és kiterjedt ügynökhálózatot működtettek, amivel a befektetők széles körét érték el. 2013-ban az MNB piacfelügyeleti eljárásaiban kiemelten vizsgálta a fenti tevékenységet végző társaságokat, és a korábban megszokottnál jelentősebb bírságszankciókat alkalmazott a nemkívánatos jelenség visszaszorítása érdekében. Azonnali, gyors felügyeleti beavatkozásra volt szükség több olyan esetben is, amikor tiltott piacbefolyásolás gyanúja merült fel. A kérdéses ügyekben a felügyeleti döntések megalapozottságát támasztja alá, hogy az MNB ezen vizsgálatait lezáró határozatait a piaci szereplők elfogadták, és nem éltek a bírósági felülvizsgálat lehetőségével, illetve vitás esetben az MNB határozatának helyességét a bíróság ítélete visszaigazolta.

Az MNB hangsúlyt helyezett arra, hogy a tőzsdei kibocsátók tevékenységének átláthatósága növekedjen, amit a közzétételek folyamatos értékelésével és célzott ellenőrzésével valósított meg. A rendszeres tájékoztatások vizsgálata során az MNB kiemelten ellenőrizte a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) alkalmazását a tőzsdén szereplő kibocsátók esetében. A piacfelügyeleti hatásköröket átvevő MNB a 2013. október 1-jétől december 31-ig terjedő időszakban 8 piacfelügyeleti eljárást és 1 megismételt piacfelügyeleti eljárást zárt le, a kiszabott piacfelügyeleti bírság összege 584,2 millió forint volt.

Az MNB fontos befektetővédelmi szerepet lát el a tőkepiaci kibocsátók engedélyezése területén, mivel minden nyilvános piacon megjelenő új értékpapír kibocsátási folyamata során ellenőrzi a törvényi előírásoknak való megfelelést. A kibocsátási engedélyezés során 2013 negyedik negyedévében 227 határozat és 7 végzés született. A törvényi változások miatt az eljárások körülbelül 75 százaléka a befektetési alap-kezelési szektorral volt kapcsolatos, további 25 százalék a tőkepiac egyéb területei (vállalatfelvásárlások, értékpapír-védelmi terv, kibocsátási tájékoztató jóváhagyása, stb.) között oszlott meg. Jelentős változás lépett életbe 2013. július 1. napjától, amiktől kezdve a tőkepiaci termékek engedélyezése során a kérelmek és a bejelentések tekintetében a kapcsolattartás kizárólagosan elektronikus úton történik.

4. táblázat Piacfelügyeleti ellenőrzések száma	
	2013. IV. n.év
Ellenőrzés tárgya: jogosulatlan tevékenység piacbefolyásolás	6 3
Bírság összege (millió forintban)	584,2

Jogérvényesítési tevékenység

Az MNB a pénz- és tőkepiaci jogérvényesítési tevékenység során 2013 utolsó negyedében összesen tizenhat ellenőrzési eljárást lezáró határozatot hozott. Ennek keretében egy intézmény kivételével lezárult a feltárt jogszabálysértések súlyához igazodó, különböző intézkedések alkalmazásával kilenc takarékszövetkezet, három bank, egy bankcsoport és a csoporthoz tartozó két pénzügyi vállalkozás, valamint egy befektetési szolgáltató átfogó vizsgálata. Egy takarékszövetkezet esetében volt szükséges válságkezelés, amelynek során kivételes intézkedések alkalmazására és felügyeleti biztos kirendelésére is sor került. Mindezeket túlmenően egy pénzügyi vállalkozás, illetve tizennégy közvetítő tevékenységi engedélye került visszavonásra részben a felelősségbiztosítás meglétének hiánya, részben pedig a velük szemben folyamatban lévő felszámolási eljárások okán.

A hitelintézetek felügyelete során az MNB különösen a kockázatvállalásra és kockázatkezelésre, az ügyfél- és partnerminősítésre, a fedezetértékelésre, a számviteli és analitikus nyilvántartások vezetésére, valamint az átstrukturált hitelek kezelésére és nyilvántartására vonatkozó jogszabályi és belső szabályzati előírások megsértése miatt alkalmazott intézkedéseket az ellenőrzés alá vont pénzügyi intézményekkel szemben. Jellemző jogsértésként azonosította továbbá a jogszabályok által előírt adatszolgáltatások tartalmára, illetve a szavatoló tőke számítására vonatkozó rendelkezések megsértését. Az MNB a tárgyidőszakban kiadott határozataiban több hitelintézetet hívott fel arra, hogy egyes ügyleit – a vizsgálati megállapítások figyelembevételével – a jogszabályi előírásoknak megfelelően minősítse át és számolja el a szükséges mértékű értékvesztést, illetőleg a megfelelő céltartalékot. A hitelezési kockázat tőkekövetelményének meghatározása során az MNB több esetben előírta a szabályozás és a gyakorlat teljes körű összhangjának megteremtését, továbbá a hitelkockázatok jogszabályoknak megfelelő súlyozása érdekében az informatikai rendszer alkalmassá tételét a kitettségek és a fedezetek megfelelő nyilvántartására, az ingatlanfedezetek értékének pontos meghatározására.

A biztosítási és pénztári jogérvényesítés területén a független biztosításközvetítőkkel kapcsolatos jogérvényesítés keretében 10 millió forint összegű felügyeleti bírsággal sújtotta az MNB az on-line értékesítési piacon piacvezető független

biztosításközvetítőt. A bírság oka az volt, hogy a kiegészítő biztosításokkal és a lakásbiztosításokkal együtt köthető kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási ajánlati lehetőségek bemutatása során a közvetítő nem mérte fel részletesen és nem pontosította az ügyfél igényeit és szükségleteit, továbbá nem elemzett kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítási terméket. Más esetekben a független biztosításközvetítőknél azért került sor intézkedés alkalmazására, mert a működésük feltételül szabott követelményeknek nem tettek, illetve nem tudtak eleget tenni. Ezen kötelezettségek teljesítésének huzamosabb ideig való elmulasztása nyolc esetben a független biztosításközvetítő tevékenységi engedélyének visszavonását eredményezte. E körben kiemelésre érdemes az a független biztosításközvetítő, aki az adatszolgáltatási és a szakmai irányító foglalkoztatására vonatkozó kötelezettségei elmulasztása mellett hatósági engedély nélkül portfóliókezelési tevékenységet is végzett. Az általa kötött befektetési szerződésekben a lehetséges ügyfelek megtévesztésére alkalmas, biztosításszakmai szempontból alaptalan tájékoztatást adott mind a biztosítási alkuszi tevékenységi engedélye tartalmáról, mind az alkusz szakmai felelősségbiztosítása által fedezett kockázatokról.

A pénztári jogérvényesítési területen az átfogó ellenőrzéseket lezáró határozatok mellett több esetben születtek olyan jogérvényesítő határozatok, amelyeknél a pénztárak által szolgáltatott dokumentumok alapján sikerült a jogszabálysértő gyakorlatot azonosítani, illetve jogszabályba ütköző belső szabályozás miatt vált szükségessé intézkedés alkalmazása. E jogérvényesítési körbe tartozott különösen az érintett pénztárak alapszabályának, szolgáltatási szabályzatának, illetve a pénzügyi terveiknek a módosítására történő felszólítás.

Engedélyezési tevékenység

2013 utolsó negyedében az MNB a hitelintézeti szektorban egy új szereplő piacra lépését, továbbá négy takarékszövetkezet bankká átalakulását engedélyezte. Az integrációból való kilépése miatt egy hitelintézet alapítási és működési engedélyének kiadására szintén 2013 utolsó negyedében került sor. Egy bank távozott a hitelintézeti szektorból, amely állományai átruházását követően pénzügyi vállalkozássá alakult át. A Hanwha Bank Magyarország Zrt. neve tulajdonosi szerkezetváltás eredményeként evoBank Zrt.-re változott. A pénzügyi vállalkozások körében a korábbi évek trendjének megfordulása tapasztalható, ami az alapítás, illetve működés engedélyezésére vonatkozó kérelmek számának lassú növekedésében is megmutatkozik.

Továbbra is jelentős számban érkeznek kérelmek a független pénzügyi közvetítők tevékenységi engedélyének kiadása tárgyában. A tőkepiaci engedélyezési szakterületen egy sajátos befektetési szolgáltatási tevékenység, a multilaterális kereskedési rendszer működtetésével felhagyó befektetési vállalkozás saját kérelmére az MNB visszavonta az engedélyt.

Folyamatosan nagy volumenben érkeztek tőkepiaci közvetítők (függő ügynöki, további közvetítők) nyilvántartásba vétellel kapcsolatos regisztrációs kérelmek. A biztosítási engedélyezési területen 2013 utolsó negyedévében a legjelentősebb változás egy nem életbiztosítási ágazatban tevékenykedő biztosító piacról való végleges kivonulása és tevékenységi engedélyének kérelemre történt visszavonása volt. A független biztosításközvetítők körében a tevékenységi engedélyeket kérelemre visszavonó határozatok száma jelentősen meghaladta a kiadott tevékenységi engedélyek számát. A pénztári engedélyezési területen az utolsó negyedévben a nyugdíjpénztári tevékenységnek mind a magán-, mind az önkéntes ágazatát illetően a tendencia a korábbi évekhez hasonlóan a piaci koncentráció irányába mutat. Egy vegyes nyugdíjpénztár magán-nyugdíjpénztári tevékenységének lezárását engedélyezte az MNB a végelszámolási eljárás lefolytatására tekintettel, és két önkéntes nyugdíjpénztár beolvadásának engedélyezésére került sor.

Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége

Összességében megállapítható, hogy az MNB fogyasztóvédelmi feladatait 2013 negyedik negyedévében fennakadás nélkül képes volt ellátni, a felmerült kihívásokra megfelelő időben, megfelelő intézkedésekkel tudott reagálni. Az integrációt követően 2013. október 1-jén 2500 ügy volt folyamatban, amelyből év végig 2400 került elintézésre. A negyedik negyedévben közel 500 új, hatósági vizsgálatot igénylő beadvány érkezett, amelynek kb. 75 százaléka hitelintézetekkel volt kapcsolatos, az év utolsó napján közel 600 egyedi kérelem volt folyamatban.

Az integrációt követően a vizsgálatokkal összefüggő feladatok a nagy számban átvett, folyamatban lévő ügyek lezárására irányultak. E célkitűzés teljesült, az év utolsó napján már csak különösen indokolt esetben volt folyamatban korábbi negyedévben indult vizsgálat. Az ügyek feldolgozása során 138 esetben került sor bírság kiszabására, összesen 44 millió forint értékben. Az október 1-jét követően kiadott döntések közül az év végéig összesen 12 darab végzés és 9 darab határozat tekintetében indult bírósági eljárás közigazgatási döntés bírósági felülvizsgálata tárgyában. Az utolsó negyedévben az egyedi ügyek lezárása mellett a folyamatban lévő cél- és témavizsgálatok felülvizsgálata is megtörtént. Ennek eredményeképpen a célszerűtlen vizsgálatok lezárultak, indokolt esetben intézkedés történt a vizsgálatok kiterjesztésére. A kiterjesztett vizsgálatok közül kiemelendők a díjemelések tárgyában közel 164 pénzügyi szervezetet érintő vizsgálatok. A fogyasztóvédelemmel összefüggő vizsgálatok az integrációt megelőzően elsősorban az egyedi sérelmeket tartalmazó beadványok kivizsgálására irányultak. A szervezeti változást követően a fogyasztóvédelmi tevékenység hangsúlyja az egyedi sérelmek alacsony határfokú kivizsgálásáról a preventív, a proaktív fellépésre helyeződött. Ennek megfelelően az egyedi

panaszbeadványokban leírtak alapján hivatalból újonnan elrendelésre kerültek a fogyasztók széles rétegeit érintő téma- és célvizsgálatok annak érdekében, hogy a felügyelt szervezetek fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tevékenységéről átfogó képet kapjon az MNB, valamint az erőforrások hatékonyabb felhasználásával tudja ellátni a fogyasztóvédelmi tevékenységet, továbbá mielőbb elérje a feltárt rendszerszintű hibák kijavítását. A vizsgálatok jellemzően helyszíni ellenőrzés keretében zajlottak, amelyek során a munkatársak betekintést nyerhettek a felügyelt szervezetek tevékenységébe, és az interjúk során olyan információkhoz is hozzájutottak, amelyekre csak a személyes jelenlét által lehetett szert tenni. A lezárult vizsgálatok tapasztalatai szerint jellemzően a panaszkezelési határidők betartásával, a tájékoztatások tartalmával, illetve hiányával kapcsolatban merült fel jogsértés, továbbá a magatartási kódex betartásával kapcsolatban merültek fel problémák.

Az MNB a fogyasztóvédelem területén kiemelt feladatként kezelte a nemzetközi munkacsoportokban való részvételt is, az integráció nem okozott fennakadást a nemzetközi munkában. A korábbi időszakokkal összehasonlítva megállapítható, hogy az előző év azonos időszakához képest a tárgyidőszakban a bírsághatározatok számának 4,5 százalékos növekedése mellett közel 29 százalékkal magasabb bírságösszeg került kiszabásra. Ennek oka a szervezeti változást követő bírságolási gyakorlat megváltozása, ami szerint a jogsértések a korábbiaknál magasabb összegű bírságot vonnak maguk után annak érdekében, hogy csökkenjen a jövőbeni jogsértések száma.

A korábbi évekhez hasonlóan a fogyasztóvédelmi célú hatósági tevékenység 2013. évi ellátásáról negyedévente nyilvános, a felügyeleti honlapon közzétett összefoglaló jelentés készült, amely részletesen bemutatja az adott időszakban végzett tevékenységet és az annak során tapasztaltakat.

Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ (PFK) mint új szervezeti egység 2013 októberében átvette az ügyfélkapcsolati és beadványkezelési feladatokat, hogy azokat integrált módon, ügyfélorientált szemlélettel vezérelve fejlessze és működtesse. 2013 negyedik negyedévében a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központba összesen 8564 ügyfélmegkeresés érkezett, ebből 7112 ügyfélszolgálati megkeresés volt, míg az ügyfélbeadványok száma 1452-t tett ki. Az ügyfelek három csatornán fordulhattak a Központhoz: telefonon 3922-en kaptak tájékoztatást, személyesen 1032-en keresték fel az ügyfélszolgálatot, míg írásban 3610-en kaptak választ kérdésükre.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ fókuszai a következők voltak a negyedik negyedévben:

- fogyasztóvédelmi szempontok előtérbe helyezése és ügyfélorientált kiszolgálás kialakítása;
- ügyfélmegkeresések és beadványok feldolgozási idejének csökkentése;
- civil kapcsolatok fejlesztése, kétoldalú párbeszéd elindítása;
- fogyasztóvédelmi honlapok fogyasztóbarát szemléletű frissítése;
- kiemelt ügyekben tájékoztató anyagok közzététele (pl. ingyenes készpénzfelvétel, árfolyamgát).

Az ügyfélszolgálati megkeresések nagy része a pénzforgalmi és biztosítási szolgáltatásokkal volt kapcsolatos. A pénzügyi szektorban továbbra is magas számú megkeresés érkezett a tranzakciós illetékkel, illetve annak áthárításával kapcsolatban, valamint jelentős számban jelentek meg az ingyenes készpénzfelvétel felől érdeklődő, tájékoztatást kérő megkeresések. Változatlanul sok a lakás- és gépjárműhitelre, valamint az azok elszámolására vonatkozó érdeklődés. A biztosítási szektorban a legtöbb megkeresés a kötelező gépjármű-felelősség biztosítás témakörében érkezett, és jelentős számú ügyfél kereste meg az ügyfélszolgálatot lakásbiztosításhoz kötődő káresemény, valamint életbiztosítási termékek témájában. A tőkepiaci szektorra vonatkozóan főleg a befektetési szolgáltatókkal és befektetési alapokkal kapcsolatos megkeresések voltak meghatározók, a pénztári szektorban az ügyek döntő többsége a nyugdíjpénztárak témakörét érintette.

A PFK a negyedik negyedévben feldolgozott ügyfélbeadványok 35 százalékát adta át a felügyelet hatósági területeinek vizsgálatra. A Pénzügyi Békéltető Testület, valamint tárhelyhatóságok felé a hatósági ügyek 3, illetve 4 százaléka került továbbításra. A beadványok 58 százalékát hatáskör hiánya miatt, illetve hiánypótlás elmulasztása miatt megszüntető végzéssel elutasította a PFK. Számos formailag vagy tartalmilag hiányos beadvány érkezett, minden hetedik esetben szükséges volt az ügyfelet hiánypótlásra kötelezni. Amennyiben a személyes, telefonos vagy írásos ügyfélmegkeresés a hatósági eljárás követelményeinek nem felelt meg, az ügyfeleket a PFK minden kommunikációs csatorna igénybevételeivel segítette a sikeres eljárás megindításához szükséges feltételek teljesítésében.

3.4. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A pénzforgalom fejlődési tendenciái, hatékonysága

A pénzforgalom hatékonyságának növelésére irányuló hazai kezdeményezések

2013 első félévében az MNB a forgatható utalványok szabályozása érdekében egy prudenciális és ügyfélvédelmi előírásokat is tartalmazó törvényjavaslatot készített elő, melyet az Országgyűlés június 10-én elfogadott. A szabályozást indokolta, hogy a jegybank véleménye szerint a hazai forgatható utalványok (közismertebb nevükön „helyi pénzek”) szabályozatlansága jelentős kockázatot hordozott mind az utalványokat használó fogyasztók, mind a pénzügyi szolgáltatások biztonságáért felelős hatóságok számára.

2013. szeptember 30-án új statisztikai publikációt indított az MNB, mely a hazai pénzforgalmat jellemző legfontosabb adatokat tartalmazza. Az új adatközlésben a korábbiakhoz képest jóval szélesebb körben, egységes szerkezetben, negyedéves gyakorisággal érhetőek el pénzforgalmi adatok a piaci szereplők és a pénzforgalom iránt érdeklődők számára. Az új publikáció egyik célja, hogy kielégítse a külső elemzői adatigényt.

2013. október 1-jén hatályba lépett az a törvény, mely a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény módosításával lehetővé tette, hogy 2014. január 1-jével a bankkártyás fizetésekre vonatkozó bankközi díjak jelentősen csökkenjenek. A szabályozás célja a bankkártya-elfogadói hálózat bővülésének támogatása, valamint a kártyahasználat széleskörűvé tétele a kiskereskedelemben. A szakmai részletek kidolgozásában az MNB és a Gazdasági Versenyhivatal jelentős szerepet játszott és a törvényalkotásban is aktívan részt vett.

2013 negyedik negyedévében a hazai fizetésikártya-elfogadó hálózat fejlesztése érdekében támogatási program indult Fejér megyében a kereskedői bankkártya-elfogadást lehetővé tevő berendezések telepítésének ösztönzésére. Az év végéig tartó programban 1 millió euro állt a résztvevők rendelkezésére, melynek felhasználásával POS-terminálok kedvezményes kondíciók melletti telepítése történt meg, így számos kisebb forgalmú kereskedőnél is lehetővé vált a kártyás fizetés.

Európai fejlesztési folyamatok

Az Országgyűlés által június 10-én elfogadott törvényjavaslat a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvény módosításával az MNB-t nevezte meg illetékes hatósággként az euroátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról szóló 260/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 10. cikke vonatkozásában. A jegybank illetékes hatóság lett az euro-pénzforgalom technikai szabványaként szolgáló SEPA fizetési modellek bevezetési határidejének betartása, illetve a rájuk vonatkozó egyéb előírásoknak való megfelelés tekintetében.

2013. január 14-én és december 12-én az MNB-ben került megrendezésre a TARGET2-Securities (T2S) hazai felhasználói csoportjának ülése. Az ülésen a jegybank és a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt. (KELER) tájékoztatást adott a T2S közös európai értékpapír-kiegyenlítési platform bevezetésére és indulására vonatkozó nemzetközi projekt, illetve a kapcsolódó egyeztetések jelenlegi állapotáról.

Állásfoglalások

2013 során a jegybank pénzforgalmi témájú lakossági és közigazgatási megkeresésekre, valamint jogszabály-értelmezési kérésekre reagálva 73 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást adott ki. Az állásfoglalások és szakmai vélemények többek között közigazgatási egyeztetésre bocsátott jogszabálytervezetekkel, valamint európai uniós jogalkotással kapcsolatban, illetve lakossági és intézményi eredetű egyéb megkeresések alapján készültek.

Pénzforgalmi ellenőrzések

Az MNB a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet előírásainak betartását 2013-ban 19 hitelintézetnél ellenőrizte, ezenfelül egy pénzfeldolgozó vállalkozás esetében elvégezte a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény előírásainak ellenőrzését. A helyszíni vizsgálatok során a feltárt hiányosságok megszüntetésére, illetve a vizsgálat lezárása érdekében hozott határozatokban teljesítési határidő megjelölésével összesen 107 feladatot írt elő a jegybank. A 2013-ban indított hitelintézeti ellenőrzési eljárások közül öt eljárás esetében – összesen 19,1 millió forint összegben – bírság kiszabására is sor került.

A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény ellenőrzésére új ellenőrzési módszertant készített a jegybank, melyet teljes körű pénzforgalmi ellenőrzései során

a jövőben alkalmazni fog. A 2014-re vonatkozó ellenőrzési tervet, így az egyes vizsgálatok ütemezését az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa megtárgyalta és elfogadta.

Fizetési és elszámolási rendszerek

Felvigyázói értékelések

A 2012 utolsó, illetve 2013 első negyedéve során elfogadott, átfogó felvigyázói értékelések eredménye alapján az MNB által felvigyázott rendszerek – a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER), a Bankközi Klíring Rendszer (BKR), továbbá a KELER, valamint a KELER Központi Szerződő Fél Zrt. (KELER KSZF) által működtetett értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszer – alapvetően megfelelnek a nemzetközi elvárásoknak.

Bankközi Klíring Rendszer

A BKR felvigyázásával kapcsolatban felmerülő kérdések tisztázása érdekében 2013. február 14-én egynapos felvigyázói fórum került megrendezésre a BKR-t üzemeltető GIRO Zrt. és a jegybank szakértőinek részvételével. Ezen döntés született a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény módosított jogszabályhelyeinek való megfelelés érdekében a GIRO Zrt. belső szabályzatainak módosításáról.

Az MNB engedélyezte a GIRO Zrt. Üzletszabályzatának és Díjszabályzatának decemberi módosítását, ezáltal a társaság képessé vált a fizetést korlátozó eljárások hatékonyabb kezelésére, illetve az elszámolt alaptranzakciók díja 1 forinttal csökkent.

Értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszer

2013. január 1-jétől a KELER KSZF végzi a garantált piacok vonatkozásában a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) által definiált elszámolási tevékenységet, mely ezt megelőzően a KELER tevékenységi körébe tartozott. A tevékenység átvételéhez szükséges engedélyt a PSZÁF az MNB szakhatósági állásfoglalását figyelembe véve megadta.

A Tpt. 2013. júniusi módosításával lezárult a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és kereskedési adattárakról szóló 648/2012/EU rendelettel (EMIR) kapcsolatos hazai jogharmonizációs munka első szakasza. Ezen első jogharmonizációs szakasz során az EU-s és a hazai pénzügyi tárgyú jogszabályok közötti jogharmonizáció megteremtése érdekében a jegybank részletes implementációs javaslatcsomagot juttatott el a Nemzetgazdasági

Minisztérium részére. A jegybank és a minisztérium közötti módon fennálló folyamatos együttműködés elősegítette az európai joganyagnak való maradéktalan megfelelést.

Szükségessé vált a KELER KSZF tevékenységének újraengedélyezése az EMIR-nek való megfelelés érdekében, melynek feltétele, hogy a közlés történjen a KELER KSZF-nek a 98/26/EK irányelv szerinti kijelölt rendszerré minősítéséről. A társaság benyújtotta a kijelölési kérelmét az MNB-nek, illetve engedélyezés iránti kérelmét a PSZÁF-nak, amely alapján az MNB a KELER KSZF-et 2013-ban a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) azonnali piacán, a BÉT-a piacon, valamint az MTS értékpapírpiacra kötött ügyletek elszámolása tekintetében a teljesítés véglegességéről szóló 2013. évi XXIII. törvény (Tvt.) hatálya alá tartozó rendszerüzemeltetőnek, az általa működtetett, a megnevezett piacokra kötött ügyletek elszámolását végző rendszereket pedig a Tvt. hatálya alá tartozó rendszereknek jelölte ki. A társaság újraengedélyezésének folyamata 2013 negyedik negyedévében megkezdődött, és várhatóan 2014 első negyedévében zárul le.

2013. október 1-jéig a KELER Díjszabályzatának és Általános Üzletszabályzatának módosításával kapcsolatban 16 szakhatósági állásfoglalást adott ki a jegybank a PSZÁF-nak. A módosításokra többek között a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetése; a KELER befektetési jegyek forgalmazását és elszámolását támogató, megbízáskezelő és tranzakció-irányító rendszerének bevezetése; az EMIR hatálybalépése miatt lefolytatandó újraengedélyezési eljárás megindítása és a Budapesti Értéktőzsde által alkalmazott strukturált termék gyűjtőfogalom KELER-dokumentumokban történő átvezetése miatt volt szükség.

Folyamatosan kapcsolt kiegyenlítés (Continuous Linked Settlement, CLS)

Az MNB 2013 során tárgyalásokat kezdeményezett a forint CLS (Continuous Linked Settlement) elszámolási és kiegyenlítési modellbe történő bevezetéséről. A CLS Bank International által kínált modell a devizaügyletek „fizetés fizetés ellenében” történő teljesítésével lehetővé teszi a devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését. A szakmai együttműködés erősítése, továbbá a CLS-hez történő csatlakozás előnyeinek és folyamatának megismerése érdekében június 17-én szakmai nap megrendezésére került sor az MNB-ben a CLS Bank International, az MNB és a hazai bankszektor szakértőinek részvételével. A szakmai nap tapasztalatait figyelembe véve a jegybank a harmadik negyedév során több bankkal is kétoldalú egyeztetést folytatott a forint CLS-be történő bevezetéséről. A tárgyalások célja az volt, hogy az MNB megismerje a hazai devizapiac legfontosabb szereplőinek véleményét a csatlakozással kapcsolatban, valamint szándékukat a rendszer jövőbeli használatára vonatkozóan.

Egyéb információk

2013-ban immár második alkalommal jelent meg a *Jelentés a fizetési rendszerről* című kiadvány, melynek célja, hogy átfogó képet nyújtson a belföldi pénzforgalomban és a hazai felvigyázott fizetési és elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését elősegítse.

A januári MNB-szemlében megjelent *A napközbeni átutalás hatásai* című cikk, melyben bemutatásra kerültek a napközbeni átutalás 2012. július 1-jei bevezetésével kapcsolatos első tapasztalatok.

A jegybank két előadással képviseltette magát a március 26–27-én megrendezésre került *Kártyapiac 2013* című konferencián, amelyen az MNB munkatársai a hazai fizetési rendszerrel és a kártyapiaccal kapcsolatos legfrissebb fejleményekről, illetve a bankkártya-infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó jegybanki javaslatokról beszéltek. Az *MNB szerepe a pénzforgalom fejlesztésében* címmel előadást tartott a jegybank a Portfolio.hu által szeptember 19-én megrendezett Pénzügyi IT konferencián.

Az Európai Bizottság technikai segítségnyújtási és információcseréje programja (TAIEX) keretében március 28-án szakmai előadássorozat megtartására került sor az Albán Nemzeti Bank pénzforgalmi szakértői részére. A Nemzetgazdasági Minisztérium által megrendezett előadássorozatban előadóként a PSZÁF szakértői mellett a jegybank pénzforgalmi szabályozással és ellenőrzéssel foglalkozó szakértői vettek részt.

3.5. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Az MNB jegybanktörvényben rögzített alapvető feladata – hasonlóan más jegybankokhoz – az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokat, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása (*international collateral*);
- a monetáris politika támogatása (intervenciós kapacitás, bankrendszer devizalikviditásának biztosítása);
- tranzakciós devizaigény biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, állam deviza-kifizetései kielégítése stb.).

A piaci szereplők a korábbinál is kiemeltebben figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2013 során a tartalék összességében kielégítette az *international collateral* szerepet.

Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében. A monetáris eszköztár keretében az elmúlt években bevezetett, a bankrendszer devizalikviditását támogató devizawap-facilitások mögött szintén a megfelelő méretű devizatartalék, valamint az EKB által biztosított repokeret állt.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a tartalékfelépítésnek. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2013 során is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékot tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága az évsorán 98,8 millió euróval mérséklődött, így a 2013. év végén 33,8 milliárd euro volt.

A devizatartalékot csökkentő adósságtörlesztési tételek közül kiemelendő az IMF-hitel törlesztése több részletben, összesen 4,4 milliárd SDR értékben; valamint kötvénylejáratok: február

6-ai 1 milliárd euro, március 15-ei 50 milliárd japán jen, május 21-ei 150 millió svájci frank, valamint november 1-jei 200 millió dollár névértékű kötvénylejárat. Egyéb adósságkezelési tételek, illetve költségvetési szervektől érkezett megbízások mintegy 1,4 milliárd euróval mérsékeltek a tartalékokat. A korábbi évekhez hasonlóan a legjelentősebb tartaléknövelő tétel az Európai Uniótól kapott transzfer volt, melynek nagysága 2013-ban 4,7 milliárd eurót tett ki. Az Államadósság Kezelő Központ februárban és novemberben összesen 5,25 milliárd dollár értékben bocsátott ki kötvényt 5, illetve 10 éves lejáratra. A devizatartalék saját hozama közel 60 millió euro volt. Az NHP keretében mintegy 568 millió euro került kifizetésre 2013-ban.

A devizatartalék teljesítménye és pénzügyi kockázatai

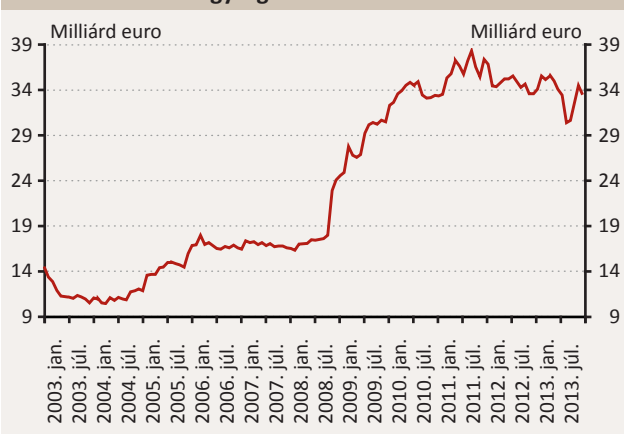
Az MNB a törvényben rögzített alapvető feladatainak ellátása, az ország devizatartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Ezek a kockázatok nem tudatos választás eredményeképpen, hanem sokkal inkább az MNB számára objektív adottságként vannak jelen. Alapvetően, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy a bank a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat és a partnerkockázat. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékkezelésnek megfelelően az MNB a tartalékkezelés során szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz.

A devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület, mely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az igazgatóság végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

8. ábra

A devizatartalék nagyságának alakulása

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló, passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozamkockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A pénzügyi válság hatására a különböző kockázatcsökkentő eszközök szerepe a korábbinál is meghatározóbb lett, ezen belül is a pénzügyi piaci ügyletkötéseket szabályozó és teljesítésüket biztosító szerződés-kötések váltak hangsúlyosabbá. Az MNB az év során tovább folytatta partnereivel az ISDA által kidolgozott keretszerződéshez kapcsolódó biztosítéki megállapodások (Credit Support Annex – CSA) megkötését, így a fontosabb partnereivel már az elmúlt időszakban folyamatosan megkötött keretszerződések által nyújtott biztosítékok mellett üzletelt. A partnerkockázatok csökkentésének irányába hat, hogy a legjobb piaci sztenderdnek megfelelően a Continuous Linked Settlement (CLS) rendszeren keresztül történik a CLS-képes FX-ügyletek lebonyolítása. A rendszeren keresztül bonyolított devizatranszakciók kiegyenlítési kockázata lényegesen csökken, ami az MNB esetében a devizabenchmark tartásához szükséges nagy volumenű devizaswap-portfólió miatt kiemelt jelentőségű.

2012. februártól kezdődően a korábban kizárólag euro és dollár denominációjú portfóliók mellett az MNB egy indexkövető angol font és japán jen denominációjú portfóliót épített fel. Az MNB árfolyamkitettséget ugyanakkor továbbra is csak euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az árfolyamfedezett egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB az indexkövető portfóliók mellett euróban és dollárban az előző évhez hasonlóan 2013-ban is további öt portfóliót kezelt aktívan. Dollárban egy pénzpiaci és egy befektetési portfóliót, euróban a pénzpiaci mellett egy úgynevezett hitelkockázat-mentes és egy befektetési portfóliót. A kizárólag állampapírokat tartalmazó font- és jenportfóliókat a benchmark szigorú lekötésével indexhez kötött portfólióként kezeli az MNB. 2012 végétől – külső vagyongazdálkodónak és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. A tartalékportfóliók stratégiai céldurationje 1 év körül alakult.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amelybe kizárólag magas minőségű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. Benchmarkjában 100 százalékban AAA–AA minősítésű eurozóna-állampapírok szerepelnek. Az euro befektetési portfólióba az előzőek mellett magas minőségű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatók; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása végett kerülnek. A befektetési portfólió benchmarkja ennek megfelelően a magas minőségű piaci eurokibocsátások széles körének teljesítményét tükrözi vissza.

Mind az euro, mind a dollár befektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 7,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati és banki kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmaz. A jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot tükrözi a benchmarkportfóliók szerkezete, az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti összetétele.

A tartalékon elért hozam nagysága önmagában csak korlátozottan tükrözi vissza az aktív tartalékkezelés tényleges eredményességét, mivel az elsősorban az adott befektetési eszközösztály piacának teljesítményétől függ.

Az elmúlt évek során a 2008-tól kezdődő globális válság hatására kialakult csökkenő hozamkörnyezetben – tekintettel a jegybanki portfóliókban kezelt kötvények jellemzően emelkedő árfolyamaira – a jegybankok döntően nyereséget tudtak elérni az általuk kezelt devizatartalékokon. Az MNB – a portfólióban kezelt, jellemzően magas hitelminőségű állam- és egyéb kötvényekkel a csökkenő hozamkörnyezet eredményeként ártértekkel rendelkező pozíciókon keresztül – az említett folyamatnak szintén a nyertese volt. A tavalyi év során azonban – tekintettel a korábban nulla szint közelébe süllyedő hozamkörnyezetre – a további árfolyamnövekedés lehetősége beszűkült, ami magyarázza a korábbi évekhez képesti szerényebb teljesítményt. A globálisan meghatározó jegybankok (Federal Reserve, Európai Központi Bank) monetáris politikájával kapcsolatos, 2013. évet jellemző bizonytalanság, valamint az amerikai monetáris lazítás év végén bejelentett folyamatos leépítése elsősorban a hosszabb futamidőket érintő hozamok emelkedése következtében szintén a jegybanki eredmény ellen dolgozott. Az alacsony hozamkörnyezet ellenére 2013-ban az MNB a devizatartalékon mind abszolút értelemben, mind a rá vonatkozó benchmarkokhoz viszonyítva pozitív teljesítményt ért el. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során végig rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt. 2013-ban a elért – piaci értékkel súlyozott, finanszírozási költséggel korrigált – évesített hozam 0,2 százalék volt, ami a benchmark 12 bázispontos felülteljesítését eredményezte.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalékportfóliók teljesítménye negatívvá válhat azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai az extrém alacsony szintről hozamemelkedés következtében elmozdulnak, ami a meglévő kötvények leértékelődése miatti ártértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét.

Az MNB devizamérlegében szereplő tétel kamatlábváltozás szerinti kockázatot értéke 2013 végén 57 millió euro (95 százalékos konfidencia szintű VaR 1 hónapos időhorizonton). Az 57 millió eurós kockázatot értéke a tartalékportfóliók értékének kb. 2 ezreléke.

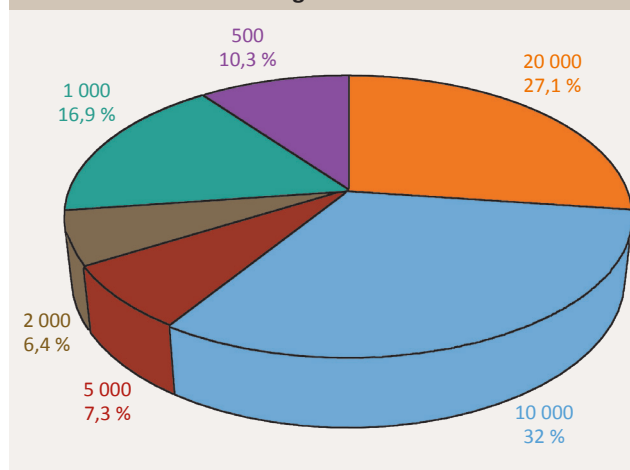
3.6. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2013. december 31-én 3189 milliárd forint volt, mely az előző év végéhez képest 17 százalékos, 467 milliárd forintos bővülést jelent.

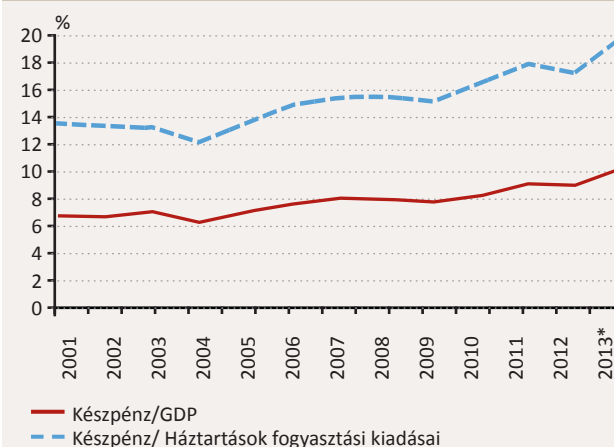
A forintban nyilvántartott készpénzállomány dinamikus emelkedett, év végén a GDP arányában számított értéke meghaladta a 10 százalékot. A készpénzállomány növekedése valószínűsíthetően nagyrészt arra a változásra vezethető vissza, hogy az elmúlt évben – a csökkenő inflációs környezettel párhuzamosan – mérséklődtek a betéti kamatok is, így a készpénztartással összefüggő kamatveszteség historikusan alacsony mértékűre csökkent. Ez a tény a korábbiaknál kevésbé ösztönözte a háztartásokat, hogy megtakarításaikat kamatozó eszközökbe fektessék. A készpénzben történő megtakarítási hajlandóság növekedésére utal az is, hogy a készpénzállomány növekedése leginkább a két nagy címletet érintette.

10. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2013 végén

9. ábra

Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

*A 2013. évi GDP-adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB-becslés.

Mindezek mellett a szabályozási környezet változásai is hatással lehettek a készpénzállomány növekedésére.

A forgalomban lévő állomány mennyisége 2013-ban a 20 000 forintos címlet esetében 24 százalékkal, a 10 000 forintos címlet esetében 10 százalékkal, az 5 000 forintos címlet esetében 3 százalékkal, a 2 000 forintos címlet esetében 7 százalékkal, míg az 1 000 forintos címlet és az 500 forintos címlet esetében 5-5 százalékkal bővült 2012 végéhez képest.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is domináns szerepet tölt be a készpénzforgalomban, így együttesen 2013 végén az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának több mint 59 százalékát tették ki. Ennek oka, hogy a bankjegycímletek fizetési szerepükön túl vagyonfelhalmozási funkciót is betöltenek, illetve jelentős szereppel bírhatnak a rejtett gazdaság működésében is.

Az érméknél az előző évhez képest összességében 5 százalékkal bővült a forgalomban lévő mennyiség: leginkább a 200, az 50, illetve az 5 forintos címlet forgalomban lévő állománya növekedett.

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2013-ban összesen 3248 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta Zrt. számára, ezen belül az MNB 241 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 209 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba.

Az elmúlt évben az MNB mintegy 67 millió darab bankjegyet minősített forgalomképtelennek és selejtezett, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel.

5. táblázat**A forgalomban lévő bankjegyek és érmék adatai 2013. december 31-én**

Bankjegyek	Mennyiség (millió darab)	Érték (milliárd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
20 000 forint	90,8	1 816,9	27,1	58,0
10 000 forint	107,5	1 074,4	32,0	34,3
5 000 forint	24,4	122,2	7,3	3,9
2 000 forint	21,6	43,1	6,4	1,4
1 000 forint	56,6	56,6	16,9	1,8
500 forint	34,4	17,2	10,3	0,6
Összesen	335,3	3 130,4	100,0	100,0

Érmék	Mennyiség (millió darab)	Érték (milliárd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
200 forint	102,4	20,5	7,6	39,8
100 forint	147,3	14,7	10,9	28,7
50 forint	126,8	6,4	9,4	12,3
20 forint	240,5	4,8	17,9	9,4
10 forint	284,1	2,8	21,1	5,5
5 forint	446,5	2,2	33,1	4,3
Összesen	1 347,6	51,4	100,0	100,0

Megjegyzés: A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök részét képezik.

Az MNB készpénzes ellenőrzési tevékenysége

A bankjegyek készpénzforgalomba történő visszaforgatásában a korszerű bankjegyfeldolgozó technológiával rendelkező hitelintézetek, a Magyar Posta és a professzionális készpénz-logisztikai szolgáltató cégek meghatározó szerepet töltenek be. A jegybank a forgalomban lévő készpénz megfelelő minőségének és a készpénzforgalom biztonságának fenntartása érdekében hatósági ellenőrzéseket végez. A 2013. évi ellenőrzések az alábbi témakörökben vizsgálták, hogy a készpénzforgalmazók és egyéb gazdasági szereplők megfelelnek-e a jogszabályi előírásoknak:

- a bankjegyek valóságának és forgalomképességének , ellenőrzése,
- a bankjegykiadó automatákon (ATM-eken) keresztül forgalomba hozott forintbankjegyek ellenőrzése,
- a készpénzforgalmazást érintő rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó intézkedési tervek kidolgozása,
- a hitelintézeti és postai pénztárak UV-A- és UV-C-lámpával történő ellátása.

Az MNB a lakosságnak nyújtott készpénzforgalmi szolgáltatások (címletváltás, hiányos bankjegyek kezelése) megfelelő

színvonalának biztosítása érdekében is végzett hatósági ellenőrzéseket.

Nagymértékben járult hozzá a készpénzforgalom biztonságához, hogy a jegybank a készpénzciklus professzionális szereplőinek ellenőrzése mellett, a részükre nyújtott szolgáltatások bővítésével nagy súlyt helyez technológiai támogatásukra is.

Bankjegy- és érmegyártás

Az MNB a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása miatt bankjegyeket és érmeket gyártat.

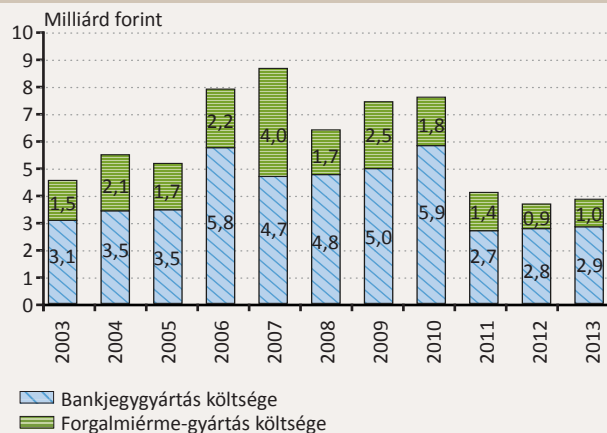
A készpénzgyártás költsége 2013-ban bruttó 3,9 milliárd forint volt, közel 5 százalékkal több, mint az előző évben.

2013-ban egy bankjegy gyártási ára átlagosan bruttó 57 forint, míg egy érméé bruttó 32 forint volt.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forintbankjegyek hamisítása 2013-ban is a korábbi évek tendenciáját követte, a 2013-ban a készpénzforgalomból kiszűrt 2448 darab hamisítvány 2012-höz képest 8 százalékos csökkenést tükröz.

11. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás
(bruttó ráfordítás)

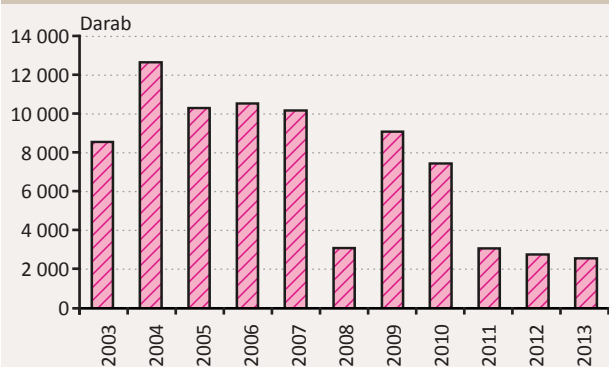

Ezzel összhangban a 2012. évi 9-ről 7-re csökkent az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma. Kismértékben, 30 millió forintra csökkent a hamis bankjegyekkel 2013-ban okozott kár értéke is. A nemzeti valutával rendelkező országokkal való nemzetközi összehasonlításban is kedvező adatok köszönhetők részben a jellemző hamisítások ellen megfelelő védekezéssel rendelkező forint bankjegyeknek, másrészt az MNB intenzív ismeretterjesztő tevékenységének. Ennek jegyében az MNB szakértői közel 4000 fő kereskedelemben dolgozó pénztáros közvetlen felkészítésére kerítettek sort 2013-ban.

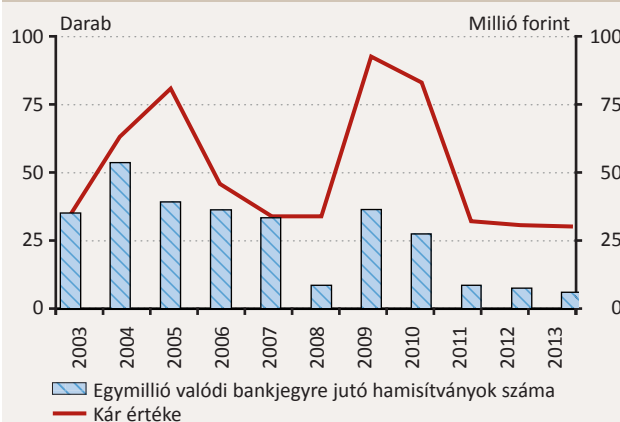
A korábbi évek tendenciájával összhangban a forintbankjegy-hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek közül került ki, amelyek az összes hamisítvány több, mint 80 százalékát tették ki.

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, melyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes

12. ábra
A forgalomból kiszűrt hamis forintbankjegyek számának évenkénti alakulása

13. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

fénymásológ, printerek) használata jellemez. Az esetenként megtevesztőnek bizonyuló hamisítványok a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozzgatással), pénztári körülmények közepette pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A hamis valuták előfordulása 16 százalékkal csökkent 2012-höz képest és továbbra sem jelentős. A jegybank szakértői 1203 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak 2013-ban. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 925 darab volt, ami 17 százalékos csökkenést jelent.

Befejeződött az 1 és 2 forintos érmék átváltása

Az MNB 2008. március 1-jén vonta be a forgalomból az 1 és 2 forintos érméket. E döntés nemzetgazdasági szinten jelentős megtakarítást (évente mintegy 3-4 milliárd forint), valamint 2,1 milliárd forint bevonási nyereséget eredményezett. Az érmék törvényes fizetőeszközzé történő átváltása 2013. február 28-áig volt lehetséges.

A bevonás meghirdetése óta eltelt 5 év alatt a visszaáramlott 1 és 2 forintosok aránya az akkor forgalomban lévő mennyiséghez viszonyítva 24 százalék, illetve 36 százalék, mely arány nemzetközi összehasonlításban magasabb, mint a hasonló értékű érmék esetében szokásos. Ez nagyrészt a karitatív szervezetek által szervezett gyűjtéseknek is köszönhető.

Emlékérme-kibocsátás

Az MNB tv. értelmében az MNB kizárólagosan jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és emlékérmék kibocsátására – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét

6. táblázat**A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2013-ban**

Címletek	500	1 000	2 000	5 000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	6,5	0,7	1,8	9,5	45,3	36,2

is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. A 2013. évi emlékérme-kibocsátási programban nyolc érmét bocsátott ki a jegybank.

A „Szellemi kulturális örökség” emlékérme-sorozat folytatásaként 2013 februárjában az MNB 3000 forintos címletű ezüst emlékermét bocsátott ki „Magyar Táncház Módszer” elnevezéssel abból az alkalomból, hogy az UNESCO a szellemi és kulturális örökség listájára felvette a magyar táncház módszert 2011-ben. Az erről szóló oklevelet a mozgalom 2012-ben vehette át. A sorozatot a jegybank 2011-ben indította, amikor a mohácsi busójárás került fel az UNESCO reprezentatív listájára. 2013 júniusában a jegybank kibocsátotta az 5000 forint névértékű „Weöres Sándor” elnevezésű ezüst emlékermét, amely egyrészt besorolható a „Magyar irodalom alakjai” emlékérme-sorozatba, másrészt az „EUROPA” nemzetközi gyűjtőprogramnak is része.

Gárdonyi Géza születésének 150. évfordulója alkalmából 1000 forintos címletű réztötvözetű emlékermét bocsátott ki a jegybank augusztusban. A „Gárdonyi Géza: Egri csillagok” emlékérme az „Ifjúsági irodalom” sorozat folytatásaként jelent meg. A sorozat korábbi tagjai a következő műveknek állítottak emléket: Petőfi Sándor: János vitéz (2001); Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (2001); Arany János: Toldi (2001); Fazekas Mihály: Lúdas Matyi (2001). Ugyancsak augusztusban, a „Középkori magyar aranyforintok” sorozat második elemeként került kibocsátásra „I. Lajos aranyforintja” elnevezéssel az 50 000 forintos címletű arany emlékérme normál, illetve négyszeres súlyú piefort veretként.

2013 őszén további négy emlékérme került kibocsátásra. Az Eötvös József államférfi és író születésének 200. évfordulója tiszteletére kibocsátott 3000 forintos címletű ezüst emlékérme, a „FIFA Világbajnokság Brazília 2014” emlékérme, amely része a hivatalos „FIFA érme-programnak” és az első labdarúgás témájú emlékerméje a jegybanknak. Továbbá „A világ legkisebb aranyérméi” gyűjtői sorozat negyedik darabjaként az MNB Robert Capa születésének 100. évfordulója alkalmából 5000 forintos névértékű arany emlékermét bocsátott ki. Végül november 11-én a „Magyar Nobel-díjasok” sorozat második részeként a jegybank Wigner Jenő munkássága előtt tisztelgett 3000 forint névértékű ezüst emlékérme kibocsátásával.

3.7. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. felhatalmazása alapján az alapvető, illetve 2013. október 1-jétől kezdődően az alapvető feladatok mellett a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és nyilvánosságra hozza az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, pénzforgalmi, ár-, árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, többségében a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

2013-ban a 2014. évi adatszolgáltatásokra vonatkozóan öt MNB rendelet került kiadásra: a 23/2013 (XI. 6.) MNB rendelet az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazza, a további négy MNB rendelet pedig az elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat írja elő [37/2013. (XII. 29.) MNB, 38/2013. (XII. 29.) MNB, 42/2013. (XII. 29.) MNB és 43/2013. (XII. 29.) MNB rendelet].

Az NHP-hoz kapcsolódóan szükséges adatok rendelkezésre állása érdekében – a 8/2013. (V. 27.) MNB rendelettel – két új adatszolgáltatással egészült ki a 2013. évi adatszolgáltatások teljesítését előíró 20/2012. (X. 15.) MNB rendelet.

Az integráció hatása a statisztikai tevékenységre

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének megszűnése és a pénzügyi közvetítőrendszer egészére kiterjedő felügyeleti funkcióknak és hatásköröknek az MNB szervezetrendszerébe való teljes, 2013. október 1-jei integrációja az MNB statisztikai tevékenységét illetően is új, hosszú távú feladatokat generált. Az MNB statisztikai tevékenysége a felügyeleti statisztikai feladatokkal bővült. Az integráció kapcsán a statisztika területén két kiemelt projekt indult. A „Statisztikai és felügyeleti célú adatgyűjtés integrációja” kiemelt projekt célja az adatgyűjtések harmonizációja és integrációja, illetve hosszú távon egy modern, európai színvonalú új adatgyűjtési modell kialakítása. A „Statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek

integrációja” projekt feladata a párhuzamosan működő IT-rendszerek integrációja, egy egységes adatbefogadási rendszer, illetve a mikro- és makroprudenciális felügyeleti feladatokat támogató, elemzői igényeket kiszolgáló adattárház kialakítása, valamint az új adatgyűjtési modell szerinti adatok befogadására és feldolgozására alkalmas statisztikai rendszerek kialakítása.

Az integráció kapcsán 2013-ban az MNB fontos feladata volt az uniós szinten egységes tartalmú és formátumú jelentések bevezetésére való felkészülés. Az európai szinten egységes adatszolgáltatásokat a tagállamokban közvetlenül hatályba lépő végrehajtási rendeletek, [ún. Implementing Technical Standards on Supervisory Reporting (ITS-ek)] fogják előírni. A hitelintézetek és befektetési vállalkozások esetében a 2014. január 1-jén életbe lépő új prudenciális szabályrendszerhez – az 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelethez – kapcsolódik a 2014-től alkalmazandó egységes adatszolgáltatási rendszer. A biztosítók esetében a Szolvencia II. szabályozás részét fogja képezni az új adatszolgáltatási rendszer kialakítása.

Felkészülés a statisztikai módszertani változásokra

Az MNB más EU-tagországokkal összhangban 2014 nyarától érvényesíti fizetésimérleg-statisztikájában és pénzügyi-számla-statisztikájában a nemzetközi módszertani szabványok átfogó megújításából fakadó változásokat. Az előző évekhez hasonlóan 2013-ban is fontos szerepet játszott az MNB statisztikai tevékenységében az új módszertani előírások alkalmazására való felkészülés. Ennek keretében ebben az évben sikerült lezárni a módszertani egyeztetéseket a Központi Statisztikai Hivatallal (KSH), és lényegében befejeződött az érintett statisztikai adatgyűjtések és statisztikai feldolgozó rendszerek módosítása is.

A felméréseknek megfelelően 2013-ban két új jegybanki adatgyűjtés indult, és csak néhány meglévő adatgyűjtésben történt kisebb változtatás a módszertani váltáshoz kapcsolódó új adatigények kielégítése érdekében. A 2014. évi, az elsődlegesen az alapvető feladatok ellátását szolgáló adatszolgáltatásokat előíró 23/2013. (XI. 6.) MNB rendeletben további egy adatgyűjtés módosítására került sor 2014-től kezdődően a módszertani váltás miatt.

A negyedéves fizetésimérleg-publikációkban külön közlésre kerültek a túlnyomórészt közvetlentőke-befektetésként megjelenő eszközportfólió-átrendezések – a nemzetgazdaság külső finanszírozását közvetlenül nem érintő tőke-mozgások (átfolyó tőke) mellett –, valamint megjelentek az ezeket kiszűrő megtisztított közvetlentőke-befektetés idősorok is.

Az egyedileg kezelt áfaregisztrációk köre a KSH-val történő folyamatos együttműködés keretében – összhangban a nemzeti számlákkal – tovább bővült, továbbá minden módosítás visszavezetésre került 2010-ig.

A monetáris statisztikák tekintetében döntés született arról, hogy az MNB-rendelet módosítására – új EKB-adatigények miatt – csak 2015-től kerül sor. Az új adatigények egy része már jelenleg is megtalálható a mérlegstatisztikákban, másik részük becsléssel állt elő 2013-ra. 2015-től lesznek elrendelve a részletesebb bontásokat és kamatstatisztikát érintő új igények. A 2014. évtől a nemzetközi előírásokat követve új publikációs mérlegszerkezet alakul ki.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2013-ban; ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) és az EKB, valamint a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé. Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára is. A nemzetközi statisztikai munkacsoportokban az MNB 2013-ban is aktív szerepet vállalt.

3.8. A LAKOSSÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSÉRE IRÁNYULÓ JEGYBANKI TEVÉKENYSÉG

A pénzügyi kultúra fejlesztését célzó jegybanki törekvések fontos eleme az Európai Bizottság felmérése által is elismert *A pénz beszél – Te is érted?* című kiadvány, amelynek 2013. évi kiadása is elkészült, és eljutott az ország valamennyi, közel 1200 középiskolájába. A füzet a mindennapi pénzügyek világába kalauzolja el a diákokat, közérthető formában ír azokról a legfontosabb pénzügyi termékekről és szolgáltatásokról, amelyekkel a fiatalok jellemzően 17–18 éves korban találkozhatnak. A tájékoztató kiadványt országosan több mint 112 ezer 11. évfolyamos diák kapta meg, melynek iskolai feldolgozását prezentációk formájában összeállított on-line oktatási segédanyag és a megszerezhető tudást visszamérő kvíz is segítette.

Az MNB Látogatóközpontja 2013. október közepéig csaknem 20 ezer látogatót fogadott, akik jelentős számban vettek részt a gazdasági ismeretek és a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó programokon. A létesítmény népszerűségét olyan ismeretterjesztő programok is növelték, mint

a májusban megrendezett hétvégi Nyílt Napok, a júniusi Múzeumok Éjszakája, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Napokhoz kapcsolódó szeptemberi lakossági rendezvény. A Látogatóközpont három eseményen kihelyezett programokkal is várta az érdeklődőket: a Múzeumok Majálisán ezer, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat által szervezett Városligeti Gyermeknapon háromezer látogató vett részt a jegybank ismeretterjesztő programján. A Kutatók éjszakája rendezvénysorozathoz kapcsolódóan a Miskolci Egyetemen tartott lakossági ismeretterjesztő program szintén több ezer érdeklődőt vonzott.

A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztését célzó kezdeményezések sorában új eszközt jelentő Mobil oktatási tér (MOT) az NHP-t bemutató elnöki országjáró körút kísérő rendezvényeként Miskolcon és Debrecenben a helyi középiskolák közel 300 tanulója fogadta.

Az MNB az év során több, a lakosság pénzügyi ismeretterjesztését szolgáló külső kezdeményezéshez anyagi támogatást is nyújtott. Ennek keretében segítette többek között a deviza alapú jelzáloghitelben eladósodottak helyzetét segítő árfolyamgát-konstrukciót bemutató, a Magyar Bankszövetség által koordinált ismeretterjesztő kampány megvalósítását, valamint tette lehetővé a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége szervezésében, a Pécsi Tudományegyetemen 200 hallgató részvételével megtartott, pénzügyi ismeretterjesztési célú előadássorozat megrendezését.

Az MNB a kezdeményezésére létrejött alapítványon keresztül támogatja szakmailag és anyagiilag a középiskolai korosztály pénzügyi ismeretterjesztését szolgáló Pénzügyi Oktatási Programot (POP). A 2012–2013-as tanévben a programba 69 középiskola kapcsolódott be, ami 3300 diák és több mint 130 tanár bevonását jelentette. Az elmúlt öt lezárt programév alatt összesen közel 12 ezer diák és 300 tanár vett részt a programban.

2013 tavaszán Magyarországon egyedülálló, átfogó pénzügyi szemléletformáló és tájékoztató program indult útjára, amely az állami szféra és csaknem két tucat pénzügyi intézmény példaértékű összefogásával jött létre. Az MNB és a PSZÁF szakmai felügyeletével megvalósuló Pénzügyi Iránytű Program (PIP) – Magyarország több meghatározó médiavállalata által alkotott konzorciummal együttműködve – közel 5 millió fő rendszeres elérését teszi lehetővé. A program célja a magyar pénzügyi kultúra fejlesztése, az öngondoskodás népszerűsítése, a lakosság tudatos pénzügyi döntéseinek ösztönzése, valamint a pénzügyi termékek és szolgáltatások iránti igény bővülésének megalapozása. A 12 hónapos program keretében 2013-ban 18 médiumban közel 450 cikk és önálló szerkesztőségi tartalom

jelent meg, amely a mindennapi életéhez szükséges, praktikus pénzügyi ismereteket közvetít havonta változó témakörökben. A program részeként egy, a megjelenő tartalmaknak és kapcsolódó alkalmazásoknak helyt adó weboldal is született (<http://www.penziranytu.hu>).

3.9. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2013. évi kommunikációját jelentős személyi, intézményi, szervezeti és szemléleti változások határozták meg, amelyek összessége egy megújult, intenzívebb külső megjelenést eredményezett. Kiemelt hangsúlyt kaptak a hatékonyabb jegybanki működést, a magyar gazdasági növekedést segítő, az állampolgári érdekeket szolgáló intézkedések, feladatok. Minőségi átalakulás következett be az új jegybanki vezetés hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerében. A megfelelő kommunikációs eszközök megválasztásával tervezetten, a korábbiakhoz képest célirányosabb módon jelent meg az intézmény szakmai tevékenysége a közvéleményben.

Elindult a magyar gazdaság növekedését támogató gondolkodás és cselekvés, ez a kommunikációban is markánsan éreztette hatását. A 2013. évi kommunikáció döntő hányadát a kis- és középvállalkozásokat segítő NHP-val kapcsolatos tájékoztatók adták, amelyek sajtóközlemények, internetes hírek, előadások, rádió- és televízióinterjúk formájában jutottak el az érintettekhez, a nyilvánossághoz. Folyamatosan jelentek meg hírek az NHP céljáról, jellemzőiről, ütemezéséről, a részletes feltételeket tartalmazó terméktájékoztatókról, a feltételek változásáról, a finanszírozási lehetőségek bővítéséről, finanszírozásáról, a hitelcélok pontosításáról, a programot népszerűsítő országos szakmai konzultációkról, a pénzügyi szektor és az üzleti szféra képviselőivel folytatott egyeztetésekről.

Az év kiemelt történése volt, hogy 2013. október 1-jén a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete beolvadt a jegybankba, ahol a raciónális szervezeti átalakításokkal egyidejűleg kiemelt figyelmet kapott a kiszolgáltatott fogyasztók védelme. Az MNB közlemények útján is határozottan fellépett a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat, a hiányos, pontatlan és megtévesztő tájékoztatások ellen. Pozitív visszhangot kaptak a célvizsgálatokról szóló tájékoztatók, a jogsértő magatartást folytatókkal szembeni szigorodó piacfelügyeleti intézkedések, bírságolások. Az MNB cikksorozatot indított a lakossági deviza alapú jelzáloghitelről azzal a céllal, hogy megfelelő szempontrendszert adjon a probléma rendezéséhez. A felügyeleti funkciók és hatáskörök MNB szervezetrendszerébe történő integrációjával változott a publikációs rend is.

Rendszeres tájékoztatások jelentek meg a honlapon a Monetáris Tanács döntéseiről, a makrogazdasági folyamatokról és a monetáris politikai helyzetértékelésről. A korábban csak negyedéves közzététel helyett 2013 februártól a jegybank havi rendszerességgel, a Központi Statisztikai Hivatal által publikált fogyasztóiár-index statisztika megjelenését követő munkanapon tette közzé az inflációs alapmutatóit.

A megújuláshoz tartozott az is, hogy az MNB vezetése a jegybanki értékeket jobban közvetítő új emblémát és arculatot vezetett be augusztus 20-tól. Új, átláthatóbb külsőt kapott valamennyi logót hordozó kommunikációs eszköz, a bank honlapja és valamennyi kiadvány.

3.10. AZ MNB 2013. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2013. évi eredménye 26,3 milliárd forint nyereség volt. A jegybank eredményét és mérlegszerkezetét elsősorban a hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok, valamint a monetáris politika céljai és választott eszközei határozzák meg. 2013-ban a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;

- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;

- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása; valamint

- a forint árfolyamváltozása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 49,4 milliárd forint veszteség volt, az előző évhez képest 104,2 milliárd forinttal javult. Az MNB kamatvesztesége abból származik, hogy a – mérlegfőösszegének több mint 90 százalékát kitevő – devizatartalékot döntően forintforrásokból finanszírozza, és a devizahozamok elmaradnak az átlagos forintkamattól. 2013-ban a kamateredmény javulását elsősorban a hozamszintek közötti eltérés csökkenése okozta.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 231,4 milliárd forint veszteség volt, a 2012. évinél 109,8 milliárd forinttal alacsonyabb. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat 2013-ban 240 bázisponttal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) állománya az év során emelkedett. A kamateredmény javulása az alapkamat csökkenésének tudható be.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 182 milliárd forint nyereség volt, az előző évhez képest 5,6 milliárd forinttal csökkent elsősorban a devizatartalékok utáni alacsonyabb kamatbevételek miatt. A tartalék szintje euróban számítva az év során kisebb ingadozással emelkedett, az eurohozamszintek

7. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

milliárd forint				
Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2012	2013	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)–(X+XI)	-153,6	-49,4	104,2
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I–X)	-341,2	-231,4	109,8
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II–XI)	187,6	182,0	-5,6
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV–XIV)	-33,2	-112,6	-79,4
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III–XII)	158,3	200,3	42,0
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)–(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-11,3	-12,0	-0,7
7	Eredmény (1+4+5+6)	-39,8	26,3	66,1
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	564,0	509,6	-54,4
9	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	-30,2	-91,1	-60,9

*Felügyleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és -felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

tovább csökkentek. Az IMF-től felvett hitel előtörlesztése következtében a devizában fizetett kamatok is alacsonyabbak voltak.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 112,6 milliárd forint veszteség volt. Ez az eredménykategória döntő mértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó realizált eredményt tartalmazza, ezenkívül pedig – lejárat vagy eladás esetén – a magyar államkötvények, valamint a jelzáloglevelek realizált árfolyameredményét. A devizatartalékban magas arányt képviselnek a fix kamatozású magas kuponú papírok, melyek folyamatosan a piaci hozamoknál magasabb kamatbevételt biztosítanak. Ezen papírok beszerzésére névérték felett kerül sor, így az értékpapírok lejáratakor vagy eladásakor veszteséget kell elszámolni, ennek tudható be a pénzügyi műveletek realizált vesztesége.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, valamint a devizaeladások mértéke. 2013-ban a forint árfolyama jellemzően gyengébb volt, mint 2012-ben, ezért a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti különbség éves átlagban 3 forinttal emelkedett. A devizaeladások volumene is magasabb volt, mint a megelőző évben, ezekre elsősorban a magyar állam által felvett IMF-hitel előtörlesztése, valamint devizakötvény-lejáratok miatt került sor. Az év során 200,3 milliárd forint árfolyamnyereség keletkezett, így 2013-ban is a jegybanki eredmény legjelentősebb tételévé vált.

Az egyéb eredménytényezők közé új tételként kerültek be a felügyeleti tevékenységből származó bevételek, emellett ez a sor tartalmazza a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a

céltartalékképzést, -felszabadítást, valamint a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 0,7 milliárd forinttal emelkedtek 2013-ban.

A saját tőke állománya az év végén 464,6 milliárd forint volt. Nagyságát alapvetően a kiegyenlítési tartalékok – azon belül is a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának – szintje határozta meg, változásában pedig szerepet játszott az éves eredmény alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2012. év végéhez képest 54,4 milliárd forinttal lett alacsonyabb. Ennek oka, hogy a 2013. év végén a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2013. december 31-én 509,6 milliárd forint volt.

2013. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 91,1 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett – részben a korábban említett magas kuponú papírokhoz köthetően –, mely a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában jelent meg.

3.11. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB tv.-ben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

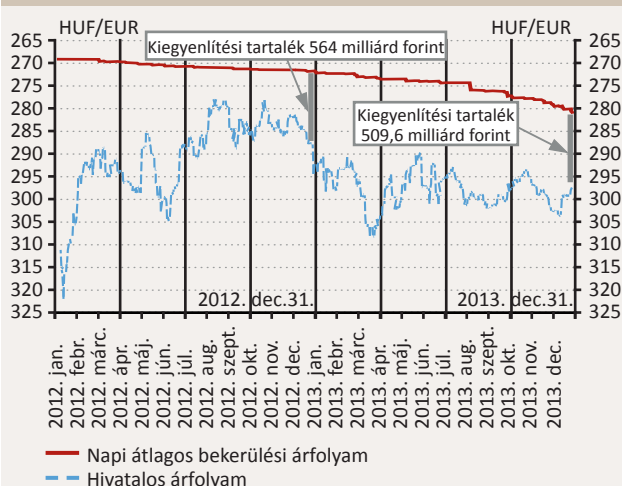
A működési költségek 2013. évi tényleges összege 14 352 millió forint, ami 23,2 százalékkal (2704 millió forinttal) magasabb a 2012. évi kiadásoknál. Az előző évhez viszonyított növekedés elsősorban a 2013. október 1-jétől megvalósult MNB–PSZÁF-integráció következménye, ami döntően a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, a magasabb létszám (502 fős statisztikai létszámemelkedés), illetve a munkaviszony-megszűnési költségek és járulékvonzataik miatt. Kisebb mértékben, de ugyancsak emelkedtek az banküzemi általános költségek, alapvetően a Krisztina körüti bérlemény (a volt PSZÁF-épület) negyedik negyedévi bérleti és üzemeltetési kiadásainak folyamánként.

A 2013-ban megvalósított beruházások pénzügyileg realizált összege – a beruházási célú előleg-kifizetésekkel együtt – 995 millió forint volt, ami közel 7 százalékkal alacsonyabb az előző évben felmerülnél. Ennek döntő oka, hogy egyes tervezett beruházások a központi épület jövőbeni felújításával összefüggésben elmaradtak, illetve a bankbiztonsági beruházások nagy része nem valósult meg, mivel azok az év közben elfogadott bankbiztonsági stratégia alapján a következő év(ek)ben megvalósuló fejlesztések résztét képezik majd. A 2013. évi beruházási kiadások értékét befolyásolta az is, hogy az

14. ábra

A forint árfolyamának alakulása

(fordított skála)

8. táblázat

Az MNB 2013. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2012	2013	Index (2013/2012)
	millió forintban		%
Személyi jellegű ráfordítások	6 791	9 076	133,7
Banküzemi általános költségek	4 858	5 277	108,6
Összesen	11 648	14 352	123,2

alacsonyabb árak elérésére vonatkozó törekvések eredményeként számos eszköz a tervezettnél alacsonyabb áron került beszerzésre. Ugyanakkor 2013-ban az előző évhez képest új tételként merültek fel az ingatlanbeszerzésekhez kapcsolódó előleg-kifizetések.

Működési költségek

A PSZÁF működési költségei⁴ 2012-ben 9055 millió forintot, 2013. január–szeptember hónapok során 7154 millió forintot tettek ki, az október 1-jei integrációt követően pedig az utolsó negyedév kiadásai beépültek az MNB költségeibe, elsősorban ebből adódott a jegybank 2013. évi működési költségeinek növekedése. Ugyanakkor az integráció révén az MNB bevételei növekedtek.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2013. évi személyi jellegű ráfordítások (9076 millió forint) a 2012. évihez képest összességében 33,7 százalékkal (közel 2,3 milliárd forinttal) emelkedtek. Az MNB–PSZÁF-integráció miatt 2013-ban az előző évhez képest az éves átlaglétszám 146 fővel (25 százalékkal) magasabb. A minőségi cseréből és a munkaerőforgalomból adódó költségek is emelkedtek. Ezen

túlmenően a 2013-as költségeket az év elején végrehajtott 1,1 százalékos általános és 0,5 százalékos előléptetéshez kapcsolódó bérfelajánlás, továbbá az előző évhez képest eltérő munkatársi összetétel is emelte. Az MNB tv. szerint a volt elnök és alelnökök részére a mandátum lejártát követően 2013-ban fizetett hat havi juttatás az előző évhez képest ugyancsak többletköltséggel járt.

Banküzemi általános költségek

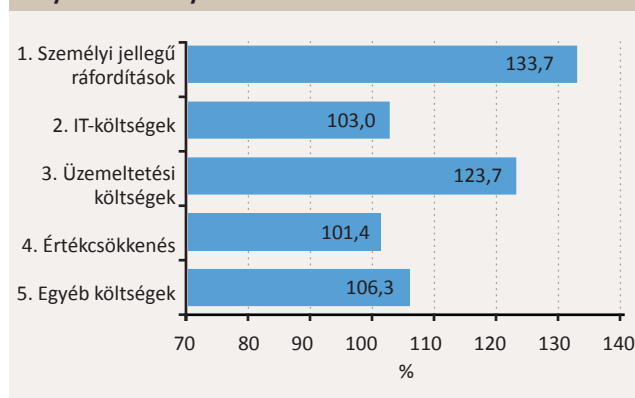
A 2013. évi banküzemi általános költségek (5277 millió forint) a 2012. évihez képest 8,6 százalékkal emelkedtek, legnagyobb mértékben és összegben az üzemeltetési költségek.

A 2012. évhez képest 312 millió forinttal (23,7 százalékkal) magasabbak a 2013. évi üzemeltetési költségek, aminek döntő része az ingatlan-költségeknél jelentkezik, és elsősorban – az MNB–PSZÁF-integráció folyamán – a Krisztina körúti épület negyedik negyedévi kiadásaiból adódik (pl. bérleti díj, közüzemi, ingatlanfenntartási és takarítási költségek). Ezenkívül az őrzésvédelmi költségek is jelentősen meghaladják az előző évit, a Készenléti Rendőrség őrzési és tűzvizsgálati szolgáltatásának új szerződéssel történt évközi igénybeviteléhez kötődően. A Szabadság téri épület tervezett felújításával kapcsolatban 2013-ban készített tanulmányok költségei miatt emelkedtek a tanácsadói költségek. Az ingatlan-költségek mellett kisebb összegben, de ugyancsak meghaladják az előző évit az irodaszerekkel és adminisztrációs anyagokkal, valamint a járművekkel kapcsolatos kiadások, továbbá a telefon- és postaköltségek, alapvetően a felügyeleti integrációból következően, egyrészt a létszámnövekedéssel összhangban, másrészt a PSZÁF nagyobb ügyfélköréből adódó kapcsolattartás és levelezés költségei miatt.

A 2012. évihez képest az üzemeltetési költségeknél kisebb mértékben emelkedtek az **IT-költségek** (3,0 százalékkal) és az **értékcsökkenési leírás** (1,4 százalékkal), főként szintén a felügyeleti integráció – az MNB által a PSZÁF-tól átvett szerződések és eszközök – költségei miatt.

15. ábra

A 2013. évi működési költségek alakulása a 2012. évi tényadatok arányában

⁴ Az MNB működési költségeinek megfelelő tartalommal, azaz a beruházások és ráfordítások nélkül, de az értékcsökkenési leírással kiegészítve.

Az **egyéb költségek** ugyancsak emelkedtek az előző évhez képest (közel 45 millió forinttal), ami több ellentétes irányba ható tényező eredője. Elsősorban a felügyeleti integráció miatt meghaladják a 2012. évi tagsági díjak, a kiküldetési és a jogi szakértői költségek, viszont jelentősen csökkentek az oktatási költségek a különböző képzési és csapatépítő programok esetében elért megtakarítás révén. Ugyancsak alacsonyabbak voltak az előző évinél az emberi erőforrásokkal kapcsolatos szakértői és tanácsadói díjak, valamint a munkaerő-felvétellel kapcsolatos hirdetési költségek.

A Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért fizetett bérleti díj, a VIBER üzemeltetési költségei, továbbá a jóléti tevékenységgel kapcsolatos szolgáltatások miatti kisebb bevételek együttes összege csökkentette a banküzemi általános költségeket.

Beruházások

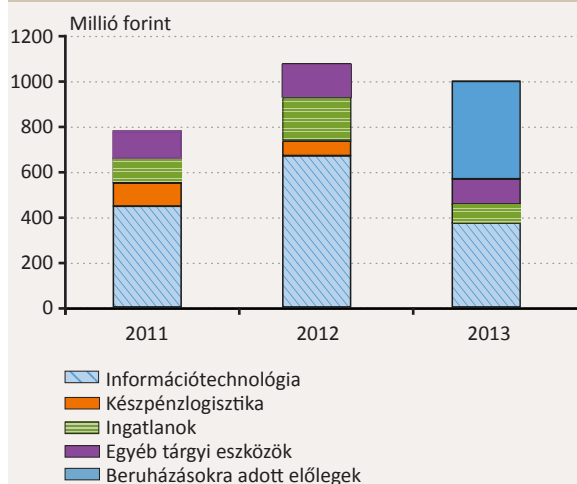
A 2013. évben induló új, valamint az aktualizált értékű és ütemezésű beruházások 2013. évi terve 1156 millió forint, figyelembe véve a korábbi döntések alapján már folyamatban lévő beruházások előirányzatát is. A tervben szereplő beruházások fele informatikai eszközök beszerzésére irányult.

2013-ban a megvalósult beruházások értéke – a beruházási célú előleg-kifizetésekkel együtt – 995 millió forint volt, ami közel 7 százalékkal alacsonyabb a 2012. évi beruházások értékénél. Ennek oka, hogy egyes tervezett beruházások a központi épület felújításával összefüggésben elmaradtak, illetve a bankbiztonsági beruházások nagy része nem valósult meg, mivel azok az év közben elfogadott bankbiztonsági stratégia megvalósításának részét képezik majd. A 2013. évi beruházási kiadások értékét befolyásolta továbbá, hogy a költséggazdák alacsonyabb árak elérésére vonatkozó törekvéseinek eredményeként számos eszköz a tervezettnél mérsékeltebb áron került beszerzésre. Megtakarítást jelentett ezenkívül az is, hogy néhány fejlesztés a tervezettől eltérő műszaki tartalommal került megvalósításra, vagy az évközi igények megváltozása miatt végül nem teljesült. Emellett év közben több terven felüli beruházás is megvalósult, pl. ingatlanvásárlásokhoz kapcsolódó 2013. évi előleg-kifizetések, közösségi tér kialakítása, a Növekedési Hitelprogramhoz kapcsolódó és a felügyeleti integráció miatti informatikai fejlesztések.

A 2013. évi beruházási kiadások legnagyobb része az informatikai infrastruktúra fejlesztéséhez kötődött. A beruházási kiadások egy részét az ingatlanvásárlásokhoz kapcsolódó 2013. évi előleg-kifizetések teszik ki. Az informatikai fejlesztések közül a legjelentősebbet a nemzetközi jelentési

16. ábra

Az MNB beruházásainak alakulása

kötelezettségeknek való megfelelés miatti módszertanváltás indokolja. Az NHP kapcsán felmerült informatikai fejlesztési feladatok célja, hogy a kereskedelmi bankoktól érkező adatszolgáltatásokat a számlavezető rendszer befogadhassa, valamint elemzési és ellenőrzési célokra adatot adjon át az MNB adattárháza részére. A felhasználóoldali munkaállomások beszerzésének keretében asztali és hordozható számítógépek kerültek megvásárlásra az elhasznált eszközök pótlása érdekében. További jelentős kiadást jelentett a munkafolyamat-irányító szoftver új verzióra történő átállása, melynek célja a rendszer hatékonyabb működése és új funkciók elérése a folyamatkezelő alkalmazásokban. A Kondor+ üzletkötői rendszer verzióváltásának egy része is megvalósult 2013-ban.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó beruházások közül a legjelentősebb beruházás 2013-ban a közösségi tér kialakítása volt a Szabadság téri épületben. Emellett folytatódott a központi épületben megvalósuló villamos elosztó berendezések felújítása és szabványosítása.

Az MNB személyügyi működése

Az MNB hatékony és eredményes működésének elősegítése szempontjából a személyügyi működést stratégiai kérdésként kezeli. Ennek érdekében a tehetséges új munkavállalók foglalkoztatása, a meglévő értékes munkavállalók megtartása, teljesítményük fokozása, motivációjuk fenntartása érdekében több területen is megkezdődött az MNB munkatársait érintő rendszerek felülvizsgálata és az új jegybanki stratégiához igazítása. A 2013-as év személyügyi működését a jövő kereteinek kialakítása határozta meg, amelyek közül a legfontosabbak a bérrendszer átalakítása, a PSZÁF integrálása és az ehhez kapcsolódó új személyügyi működési rendszer kialakítása.

Bérrendszer átalakítása

A jól körülírt működési struktúrának elengedhetetlen részét képezi az egységes, tiszta és átlátható bérezési struktúra. Ennek alapja az „azonos munkáért és felelősséért azonos bérezési gyakorlat” elve. Ezek fényében kezdődött meg az MNB igazgatóságának döntése értelmében az MNB bérrendszerének az átalakítása, így az első félévben automatikusan kifizetésre került a féléves bónusz 75 százaléka azoknak a munkavállalóknak, akik erre jogosultak voltak. Ezzel megtörtént a bónuszrendszer elszámolása és kivezetése.

Az MNB vezetése egy átlátható, a munkabéren alapuló bérrendszer bevezetését hajtotta végre 2013. július 1-jével, amely keretében kilenc bérsáv született.

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének integrálása

Az Országgyűlés szeptember 16-án elfogadta a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényt, amely megszüntette a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét és annak feladatait az MNB-be 2013. október 1-jétől így az MNB látja el a pénz-, tőke- és biztosítási piac felügyeletét, továbbá a PSZÁF eddigi fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti funkcióit is.

A törvény értelmében 2013. október 1-jével a PSZÁF köztisztviselői és munkatársi állománya teljes egészében az MNB dolgozói állományába került. Ez több száz új munkatárs integrációját jelentette a jegybanki szervezetbe.

A zökkenőmentes átvételhez elengedhetetlen szervezeti és működési struktúrákat érintő változásokról a döntéseket az igazgatóság az integrációt megelőzően meghozta, és az MNB szervezetét az új munkatársak befogadására előkészítette. Az átvétel menetét és feltételeit az MNB tv. 183. §-a szabályozta, feszes határidőkkel. Az átvétel zökkenőmentesen és mindenben a törvényi előírásoknak megfelelően történt, ez alatt értendő a munkatársak NAV felé történő kötelező bejelentése éppúgy, mint a vállalati bérszámfejtési rendszerbe történő felvétele és a munkaügyi iratok kiadása.

A személyügyi terület új működési kereteinek kialakítása

Az MNB új szemléletmódja és hozzáállása a vállalat dolgozóihoz nemcsak az Emberi Erőforrások szervezeti egység személyügyi területtől történő átnevezésében jutott kifejezésre, hanem a feladatok bővülésében is. A PSZÁF beolvasását követően a terület Személyügyi igazgatósággá alakult két főosztályra tagolódva. A hagyományos munkaügyi, adminisztratív és javadalmazási feladatokon túlmenően a vállalati struktúra és munkatársak fejlesztése is azonos fontosságot kapott.

Létszám és a munkaidő-kihasználtság alakulása

Az MNB 2013. évi átlagléttszáma (727 fő) 146 fővel magasabb az előző évinél. A 2013. évi záróléttszám 1088 fő volt, a foglalkoztatottak száma 515 fővel magasabb a 2012. évi záróléttszámnál. Az átlag- és záróléttszámok közötti markáns számbeli eltérést a PSZÁF-integráció okozza, így a megemelkedett összléttszám, csak egy negyedéves súllyal vesz részt az éves átlagban.

2013-ban 139 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, ugyanakkor 203 új munkatárs felvétele történt meg: üresedett vagy új pozícióba, a PSZÁF-integráció során beolvadt 502 fő mellett.

A korösszetétel alakulásában kismértékű emelkedés figyelhető meg: a foglalkoztatottak átlagos életkora 2013-ban 41,8 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB közbeszerzési joghatóság alá tartozása az Európai Községek Bizottságának a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv mellékleteinek az ajánlatkérőket és az ajánlatkérő szervezetet módosító 2008/963. sz. határozata alapján áll fenn.

Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – az MNB Gazdálkodási Kézikönyvről szóló 2013-308. főigazgatói utasítás B fejezete szabályozza.

Az MNB-ben a beszerzési eljárások három típusa különböztethető meg:

- nettó 2 millió forint alatti egyéb beszerzés,
- nettó 2 millió forintot elérő, de a közbeszerzési értékhatárt el nem érő egyéb beszerzés (nettó 2 és 8 millió forint közötti egyéb beszerzés) és
- közbeszerzés.

A nettó 2 millió forint alatti beszerzési eljárásokat a költséggazda szervezeti egységek saját hatáskörben folytatják le, a nettó 2 millió forintot elérő értékű beszerzéseket és a közbeszerzéseket a Központi beszerzési és üzemeltetési igazgatóság, Központi beszerzési főosztálya az érintett szakterületek támogatásával bonyolítja.

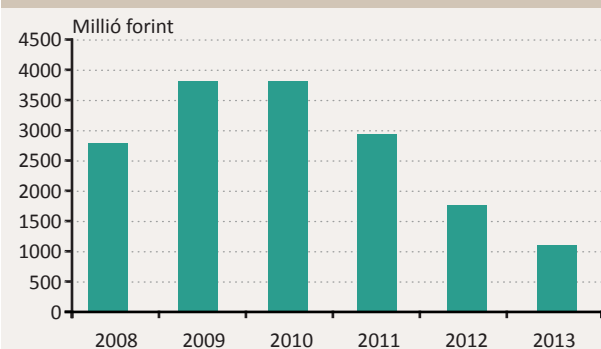
A 2013. évben lebonyolított eljárások száma:

- közbeszerzés: 46 darab;
- nettó 2 millió forint feletti egyéb beszerzés: 51 darab.

A lebonyolított – nettó 2 millió forintot meghaladó értékű – eljárások összértéke 1034,8 millió forint kiadást jelentett a jegybanknak, ami tükrözi az MNB költségcsökkentési programjának sikerét, hiszen a beszerzések összértéke a korábbi évek beszerzéseinek összértékétől jelentősen elmaradt.

17. ábra

A nettó 2 millió forint feletti beszerzési eljárás keretében beszerzett összérték az MNB-ben

Környezettudatos működés

A 2011-ben bevezetett környezetvédelmi menedzsment-rendszer első hároméves ciklusa 2013-ban zárult le, az MNB teljesítette a környezetvédelmi nyilatkozatában megfogalmazott célkitűzéseit. A Szabadság téri székház és a Logisztikai központban a villamosenergia-felhasználás 2013-ban további 3,4 százalékkal csökkent, így a vállalt 10 százalékos cél túlteljesült: a fogyasztás év végén 12,2 százalékkal volt alacsonyabb a 2010. évi bázishoz képest. A levegőbe kibocsátott teljes CO₂-terhelés 2013-ban 1,5 százalékkal volt alacsonyabb az egy évvel korábbi szintnél. 2013-ban tovább mérséklődött a kommunális hulladék mennyisége, az újrahasznosítási arány év végén meghaladta a 35 százalékot.

Az MNB teljes energiafelhasználása (épületvilágítás, technológiai üzemeltetés, hűtés, fűtés, közlekedés) 2011–2013 során összesen 10,3 százalékkal csökkent. A villamosenergia-felhasználás terén fontos kiemelni, hogy a székházban három év alatt közel 20 százalékos csökkenést sikerült megvalósítani (614 853 kWh), ami a 2013. évi árszinten 21,8 millió forint költségmegtakarítást jelent. Az épületek villamosenergia-felhasználásának csökkenése különböző energiahatékonyság-javító projektek (pl. Logisztikai központ térvilágításának átalakítása,

LED alapú fényforrások használata és világításvezérlés alkalmazása a székházban; laptopcserék, szervervirtualizáció) megvalósításának eredménye.

2013-ban elkészült a székház és a Logisztikai központ nemzetközi környezetvédelmi minősítése (*BREEAM In-Use*) és a minősítéssel párhuzamosan azonosításra kerültek a továbblépési lehetőségek. Jelenleg a Székház „Good”, a Logisztikai központ „Very Good” minősítési szintű, a „Very Good”-nál magasabb minősítési szint Magyarországon kívül sem jellemző. A fejlesztési lehetőségek figyelembevételével reális célkitűzés, hogy a székház három éven belül a jelenleginél egy szinttel magasabb, „Very Good” besorolási kategóriába kerüljön. Példamutató eredménynek tekinthető a székház BREEAM In-Use minősítése, mivel a hazai gyakorlatban az öreg, műemléki védettségű épületek környezettudatos fejlesztése nem jellemző, ugyanakkor a hasonló épületek nagymértékű fejlődési lehetőségeket hordoznak magukban a környezettudatosság terén.

A környezetvédelmi vezetési rendszer úgy került kialakításra, hogy a jelentős környezeti hatást okozó tényezőket feltárva, a mutatószámokkal mérhető környezeti teljesítmény évről évre javuljon, az ezzel kapcsolatos célok és elért eredmények nyilvánosságra kerüljenek. Az első hároméves ciklus végére az MNB teljes energiafelhasználása közel 1 GWh-val csökkent, ami 50 családi ház éves energiaszükségletének felel meg. Az elért eredmények arra ösztönzik a jegybankot, hogy a rendszert tovább működtesse, fejlessze, és ahol az érezhető környezeti haszonnal jár, kiterjessze az új ingatlanokra. Ennek megfelelően került előkészítésre a Krisztina körúti telephely környezetirányítási rendszerbe való integrálása, és 2014. évi cél az EMAS-tanúsítvány megszerzése erre az épületre.

Működésikockázat-kezelés

A tovább húzódó nemzetközi pénzügyi válság okozta romló külső piaci környezetben a működési kockázatok hatásos kezelése továbbra is elsőrendű fontosságú feladat maradt. A működési kockázatok materializálódása pénzügyi veszteséget okozhat, valamint az MNB erőforrásainak fokozott igénybevételével is járhat. Ezek mellett viszont a kockázatok csökkentésének közvetlen költségei is vannak. Ezért fontos, hogy a kockázatok kezelésére irányuló lépések tudatosak, fókuszáltak és arányosak legyenek.

A működési kockázatok objektív felméréséhez fontos forrás az MNB működése folyamán adódó kisebb hatású események strukturált regisztrálása és elemzése. Ezek az események rámutathatnak a banki folyamatok sérülékenységeire, értékeik kockázati kitettségére, így a felkészülés időben, sikeresebben folyhat a súlyosabb veszteségek elkerülése érdekében.

Az MNB folyamatosan javítja azt a képességét, hogy az alapvető feladatainak zavartalan ellátását veszélyeztető eseményekre megfelelően reagáljon. Ezt hatékony üzletmenet-folytonossági tervek készítésével, valamint ezek rendszeres tesztelésével biztosítja. A bank az év során tesztelte a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódó kritikus munkafolyamatokat, valamint a pénzügyi szféra készpénzes ellátási kríziseinek kezelését.

3.12. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról. 2013. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és három, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. A 2014 novemberében induló ún. egységes felügyeleti mechanizmussal (Single Supervisory Mechanism – SSM) kapcsolatos feladatok előkészítése érdekében 2013 során valamennyi KBER-bizottság mandátumába bekerült az, hogy a saját kompetenciájába tartozó témákban támogatja az EKB döntéshozó testületeinek munkáját. Néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014-től SSM-összetételben is tart üléseket, melyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető.

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegyszükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az

eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling bizottság – Committee on Controlling (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségszerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál. A COMCO 2007. július–2012. április között Költségmódszertani bizottság (Committee on Cost Methodology, COMCO) néven működött, 2012. április 18-tól a testület neve Kontrolling bizottságra (Committee on Controlling, COMCO) változott (ezáltal a bizottság elnevezése kihangsúlyozza a testület által az euroövezeti projektek előkészítése és lebonyolítása során ellátott pénzügyi kontrolling funkció fontosságát).

Eurorendszer/KBER Kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC 2011-től, a korábbi Bankfelügyeleti bizottság (Banking Supervision Committee, BSC) megszüntetésével kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabálytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartálékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, melyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, melyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési bizottság – Organisational Development Committee (ODC): Az EKB 2013 júliusában döntött létrehozásáról. Az ODC csak euroövezeti összetételben ülészik, feladata az, hogy az Eurorendszer és az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját. Az ODC emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekre vonatkozóan a központi bankokat érintő kérdésekben.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): Az EKB 2010 szeptemberében döntött létrehozásáról. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülészik, feladata az, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok.

Költségvetési Bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy fórumként szolgáljon az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseréhez az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás területén.

Az Eurorendszer Informatikai Operatív Bizottsága – Eurosystem IT Steering Committee (EISC): A 2007-ben létrehozott bizottság feladata az, hogy irányítsa az Eurorendszerben a folyamatos informatikai fejlesztéseket, különös tekintettel az Eurorendszer informatikai irányításával kapcsolatos feladatkörökre. A bizottság az EKB Kormányzótanácsát támogatja az Eurorendszer/KBER-szintű közös informatikai projektekkal és üzemeltetéssel kapcsolatos döntéshozatal során, hozzájárulva ezen terület irányításának eredményességéhez és hatékonyságához. Tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

3.13. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE 2013-BAN

Az MNB-ben tudományos, alapkutatási tevékenységet jellemzően a Kutatási főosztály, alkalmazott kutatást pedig főként az elemzői területek végeznek. Az alap kutatás végső állomásai a publikációk nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban. Az alkalmazott kutatási tevékenység fő megjelenései az MNB ilyen irányú kiadványai: az *MNB Working Papers* (csak angolul jelenik meg) tanulmányosorozat, az *MNB-tanulmányok* tanulmányosorozat, valamint az *MNB-szemle* folyóirat. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon való részvétel, az MNB és a Centre for Economic Policy Research (CEPR, London) által közösen szervezett budapesti éves

munkaértekezlet, valamint részvétel az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban.

Publikációk

2013 kiemelkedően sikeres év volt a nemzetközi publikációk tekintetében. Hét cikk jelent meg vezető nemzetközi folyóiratokban (*Journal of International Economics*, *Journal of International Money and Finance*, *Journal of Econometrics*, *Econometric Theory*, *Review of Economics and Statistics*, *Macroeconomic Dynamics*, *B. E. Journal of Macroeconomics*). Emellett két cikk a vezető hazai folyóiratban, a *Közgazdasági Szemle*ben lett publikálva, továbbá született egy-egy hazai publikáció a *Society and Economics* (Corvinus Egyetem) és a *Polgári Szemle* folyóiratokban.

Az alkalmazott kutatási eredmények az MNB ilyen jellegű kiadványaiban jelentek meg. Az *MNB Working Papers* című sorozatban három, az *MNB-tanulmányok* sorozatban négy tanulmány, az *MNB-szemle* tavalyi kiadásaiban pedig huszonkilenc cikk került publikálásra. Emellett az alkalmazott kutatás területén egy hazai kiadású könyvfejezet, valamint egy BIS-tanulmány köthető még MNB-s szerzőkhöz.

Konferenciák és előadások

2013-ban is megrendezésre került a CEPR-rel közös Makroökonómiai Munkaértekezlet az MNB-ben. A nívós tudományos konferencia témája „Növekedés, mérlegalkalmazkodás és makroökonómiai alkalmazkodás nagy sokkok után” (*Growth, Rebalancing, and Macroeconomic Adjustment after Large Shocks*) volt, díszelőadói pedig Alan Taylor (University of California, Davis) és Michael Reiter (Institute for Advanced Studies, Bécs) voltak. Ezek mellett tizenkét tudományos előadás hangzott el, közülük hármat MNB-s munkatárs tartott.

Az MNB kutatói számos nemzetközi konferencián, illetve több jegybankban és egyetemen tartottak előadást. A fő konferenciák közül említést érdemel a European Economic Association és az Econometric Society közös konferenciája (EEA–ESEM), ahol öt MNB-tanulmány került előadásra. Egy-egy cikket mutattak be MNB-s kutatók a legnevesebb makroökonómiai konferenciákon, a Society for Economic Dynamics és a Society for Computational Economics seregszemléin. Emellett a kutatók meghívott tudományos előadásokat tartottak a Deutsche Bundesbankban, a Sverige Riksbankban, a Narodowy Bank Polskiban, az oslói BI Norwegian Business Schoolban és a tajvani Academia Sinicában. Az MNB hagyományosan sok előadóval képviselteti magát a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület (MKE) decemberi konferenciáján is.

Több kolléga vett részt az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban. A Wage Dynamics Network

keretében a 2014-ben lebonyolítandó vállalati bérezési kérdőívezés előkészítése folyt. A Competitiveness Network az országok versenyképességi mutatóit vizsgálja. Az MNB-s munkatársak közreműködtek a Macroprudential Research Network, valamint a Household Financial and Consumption Survey munkájában is. Az MNB részt vesz a Working Group on Econometric Modeling rendszeres megbeszélésein, valamint MNB-s előadás hangzott el a ECB Working Group on Public Finance (WGPF) Technical Workshop-ján.

3.14. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2013-BAN

Kiadványok

Jelentés az infláció alakulásáról

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció ad-digi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Jelentés a pénzügyi stabilitásról

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására.

Jelentés a fizetési rendszerről

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a bel-földi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az éves és a féléves beszámolók közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről

számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, szeptemberben. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közlést teszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

A kiadványsorozat a jegybankban készült elemzési és kutatási munkák eredményeit tartalmazza. Az elemzések a szerzők véleményeit tükrözik, és nem feltétlenül esnek egybe az MNB hivatalos véleményével. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

MNB-szemle

A 2013-ban nyolcadik évfolyamába lépő kiadványban megjelenő rövid cikkek célja az, hogy közérthető formában tájékoztassák a szélesebb közvéleményt a gazdaságban végbemenő folyamatokról és a jegybanki kutatómunka közérdeklődésre számot tartó eredményeiről. A kiadvány 2013-ban három normál számmal és egy különszámmal jelentkezett.

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára

Az MNB 2003 tavaszán indította el a banki hitelezési folyamatok jobb megértését szolgáló felmérését, amely segít feltárni, hogy meghatározó hazai bankok hogyan látják, értékelik a piaci folyamatokat, illetve hogyan alakítják stratégiájukat és azon belül hitelezési politikájukat. A hitelkínálati folyamatok kvalitatív jellegű tényezőinek lehető

legszerosabb nyomon követése érdekében a jegybank a felmérést negyedévente végzi el. A felmérés ezen kiadványon belüli publikációja 2013 februárjában jelent meg utoljára a 2012 negyedik negyedévi felméréssel, majd az év során felváltotta az MNB új kiadványa, a *Hitelezési folyamatok*.

Hitelezési folyamatok

A 2013 májusában elsőként jelentkező Hitelezési folyamatok váltotta fel a *Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára* című kiadványt. Célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását. 2013 első negyedévére már a Hitelezési folyamatok tudósított.

Elemzés az államháztartásról

Az MNB szakértői stábjában rendszeresen elemzi a költségvetési folyamatokat a jegybank monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladatának legmagasabb szakmai színvonalon történő teljesítésének támogatása érdekében. A szélesebb közvélemény az Elemzés az államháztartásról című kiadványból ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Egyéb kiadványok

2013 február végén jelent meg Az MNB közléstávú intézményi stratégiájának beszámolója, 2007–2012 című kiadvány, amely – követve az MNB korábbi, elnökváltáskori hagyományát – összefoglalta a jegybank Simor András elnöksége alatti hatéves tevékenységét és működését.

2013 júniusában jelent meg Dr. Cinkotai János, a Monetáris Tanács egyik külső tagjának *Csökkenő kamatok és csökkenő infláció Magyarországon* című tanulmánya.

Az MNB valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (<http://www.mnb.hu>).

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében. Az MNB rendezvényei között szerepelnek nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és ún. kulturális események is.

Nemzetközi rendezvények

A többnapos, nemzetközi, szakmai konferenciák nagy része 50-60 fő részvételével zajló esemény, melyek többnyire szakmai konferenciát, ebédet és egy kulturális programot foglalnak magukban. A nemzetközi konferenciák zömében az MNB épületében zajlanak.

2013-ban volt többek között a 12th Budapest Workshop on Macroeconomic Policy Research, az ECB Internal Audit Committee Meeting, valamint az MNB konferenciát rendezett a kelet-közép-európai központi bankok devizatartalék-kezelői és kockázatkezelői számára. A jegybank számára kiemelt fontosságú a Nemzetközi Valutaalap évente esedékes IV-es cikkely szerinti gazdaságpolitikai konzultációja, illetve ehhez kapcsolódóan az Európai Uniónak az EU-s hitelmegállapodás utókövetése (*Post Programme Surveillance*) keretében érkező delegáció magas színvonalú vendéglátása.

MNB Klub rendezvényei

Az MNB fontosnak tartja az értékőrzést, az értékközvetítést és az értékteremtést. Az MNB mint pénzügyi értékközpont az árstabilitás mellett a nemzeti stabilitást is ösztönzi, növekedést generál a gazdaságban, befektet a tudásba, támogatja a művészetet és a kultúrát, lehetőséget biztosít a társadalmi fejlődés számára. Ennek fényében 2013-ban olyan eseménysorozat indult MNB Klub néven, ahol az MNB vendégül hívja azokat, akik kiemelkedő értéket képviselnek az országban. Az MNB az élet minden szegmensében támogatja a fejlődést és az értékteremtést függetlenül attól, hogy vállalkozói sikerről, művészi megnyilvánulásról, globális résben való kitörésről, egy hagyomány újjáélesztéséről vagy kreatív alkotásról van szó. Az MNB Klub egy különleges találkozópontra azoknak az embereknek, akik igazi mesterei a sokoldalúságnak. A meghívottak mind teremtők, akik képesek világraszólót létrehozni legyen szó egy új ötletéről, kitartó munkáról, technológiai innovációról vagy nemzeti hagyományaink újraértelmezéséről. Olyan alkotók, akiket összeköt az erő, a merészség, a tenni akarás, a kitartás, a siker elérésébe vetett hit és a hazaszeretet.

Hazai konferenciák

Az MNB Monetáris Tanácsa 2013. április 4-ei ülésén fogadta el és hirdette meg az Növekedési Hitelprogramot a kis- és középvállalkozások hitelezésében megfigyelt zavarok enyhítése, a pénzügyi stabilitás megerősítése, valamint az ország külső sérülékenységének csökkentése érdekében. Az NHP népszerűsítése, vállalkozókkal történő megismertetése céljából tavasszal a jegybank négyállomású roadshow-t szervezett Miskolc, Balatonfüred, Debrecen és Siófok állomással.

Az MNB novemberben budapesti helyszínen tartott egy nagy konferenciát az NHP-ről.

BESS at MNB előadások

2013. január 23. Daniele Siena (Department of Economics, Bocconi University) Az Európai Monetáris Unió és az egyensúlytalanságok: milyen szerepük van az előre látható sokkoknak? (The European Monetary Union and Imbalances: Is it an Anticipation Story?)

2013. január 24. Deák Szabolcs (Robert Schuman Centre, European University Institute) A fiskális multiplikátor és az állami pénzügyek állapota (The Fiscal Multiplier and the State of Public Finances)

2013. január 28. Claudia Lambert (Goethe University Frankfurt) Hogyan reagálnak a bankok a megnövekedett eszközriskákra? A Katrina hurrikánból nyert bizonyítékok (How do banks react to increased asset risks? Evidence from Hurricane Katrina)

2013. január 30. George Monokroussos (University at Albany, State University of New York) Makrogazdasági aggregátumok valós idejű előrejelzése nagy adatállományok felhasználásával (Forecasting the Distribution of Macroeconomic Aggregates in Real Time Using Large Data Sets)

2013. február 1. Julia Schmidt (Graduate Institute of International and Development Studies) Technológiai szabványosítás, endogén termelékenység és átmeneti dinamikák (Technological Standardization, Endogenous Productivity and Transitory Dynamics)

2013. március 13. Richard Blundell (University College London) Tapasztati tények és adórendszer: a Mirrlees-vizsgálat tanulságai (Empirical Evidence and Tax Design: Lessons from the Mirrlees Review)

2013. március 20. Victor Rios-Rull (University of Minnesota) Megtakarítási sokk okozta recesszió paradoxonjának modellje (Engineering a Paradox of Thrift Recession)

2013. április 9. Michał Brzoza-Brzezina (Narodowy Bank Polski) Makroprudenciális politika és egyensúlytalanságok az euroövezetben (Macroprudential policy and imbalances in the euro area)

2013. november 20. Hilde Bjørnland (Norwegian Business School) Reagálnak-e a jegybankok az árfolyammozgásokra? Strukturális vizsgálódás Markov rezsimváltó modellben (Do central banks respond to exchange rate movements? A Markov-switching structural investigation)

*Jegybanksi oktatások központjának kurzusai***2013. tavaszi kurzusok**

Fabio Canova (European University Institute kutatóprofesszora) **Idősorelemzés** (2013. április 2–5.)

- VAR, BVAR és strukturális VAR-modellek
- Faktormodellek, FAVAR-modellek
- Panel makromodellek, panel VAR-modellek és globális VAR-modellek
- Állapottérmodellek: Kálmán-szűrő és a Gibbs mintavételező
- Időváltozós együttthatómodellek és sztochasztikus volatilitás

Gianluca Benigno (London School of Economics) **Nyitott gazdaságok makroökonómiája** (2013. április 8–10.)

- Nemzetközi valós üzleti ciklusok
- Árfolyam-meghatározódás és monetáris politika nyitott gazdaságban
- Pénzügyi válságok és politikai válasz
- Tartalékkumuláció és növekedés

Evi Pappa (European University Institute) **Fiskális és monetáris politika** (2013. április 10–12.)

- Költségvetési sokkok tapasztalatai
- Fiskális politika RBC-modellekben és neokenesiánus modellek
- Fiskális politika munkapiaci súrlódással kiegészített modellekben

- Fiskális multiplikátorok

- Nyitott gazdasági fiskális modellek

2013. nyári kurzusok

Tao Zha (Federal Reserve Bank of Atlanta) **Markov rezsimváltással kiegészített VAR- és DSGE-modellek** (2013. július 22–26.) (EABCN-nel közös szervezésben)

- Strukturális VAR- és DSGE-modellek helyi és globális azonosítása
- Markov rezsimváltó modellek széles körének általános megközelítése
- Markov rezsimváltó BVAR-modellek (MSBVAR) becslése

- Markov rezsimváltással kiegészített racionális várakozásokon alapuló (MSRE-) modellek

- MSRE-modellek becslése

Enrique Mendoza (University of Maryland and University of Pennsylvania) **Pénzügyi súrlódások a nemzetközi makroökonómiában** (2013. július 29–augusztus 2.)

- Folyófizetésimérleg-dinamikák workhorse modelljei
- Tökéletlen piaccal rendelkező kis, nyitott gazdaságok reál üzleti ciklus modelljei
- Fisher-féle hitelkorlátok, pénzügyi amplifikáció és pénzügyi válságok

- Makroprudenciális politika

- Pénzügyi fejlődés és globális egyensúlytalanságok

4. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

4.1 RÖVIDÍTÉSEK

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

BRRD: a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

CRD IV: Capital Requirement Directive – EU irányelv a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről

CRR: Capital Requirement Regulation – európai parlamenti és tanácsi rendelet az európai uniós tagállamokban alkalmazandó, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MOT: Mobil oktatási tér

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

PIP: Pénzügyi Iránytű Program

POP: Pénzügyi Oktatási Program

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

SRM: egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

4.2 FOGALMAK MAGYARÁZATA

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, mely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatoságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál ± 15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB tv.: 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Omnibus II. irányelv: lásd Szolvencia II. irányelv

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: a pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésselű eszközökbe fektetik.

Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem

rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv (138/2009/EC): A biztosítók új, kockázatalapú, három pilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények, és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, melyre támaszkodva a felügyeletek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetésektelenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 01-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EC) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átvívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatosított érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2013. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
Ernst & Young Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf.632, Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
www.ey.com/hu
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese részére

Az éves beszámolóról készült jelentés

1.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank ("Társaság") mellékelt 2013. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2013. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből - melyben az eszközök és források egyező végösszege 11.437.974 millió Ft, a mérleg szerinti eredmény 26.295 millió Ft nyereség -, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó információkat tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

2.) A vezetés felelős a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló elkészítéséért és bemutatásáért a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

A könyvvizsgáló felelőssége

3.) A mi felelősségünk az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálatunk alapján. Könyvvizsgálatunkat a magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon érvényes - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban hajtottuk végre. Ezek a standardok megkövetelik, hogy megfeleljünk az etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és hajtsuk végre, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló mentes-e lényeges hibás állításoktól.

4.) A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatainak felmérését is, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor a könyvvizsgáló a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló gazdálkodó egység általi elkészítése szempontjából releváns belső kontrollt azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a gazdálkodó egység belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és a vezetés által készített számviteli becslések ésszerűségének, valamint az éves beszámoló átfogó bemutatásának értékelését is.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

5.) Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt könyvvizsgálói véleményünk megadásához.

Vélemény

6.) Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Magyar Nemzeti Bank 2013. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.

Egyéb jelentéstételi kötelezettség: az üzleti jelentésről készült jelentés

7.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank 2013. évi üzleti jelentésének a vizsgálatát. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban történő elkészítéséért. A mi felelősségünk az üzleti jelentés és az ugyanazon üzleti évre vonatkozó éves beszámoló összhangjának megítélése. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Társaság nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Véleményünk szerint a Magyar Nemzeti Bank 2013. évi üzleti jelentése a Magyar Nemzeti Bank 2013. évi éves beszámolójának adataival összhangban van.

Budapest, 2014. április 9.

Szabó Gergely
Ernst & Young Kft.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Szabó Gergely
Kamarai tag könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 005676

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	E S Z K Ö Z Ö K (Aktívák)	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	325 865	959 895	634 030
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	142 212	138 380	-3 832
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	183 653	820 888	637 235
	3. Egyéb követelések	0	627	627
	II. Követelések devizában	10 186 382	10 308 536	122 154
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	9 755 692	9 933 839	178 147
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	18 378	18 378
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	2 195	13	-2 182
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	428 495	356 306	-72 189
	III. Banküzemi eszközök	33 437	33 431	-6
4.13.	ebből: Befektetett eszközök	33 217	33 267	50
4.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	136 213	136 112	-101
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	10 681 897	11 437 974	756 077
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	F O R R Á S O K (Passzívák)	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	7 747 150	9 470 835	1 723 685
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	442 829	242 019	-200 810
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	1 009 194	864 490	-144 704
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	2 721 674	3 188 994	467 320
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 573 453	5 175 332	1 601 879
	VII. Kötelezettségek devizában	2 342 660	1 455 590	-887 070
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	935 756	509 886	-425 870
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	0	571	571
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 406 904	945 133	-461 771
4.14.	VIII. Céltartalék	4 291	4 075	-216
	IX. Banküzem egyéb forrásai	17 784	15 624	-2 160
4.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	18 947	27 290	8 343
4.16.	XI. Saját tőke	551 065	464 560	-86 505
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	47 023	9 762	-37 261
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.17.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	564 041	509 603	-54 438
4.17.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-30 188	-91 100	-60 912
	6. Mérleg szerinti eredmény	-39 811	26 295	66 106
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	10 681 897	11 437 974	756 077

Budapest, 2014. április 9.

Dr. Matolcsy György
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2012	2013	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.19.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	25 907	19 227	-6 680
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	11 662	7 872	-3 790
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	13 563	10 738	-2 825
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	682	617	-65
4.19.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	245 446	239 164	-6 282
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	224 631	191 986	-32 645
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	2 176	1 877	-299
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	18 639	45 301	26 662
4.20.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	166 531	233 602	67 071
4.19.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	31 833	26 221	-5 612
4.22.	V. Egyéb bevételek	3 893	10 636	6 743
	1. Jutalékbevételek	986	1 423	437
4.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	2 907	6 343	3 436
4.24.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	2 870	2 870
4.14.	VI. Céltartalék-felhasználás	3 242	1 777	-1 465
4.14.	VII. Értékvesztés-visszaírás	1 950	3	-1 947
4.25.	VIII. Banküzem bevételei	163	332	169
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	478 965	530 962	51 997
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2012	2013	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.19.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	367 130	250 677	-116 453
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	46 869	24 896	-21 973
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	42 247	23 488	-18 759
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	277 691	202 076	-75 615
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	323	217	-106
4.19.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	57 773	57 145	-628
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	1 312	211	-1 101
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	3	0	-3
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	20 702	8 919	-11 783
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	35 756	48 015	12 259
4.20.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	8 261	33 263	25 002
4.21.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	4 149	4 157	8
4.19.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	65 013	138 819	73 806
4.22.	XV. Egyéb ráfordítások	1 205	3 300	2 095
	1. Jutalékráfordítások	780	755	-25
4.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	425	2 545	2 120
4.14.	XVI. Céltartalékképzés	3 367	1 562	-1 805
4.14.	XVII. Értékvesztés	0	985	985
4.25.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	11 878	14 759	2 881
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	518 776	504 667	-14 109
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-39 811	26 295	66 106
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jóváhagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	-39 811	26 295	66 106

Budapest, 2014. április 9.

Dr. Matolcsy György
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (továbbiakban: a részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolókéészítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adat-szolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,

- a napi ártértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, év végén pedig az előbbieken túl a befektetett eszközöket, értékpapírokat, követeléseket és egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15-e, amennyiben ez munkaszüneti nap, úgy a megelőző utolsó munkanap.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé is beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős Nemzetgazdasági Minisztériumnak egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB nem köteles konszolidált beszámolót készíteni. Tekintettel arra, hogy a befektetések mérleg- és eredményhatása nem számottevő, az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

Az MNB kiegészítő mellékletében bemutatja a számviteli politikája, valamint az EKB/2010/20-as, a Központi Bankok Európai Rendszerében a számviteli és számviteli beszámoló jogi keretéről szóló iránymutatása (továbbiakban: a KBER számviteli iránymutatása) közötti különbségeket, illetve azok számszerűsített hatását, melyet a kiegészítő melléklet 4.27. pontja részletez.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Szabó Gergely (Ernst & Young Könyvvizsgáló Kft.), kamarai tagsági száma: 005676.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 176115.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggént vagy -veszteséggént kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni, és év végén minősíteni kell.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek év végén a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Év végén az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és a nyilvántartási érték közötti különbséget a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát december utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli, amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyongazdálkodó és letétkezelőnek adott mandátum formájában kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések

sek vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2013. 12. 31
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10–50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelte és saját tulajdonban lévő épületek*	2–3
Járművek**	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5–33
Számítástechnikai berendezések	9–33
Emissziós gépek	5–33
Műszerek, mérőeszközök	9–33
Bankbiztonsági eszközök	2–33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–33
* A felügyeleti integráció során vagyonkezelésbe került épületek leírási kulcsa 2%.	
** Az 5 éves használati idejű járművek maradványértéke 20%.	

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok alapján az irányadók, ettől azonban a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2013. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

Az MNB mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

2013-ban 26,3 milliárd forint volt az MNB nyeresége. A makrogazdasági folyamatok közül a forintárfolyam alakulása gyakorolta a legjelentősebb hatást az eredményre. 2013-ban a forint hivatalos árfolyama – a korábbi évektől eltérően – egy szűkebb sávban, de gyengébb tartományban ingadozott. A 2013. évi átlagos árfolyam 297,01 forint volt, 7,71 forinttal több, mint 2012-ben. A hivatalos árfolyam egész évben gyengébb volt az átlagos bekerülési árfolyamnál. A két árfolyam közötti eltérés a 2012. év végi 19,55 forint/euróhoz képest 2013-ban ingadozott, év végére 15,76 forint/euróra csökkent. A teljes nettó átértékelési hatás 145,9 milliárd forint nyereség volt 2013-ban. A szokásos, Magyar Államkincstárral (MÁK) bonyolított devizatranszakciókon túl az első negyedévben az állam által kibocsátott devizakötvény kockázatkezeléséhez kapcsolódó fedezeti ügyletek miatti tranzakciókon, a második és harmadik negyedévben az IMF-hitel törlesztéséhez, a negyedik negyedévben pedig az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) konverziós megbízásaihoz kapcsolódóan nőtt a devizaeladások volumene, melyből az MNB-nek 200,3 milliárd forint realizált nyeresége származott. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – mint nem realizált átértékelési veszteség – 54,4 milliárd forinttal 509,6 milliárd forintra csökkent 2013 végére. Az MNB nettó devizapozíciója 4,2 milliárd euróval nőtt 2013-ban, az év végi állomány 32,3 milliárd euro (9594,5 milliárd forint) volt.

Az MNB számvetési mérlegfőösszege 2013. december 31-én 11 438 milliárd forint volt, 2012 végéhez viszonyítva mintegy 7 százalékkal növekedett. Ez túlnyomó részt a Növekedési Hitelprogram keretén belül kihelyezett refinanszírozási hitelek állománynövelő hatásával magyarázható.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 49,4 milliárd forint veszteség volt 2013-ban, ami 104,1 milliárd forintos eredményjavulást jelentett az előző évhez képest. A forint-kamatveszteség 109,8 milliárd forintos csökkenésében a jegybanki irányadó kamat 2012-ben megkezdett és 2013-ban is folytatódó havi 20-25 bázispontos vágásainak volt meghatározó szerepe. A 2013. évi átlagos jegybanki alapkamat 4,37 százalék volt, ami 240 bázisponttal volt alacsonyabb a 2012. évinél. A deviza kamategyenleg alakulását alapvetően a jegybank nettó devizaköveteléseinek növekedése, valamint a devizahozamok alakulása határozta meg.

2013. október 1-jétől az MNB feladatai bővültek. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) mint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó önálló szerv megszűnt, feladatait a hatályos MNB tv. alapján az MNB vette át. Ennek megfelelően az MNB gyakorolja és teljesíti a PSZÁF jogait és kötelezettségeit. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek és ráfordítások 2013. október 1-jétől az MNB eredményében jelennek meg.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.10. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	3 832	585	-3 247
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	9 093	8 508	-585
	5 éven túli lejáratú államkötvények	129 287	129 287	0
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	142 212	138 380	-3 832

Az állampapírok állománya 2013. év végén bekerülési értéken 138,4 milliárd forint volt, 3,8 milliárd forinttal kevesebb, mint 2012 végén. Az év során új beszerzés nem történt, viszont év végén lejárt egy darab hitelkonszolidációs államkötvény, ez okozta az állomány csökkenését.

2013. december 31-én a deviza-értékpapírok, valamint a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának összevont egyenlege pozitív volt, így a térítéshez kapcsolódóan nem keletkezett követelés a központi költségvetéssel szemben.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Központi költségvetéssel kötött swapok	0	0	0
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizawapok*	0	18 378	18 378
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	18 378	18 378

*A 2012-es 691 millió forintos egyenleg előjelének megfelelően a VII.1. Központi költségvetés devizabetétei soron szerepelt.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron a költségvetéssel kötött kamatozó devizawapügyletek 18,4 milliárd forintos nettó követelésállománya szerepelt. A 2012 végi swapügyletek nettó egyenlegük miatt a központi költségvetés devizabetétei között lettek kimutatva (lásd 4.5. pont).

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	0	345	345
	- 1–5 éves	0	7 816	7 816
	- 5 éven túli	0	10 217	10 217
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	18 378	18 378

A központi költségvetéssel kötött swapok devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	- EUR	183 892	785 459	601 567
2.	Swapkövetelések (1)	183 892	785 459	601 567
3.	- JPY	10 226	0	-10 226
4.	- USD	174 357	767 081	592 724
5.	Swapkötelezettségek (3+4)	184 583	767 081	582 498
6.	Nettó swapkövetelés (2-5)	-691	18 378	19 069

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	442 481	241 678	-200 803
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	286	279	-7
	Egyéb	62	62	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei összesen	442 829	242 019	-200 810

A központi költségvetés forintbetéeteinek előző év végéhez viszonyított 200,8 milliárd forintos csökkenése szezonális hatásokkal magyarázható. Az éves átlagos állomány 2013-ban 567,7 milliárd forint volt, ez 111,1 milliárd forinttal kevesebb az előző évihez képest.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	935 065	509 886	-425 179
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok*	691	0	-691
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	935 756	509 886	-425 870

* A 2013-as 18 378 millió forintos egyenleg (nettó követelésállomány) előjelének megfelelően a II.2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron szerepelt.

A központi költségvetés devizabetéeteinek állománya 425,2 milliárd forinttal csökkent, amiben meghatározó szerepe volt a magyar állam által felvett IMF-hitel 2013 augusztusában lebonyolított előtörlesztésének. Ennek átlagállományra gyakorolt hatását az ÁKK februári és novemberi dollárkötvény-kibocsátásából és a Prémium Euró Magyar Államkötvény (PEMÁK) kibocsátásából adódó állománynövekedés valamelyest mérsékelte.

A központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok között 2012 végén az ÁKK-val – a devizaadósság deviza- és kamatszerkezet beállítására – kötött ügyletek szerepeltek. A 2013 végi nettó egyenleg előjelének megfelelően a követelések között került kimutatásra (lásd 4.4. pont).

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	934 971	509 886	-425 085
	- 1–5 éves	785	0	-785
	- 5 éven túli	0	0	0
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	935 756	509 886	-425 870

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	-300 617	-103 639	196 978
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-935 756	-491 508	444 248
	Összesen	-1 236 373	-595 147	641 226

4.7. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	122 000	112 021	-9 979
	Jelzáloglevelek	61 653	41 496	-20 157
	NHP refinanszírozási hitelek	0	667 342	667 342
	Egyéb hitelintézeti követelések	0	29	29
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	183 653	820 888	637 235

A hitelintézetekkel szembeni követelések 637,2 milliárd forintos növekedésében meghatározó szerepe van az NHP refinanszírozási hitelek megjelenésének. Az MNB 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló Növekedési Hitelprogramját. A kis- és középvállalkozások hitelezésére (I. pillér) és meglévő devizahiteleinek kiváltására (II. pillér) az első szakaszban összesen 750 milliárd forint hitelkeret került allokálásra. 2013 szeptemberében – az első szakasz sikerére tekintettel – a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött, melynek értelmében a 2013. október 1-jétől 2014. december 31-ig tartó második szakaszban rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd forinttal bővült, amit a Monetáris Tanács legfeljebb 2000 milliárd forintig megemelhet. Az első szakaszban nyújtott refinanszírozási hitelek 2013 végén fennálló állománya 646,7 milliárd forint, a második szakaszban nyújtott hiteleké 20,6 milliárd forint volt. Ezt az állományt pillérekre bontva 449,3 milliárd forint (I. pillér) és 218 milliárd forint (II. pillér) a 2013. december 31-i állomány.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állományának változása mögött döntően a kétéves lejáratú fedezett hitelek előtörlesztés miatti csökkenése áll. Ezt az aktív oldali monetáris politikai eszközt a bankok hitelezési képességének erősítése és egyben a vállalati hitelezés támogatása érdekében 2012 áprilisában vezette be a jegybank. A hitel kamatköltsége a mindenkori jegybanki alapkamattal egyezik meg.

A jelzáloglevelekkel kapcsolatos követelések 20,2 milliárd forinttal 41,5 milliárd forintra csökkentek 2013. december 31-re. Ez az érték a bruttó követelések állományát jelenti, ami a névértéken kívül tartalmazza még a beszerzési árfolyam-különbözetet is. A 2012. év végi 62,5 milliárd forint névértékű állományból 4 jelzáloglevél járt le összesen 19,9 milliárd forint értékben 2013 során.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	- 1 éven belüli	20 157	150 097	129 940
2.	- 1–5 év	153 842	281 246	127 404
3.	- 5 éven túli	9 654	389 545	379 891
4.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3)	183 653	820 888	637 235

A valamennyi lejáraton tapasztalható növekedés az NHP keretein belül igénybe vett refinanszírozási hitelekből származik.

4.8. A HITELINTÉZETEKKE SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-825 541	-43 602	781 939
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	2 195	-558	-2 753
	Összesen	-823 346	-44 160	779 186

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek 779,2 milliárd forinttal csökkentek 2013. december 31-re. Ezen belül a nettó forintkötelezettségek 781,9 milliárd forinttal csökkentek 2012 végéhez képest, állományuk 2013. december 31-én 43,6 milliárd forint volt. Az NHP-hitelállomány megjelenése javította a pozíciót, ugyanebbe az irányba hatott a belföldi hitelintézetek bank-számlabetéteinek 101 milliárd forintos csökkenése.

A nettó devizapozíció a 2012 végi nettó devizakövetelések 2,2 milliárd forintos állományához képest 2013 végére 0,6 milliárd forint nettó kötelezettségbe fordult. A 2012 végi állomány teljes egészében a hitelintézeteknek eurolikviditást biztosító swapokat foglalta magába. A 2013 végi állomány az újonnan nyitott eurolikviditást biztosító swapok és az NHP III. pillérének keretein belül kötött devizaswapok és kamatozó devizaswapok összevont kötelezettség jellegű egyenlegét mutatja, melynek csaknem a teljes állományát a III. pillérhez kapcsolódó hitelintézeti devizaswapok nettó egyenlege jelenti.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	- 1 éven belüli	2 195	0	-2 195
2.	- 1–5 éves	0	13	13
3.	- 5 éven túli	0	0	0
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	2 195	13	-2 182
5.	- 1 éven belüli	0	571	571
6.	- 1–5 éves	0	0	0
7.	- 5 éven túli	0	0	0
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	0	571	571
9.	Nettó devizapozíció (4-8)	2 195	-558	-2 753

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Aranykészlet	36 268	25 623	-10 645
	IMF szabad kvóta	25 145	24 523	-622
	Devizabetét	1 421 228	984 062	-437 166
	Deviza-értékpapírok	7 801 021	8 599 519	798 498
	Deviza-repoügyletek állománya	472 030	300 112	-171 918
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	9 755 692	9 933 839	178 147

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 178,1 milliárd forinttal 9933,8 milliárd forintra emelkedett 2013. december 31-re. A változásban a forintárfolyam előző év végéhez viszonyított gyengülése játszott meghatározó szerepet.

A deviza-értékpapírok 2013. december 31-i állományából mindössze 63,4 milliárd forint értéket (kevesebb, mint 1 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodók és letétkezelőknek adott, mandátum formájában kezelt értékpapírok.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Aranykészlet	125	86	-39
	IMF szabad kvóta	86	83	-3
	Devizabetét	4 879	3 314	-1 565
	Deviza-értékpapírok	26 781	28 963	2 182
	Deviza-repoügyletek állománya	1 620	1 011	-609
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	33 491	33 457	-34

A forint hivatalos árfolyama 2012. december 31-én 291,29 forint/euro, 2013. december 31-én 296,91 forint/euro volt.

A devizatartalék euróban kifejezett állománya az év közbeni változások után a 2012 végi szintre állt be, azaz 33,5 milliárd euro maradt. Az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek nettó állománya és az ÁKK kötvénykibocsátásai növelték a devizatartalék szintjét, amit a MÁK és az MNB adósságtörlesztési célú kifizetései kompenzáltak.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	0	1 876	1 876
	Munkavállalói lakáskölcsönök	0	479	479
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	0	2 355	2 355
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztése	0	-1 728	-1 728
I.3.	Egyéb forintkövetelések összesen	0	627	627

Az egyéb forintkövetelések között a felügyeleti integrációval kapcsolatban jelentek meg új tételek. A felügyeleti tevékenységből származó követelések a felügyeleti díjakat, bírságokat, valamint a késedelmi kamatokat tartalmazzák. Ezek túlfizetésekkel korrigált állománya 1,9 milliárd forint volt 2013. december 31-én, melyre az MNB belső szabályozásának megfelelően 1,7 milliárd forint értékvesztés került elszámolásra. A PSZÁF által korábban munkavállalóinak nyújtott lakáskölcsönök állománya 0,5 milliárd forint volt 2013 végén.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	328 493	320 361	-8 132
	Visszavásárolt saját kötvények	35 747	6 882	-28 865
	Külföldi fedezeti ügyletek*	63 694	28 389	-35 305
	Egyéb	561	674	113
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	428 495	356 306	-72 189

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 2,5 százalékos erősödése miatt csökkent.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya nagyobb részt egy 20 éve kibocsátott dollárkötvényből visszavásárolt kötvény lejáratára miatt, kisebb részt a forint árfolyamának japán jennel szembeni erősödése miatt csökkent.

A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	MNB kéthetes forintkötvények	3 563 712	5 169 021	1 605 309
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	2 439	3 667	1 228
	Egyéb kötelezettségek	7 302	2 644	-4 658
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 573 453	5 175 332	1 601 879

Az egyéb betétek és kötelezettségek 2013. december 31-i egyenlege 1601,9 milliárd forinttal (mintegy 45 százalékkal) nőtt az előző év végi értékhez képest, ami szinte teljes egészében a kéthetes futamidejű MNB-forintkötvények állomálynövekedésének tudható be. A kéthetes futamidejű MNB-kötvény a jegybank legfontosabb monetáris politikai eszköze. A kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Kötvények	69 882	20 542	-49 340
	Passzív repoügyletek	291 290	246 193	-45 097
	IMF-betétek	986 192	649 520	-336 672
	Külföldi betétek és hitelek	44 521	28 560	-15 961
	Fedezeti ügyletek*	14 694	0	-14 694
	Egyéb kötelezettségek	325	318	-7
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 406 904	945 133	-461 771

* A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2013. december 31-re 461,8 milliárd forinttal 945,1 milliárd forintra csökkent. Az IMF-betétek állományát csökkentette az MNB által 2009-ben felvett IMF-hitel két évközi üzemezett törlesztése és az augusztusi előtörlesztése, valamint a forint SDR-rel szembeni erősödése; míg az évente egyszer (áprilisban) esedékes, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő átállás miatt nőtt az állomány. A kötvények közül novemberben lejárt egy, az MNB által 1993-ban kibocsátott 200 millió dollár névértékű kötvény, így az állomány az átértékelődési hatással együtt 49,3 milliárd forinttal csökkent. A repoügyletekből eredő devizakötelezettségek 45,1 milliárd forintos csökkenése elsősorban tranzakciós hatással magyarázható. A 2013. év végi repoállományból jelentős részt képvisel egy, az EKB-val kötött repoügylet, melynek állománya 0,5 milliárd euro (158,8 milliárd forint) volt. A fedezeti ügyletek soron döntően a jegybank IMF-hitel felvételéhez kapcsolódó swapügyleteinek és a külfölddel kötött fedezeti ügyleteinek nettó kötelezettsége szerepelt 2012. december 31-én, de ezek az ügyletek a mögöttük húzódó alapügyletek (IMF-hitel és MNB saját kibocsátású dollárkötvény) megszűnésével végleg kifutottak.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	1 042 765	595 433	-447 332
	- 1–5 éves	26 627	20 542	-6 085
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	337 512	329 158	-8 354
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 406 904	945 133	-461 771

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	- USD	47 569	4 271	-43 298
2.	- EUR	332 753	270 800	-61 953
3.	- JPY	25 696	20 542	-5 154
4.	- SDR	337 513	329 158	-8 355
5.	- Egyéb	648 679	320 362	-328 317
6.	Egyéb devizakötelezettségek	1 392 210	945 133	-447 077

Az egyéb soron szereplő 320,4 milliárd forintos 2013. év végi állomány az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza. Az euróban denominált tételek 62 milliárd forintos csökkenésének túlnyomó része a rövid fedezett repoállomány visszaesésével magyarázható.

4.12. AZ MNB NEMZETKÖZI VALUTAALAPPAL SZEMBENI POZÍCIÓJA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
II/1-ből	IMF szabad kvóta	25 145	24 523	-622
II/1-ből	SDR-betétek	80 784	4 569	-76 215
II/1-ből	IMF-nél elhelyezett nem kamatozó betétek	3 146	3 068	-78
II/4-ből	IMF-kvóta forintban befizetett része	328 493	320 361	-8 132
	IMF-fel szembeni követelések összesen	437 568	352 521	-85 047
VII/3-ból	IMF SDR-allokáció miatti tartozás	337 513	329 158	-8 355
VII/3-ból	IMF nem kamatozó betét	1	1	0
VII/3-ból	IMF-kvóta forintfedezet	648 678	320 361	-328 317
VII/3-ból	IMF-fel szembeni swapkövetelés	-320 186	0	320 186
VII/3-ból	IMF-fel szembeni swapkötelezettség	322 979	0	-322 979
	IMF-fel szembeni kötelezettségek összesen	988 985	649 520	-339 465
	IMF-fel szembeni nettó kötelezettség	-551 417	-296 999	254 418

Az MNB által 2009-ben lehívott 1,3 milliárd SDR összegű IMF-hitel nyilvántartása – az IMF előírása szerint – swapügylet formájában történt, ez forintkövetelést és SDR-kötelezettséget jelentett. A swapügylet 2012 végén a kötelezettség oldalon jelent meg az ártértékelések hatására: a forintkövetelés összegét az IMF határozza meg, a kötelezettség nagysága az SDR árfolyamától függ. Az IMF-től lehívott hitelösszeg a devizatartalékokat, valamint forrásoldalon az IMF forintbetétjét növelte (IMF-kvóta forintfedezet). A hiteltartozás összegét a táblázat IMF-fel szembeni swapkötelezettség sora mutatja, amelynek állománya az év közbeni törlesztések és az augusztusi előtörlesztés hatására 2013. december 31-ére kifutott.

Az SDR-allokáció miatti tartozás során az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből egyrészt 329,2 milliárd forint (991,1 millió SDR) mint lejárat nélküli kötelezettség jelent meg, másrészt ez az összeg növelte a devizatartalékban lévő SDR-betéteket. Az SDR-allokáció az IMF-től lehívott hitelek tőketartozásának és kamatának törlesztésére használható fel. A 2013. évi felhasználás kamatfizetések, tőketörlesztések és az augusztusi előtörlesztés miatt történt.

Az MNB mérleg alatti tételként mutatta ki a magyar állam IMF-fel szembeni hiteltartozásához kapcsolódó, forintban kiadott kötelezvényét, amely az MNB-nél mint a hitelügylet ügynökénél letétként került elhelyezésre (lásd 4.18. pont). Az állami kötelezettségvállalás 2012. december 31-én kimutatott 1171 milliárd forintos összege a hitel 2013. évi törlesztéseivel 0 forint lett.

4.13. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (14,2 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (8,3 milliárd forint külföldi és 10,8 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2012. 12. 31.	8 246	8	12 135	10 732	236	76	31 433
Üzembe helyezés/Beszerzés	251	33	51	252	2	403	992
Egyéb növekedés (PSZÁF-tól átvett eszközök)	3 004	3	182	1 499	0	2	4 690
Selejt	-180	0	0	-407	0	0	-587
Eladás	0	0	0	-23	0	0	-23
Térítés nélküli eszközátadás	-1	0	0	-35	0	0	-36
Egyéb csökkenés/Átsorolás	-5	0	0	-2	-1	0	-8
2013. 12. 31.	11 315	44	12 368	12 016	237	481	36 461
Értékcsökkenés részletezése							
2012. 12. 31.	6 909	0	2 849	7 329	0	0	17 087
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	487	0	380	868	0	0	1 735
Egyéb növekedés (PSZÁF-tól átvett eszközök halmozott értékcsökkenés)	2 691	0	28	1 346	0	0	4 065
Állományból történő kivezetés	186	0	0	463	0	0	649
Átsorolás miatti csökkenés	0	0	0	0	0	0	0
2013. 12. 31.	9 901	0	3 257	9 080	0	0	22 238
Nettó érték							
2012. 12. 31.	1 337	8	9 286	3 403	236	76	14 346
2013. 12. 31.	1 414	44	9 111	2 936	237	481	14 223
Változás	77	36	-175	-467	1	405	-123

Az integráció során PSZÁF-tól átvett eszközök nettó értéke összesen 625 millió forintot tett ki. Ebből a vagyoni értékű jogok és szellemi termékek 316 millió forinttal, az ingatlanok 154 millió forinttal, a berendezések 153 millió forinttal, a beruházások 2 millió forinttal emelkedtek. Az ingatlanok között 69 millió forint nettó értékben kerültek átvételre állami tulajdonban lévő, vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek), melyek vagyonkezelésben maradtak.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	2012	2013
BIS	1,43	1,43	6 666	6 596	913	920
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,39	1,37	1 629	1 656	0	0
<i>ezer EUR</i>			5 591	5 578		
SWIFT	0,02	0,02	2	2	0	0
<i>ezer EUR</i>			8,6	8,6		
Befektetések összesen			8 297	8 254	913	920

*Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint – az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján – Magyarország részesedése az EKB-ban a csatlakozáskor 1,3884 százalék, azaz 77,3 millió euro volt. A részesedés két esetben változhat, egyrészt új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, másrészt az ötévenkénti kiigazítással. Ez utóbbi miatt 2009. január 1-jétől az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3856 százalékra módosult, ezzel részesedése 79,8 millió euróra változott.

2010. december 29-i hatállyal az EKB az alaptőkéjét 5 milliárd euróval, 10 761 millió euróra emelte, aminek hatására Magyarország részesedése az EKB alaptőkéjéből 149,1 millió euróra nőtt, változatlan tőkejegyzési kulcs mellett. Ezzel egyidejűleg változott a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége, mindenkor részesedésük 7 százaléka helyett 3,75 százalékának befizetésével kell az EKB működési költségeihez hozzájárulniuk az Alapokmány 47. szakasza értelmében. 2013. július 1-jével Horvátország EU-csatlakozása miatt az EKB alaptőkéje 10 761 millió euróról 10 825 millió euróra nőtt, az MNB tőkejegyzési kulcsa pedig 1,374 százalékra, részesedése 148,7 millió euróra csökkent. 2013. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro volt.

2014. január 1-jével Lettország euroövezetbe történő belépése és a fent említett ötévente esedékes felülvizsgálat miatt a tőkekulcsok ismét kiigazításra kerültek. Az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3798 százalékra, részesedése 149,4 millió euróra nőtt.

Az MNB 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secreteriat Ltd-ben, amelynek alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) részére adminisztratív szolgáltatásokat volt hivatott nyújtani. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést, értéke mindössze 1 angol font volt, ezért nem szerepelt az MNB könyveiben a befektetések között. 2011-től a CEBS feladatait az Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA) vette át. Megszűnésekor a CEBS végelszámolás alá került; az EBA hatósági funkcióval rendelkezik, befektetést nem igényelt. Az EBA-ban Magyarországot a felügyeleti integráció előtt a PSZÁF képviselte, az MNB pedig megfigyelő tagként vett részt. Az integrációt követően az MNB szavazattal rendelkező taggá vált az EBA-ban. A tagok a működési költségekhez az éves pénzügyi terv alapján meghatározott kvótájuknak megfelelő mértékben évente járulnak hozzá.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2013. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	261 705	261 705	2,4176
Deutsche Bundesbank	2 030 804	2 030 804	18,7603
Eesti Pank	19 268	19 268	0,1780
Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland	120 277	120 277	1,1111
Bank of Greece	210 904	210 904	1,9483
Banco de España	893 420	893 420	8,2533
Banque de France	1 530 028	1 530 028	14,1342
Banca d'Italia	1 348 471	1 348 471	12,4570
Central Bank of Cyprus	14 430	14 430	0,1333
Banque centrale du Luxembourg	18 825	18 825	0,1739
Bank Centrali ta’ Malta / Central Bank of Malta	6 874	6 874	0,0635
De Nederlandsche Bank	429 352	429 352	3,9663
Oesterreichische Nationalbank	209 680	209 680	1,9370
Banco de Portugal	190 910	190 910	1,7636
Banka Slovenije	35 398	35 398	0,3270
Národná banka Slovenska	74 487	74 487	0,6881
Suomen Pankki – Finlands Bank	134 836	134 836	1,2456
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 529 669	7 529 669	69,5581
Bulgarian National Bank	93 571	3 509	0,8644
Česká národní banka	157 385	5 902	1,4539
Danmarks Nationalbank	159 712	5 989	1,4754
Hrvatska narodna banka	64 355	2 413	0,5945
Latvijas Banka	29 682	1 113	0,2742
Lietuvos bankas	44 307	1 661	0,4093
Magyar Nemzeti Bank	148 736	5 578	1,3740
Narodowy Bank Polski	525 890	19 721	4,8581
Banca Națională a României	264 660	9 925	2,4449
Sveriges Riksbank	244 775	9 179	2,2612
Bank of England	1 562 265	58 585	14,4320
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 295 338	123 575	30,4419
Összes NKB	10 825 007	7 653 244	100,0000

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	2012	2013
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 17.	100,0	100,0	8 927	8 927	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	285	104
Hitelintézeti Felszámoló Nkft. 1071 Budapest, Damjanich u. 11–15.	n. a.	100**	n. a.	50	n. a.	n. a.
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	13,6	0,2	62	7	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	7,3	8,1	46	266	120	123
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1062 Budapest, Andrássy út 93.	6,9	6,9	321	321	77	39
Befektetések összesen			10 574	10 789	482	266

* Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

** A tulajdonosi jogok gyakorlójaként az MNB mutatja ki a könyveiben az állam tulajdonában álló üzletrészt.

n. a.: Nem értelmezhető az osztalékbevitel kategória.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő elsősorban intézményi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik a forintbankjegyek biztonságos gyártását. Az euro bevezetésével a forintbankjeggyártás meg fog szűnni, és az MNB döntése szerint a Pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani. A társaság stratégiája a versenyelőnyökre építve a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban történő megjelenést is célozza, mellyel a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartása, valamint a tulajdonosi érték megőrzése és növelése biztosítható.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzürmék és az MNB által kibocsátott emlékpénzürmék előállítás. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját érmeprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exportérméket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott pénzürméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és befektetési arany-termékeket.

A **Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft.** a Magyar Állam 100 százalékos tulajdonában álló gazdálkodó szervezet volt 2013. december 31-én. 2013. október 1-jétől a Magyar Állam nevében a tulajdonosi jogokat az MNB tv. 177. § (3) bekezdése alapján az MNB gyakorolta. A felügyeleti integráció előtt a tulajdonosi jogokat a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. (MNV) és a PSZÁF között létrejött megbízási szerződés alapján a PSZÁF látta el. Az MNB tv. hatályba lépését követően a megbízási szerződés közös megegyezéssel megszűnt, és az MNV Zrt. a Kft. 50 millió forintos társasági részesedését a könyveiből kivette. Az MNB a részesedést az átadáskori – jegyzett tőkével azonos – nyilvántartási értéknek megfelelően a belföldi befektetései között rögzítette. Az MNB tv. – 2014. február 25-én hatályba lépett – 183/D. §-a alapján a Kft. üzletrésze feletti tulajdonosi jogok az MNB-nek átadásra kerültek. A társaság az MNB tv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását, továbbá kockázati tőkealap megszüntetését, valamint az MNB tv. 79. §-a szerinti kirendelt felügyeleti biztosi tevékenységét végzi. A Kft. valamennyi közfeladatát közhasznú tevékenységként látja el.

A **KELER KSZF Zrt.**-ben az MNB tulajdoni hányada a KELER Zrt.-től apport útján átvett klíring üzletághoz kapcsolódó tőkeemelés következtében 13,6 százalékról 1,2 százalékra csökkent 2013 első felében. A KELER Zrt. általi további, 2013. július 24-én bejegyzett tőkeemelés hatására az MNB részesedése 0,2 százalékra, a befektetés sajáttőke-arányos értéke 7 millió forintra csökkent.

A **GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.**-ben 2013 végén részvényátruházás következtében – elővásárlási joggal élve – az MNB tulajdoni hányada 8,1 százalékra, a befektetés könyv szerinti értéke 266 millió forintra emelkedett.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai

Az Éves jelentés elkészítésekor a legfrissebb és a 100 százalékos leányvállalatok esetében már auditált adatok szerepelnek a következő táblázatokban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke	Adózott eredmény
	2013. 12. 31.	2013. 12. 31.	2013. 12. 31.	2013. 12. 31.	2013
Pénzjegynyomda Zrt.	8 927	1 110	769	10 806	769
Magyar Pénzverő Zrt.	575	469	0	1 044	52
Hitelintézeti Felszámoló Nkft.	50	3	0	53	0
KELER Zrt.	4 500	17 492	1 956	23 948	2 173
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 262	123	5 208	123
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	3 628	1 065	7 189	1 065
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 924	565	6 030	565

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Pénzjegynyomda Zrt.	6 256	6 758	96	94	23	14	0	3
Magyar Pénzverő Zrt.	2 057	1 840	18	9	1	1	0	0
Hitelintézeti Felszámoló Nkft.	198	73	3	0	123	267	0	0
KELER Zrt.	n. a.	n. a.	15 225	10 655	352	316	0	513
KELER KSZF Zrt.	599	792	362	196	3	31	0	5
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	n. a.	n. a.	4 902	4 234	1 576	1 529	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	2 397*	2 281*	44	34	28	71	0	0

n. a.: Nem értelmezhető a bevétel kategória.

* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.
Pénzjegynyomda Zrt.	301	298
Magyar Pénzverő Zrt.	38	38
Hitelintézeti Felszámoló Nkft.	24	24
KELER Zrt.	131	125
KELER KSZF Zrt.	1	10
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	135	133
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	56	53

Az MNB követeléseai és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2013. 12. 31.	2013. 12. 31.
Pénzjegynyomda Zrt.	0	114
Magyar Pénzverő Zrt.	5	60
Hitelintézeti Felszámoló Nkft.	0	0
KELER Zrt.	0	1
KELER KSZF Zrt.	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	1
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	0
Összesen	5	176

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak.

4.14. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2012. 12. 31.	Évközi változások			2013. 12. 31.
		Értékvésztés/ céltartalék összege	PSZÁF- integráció (+)	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Értékvésztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	6	3+4+5+6
I/3-ból	Egyéb forintkövetelések	0	801	927	0	1 728
II/4-ből	Egyéb devizakövetelések	132	0	2	0	134
III/-ből	Egyéb eszközök	16	12	55	-3	80
VIII.	Kötelezettségek	4 291	0	1 561	-1 777	4 075
	- peres ügyek	0	0	1 433	0	1 433
	- származékos ügyletek	3 226	0	18	-1 151	2 093
	- kötvénykölcsönzés	1 065	0	110	-626	549
	Összesen	4 439	813	2 545	-1 780	6 017

A céltartalék és értékvésztés állománya 2013-ban nettó értékben 1578 millió forinttal, 6017 millió forintra emelkedett.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre az integráció kapcsán 801 millió forintos értékvésztés-állomány átvételére került sor, valamint az év végi minősítés során további értékvésztésképzés történt 927 millió forint értékben.

Az egyéb banküzemi eszközök értékvésztés-állománya az integráció során 12 millió forinttal nőtt, majd 2013. december 31-én 3 millió forint visszaírástól vált, illetve a befektetésekre 55 millió forintos értékvésztés megképzése vált szükségessé.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 1433 millió forint céltartalékot képzett az MNB 2013 végén.

Az egyéb célú származékos ügyletekre – a piaci értékben bekövetkező változások miatt – 18 millió forint céltartalékképzés mellett 1151 millió forint céltartalék felszabadítására került sor 2013 folyamán.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. A 2012. év végi 1065 millió forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 549 millió forintra mérséklődött 2013 végére, aminek háttérében egyrészt a céltartalékképzés alapjául szolgáló értékpapírok állományának csökkenése, másrészt a papírok túlnyomó részének javuló piaci megítélése áll.

4.15. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	Bankügyletek miatt	136 094	136 015	-79
	Belső gazdálkodás miatt	119	97	-22
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	136 213	136 112	-101
	Bankügyletek miatt	18 145	27 176	9 031
	Belső gazdálkodás miatt	802	114	-688
X.	Passzív időbeli elhatárolások	18 947	27 290	8 343

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.16. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2012. 12. 31.	Évközi változás	2013. 12. 31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék*	47 023	-37 261	9 762
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	564 041	-54 438	509 603
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-30 188	-60 912	-91 100
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	-39 811	66 106	26 295
XI.	Saját tőke	551 065	-86 505	464 560

*Az eredménytartalék változása a felügyeleti integráció miatt keletkezett eredménytartalék, valamint kerekítés miatt tér el a 2012. évi mérleg szerinti eredménytől.

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékfizetéséről az igazgatóság határoz. Az igazgatóság döntése alapján az MNB 2013. évi eredményéből és eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.17. pontot.

A felügyeleti integráció

millió forint

PSZÁF-integrációból származó tételek	
Pénzeszközök	1 471
Tárgyi eszközök	625
Munkavállalói kölcsönökkel kapcsolatos követelések	510
Felügyelt intézményekkel szembeni követelések	101
Gazdálkodással kapcsolatos követelések	52
Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft.	50
Készletek	2
Gazdálkodással kapcsolatos kötelezettségek	-142
Összesen	2 669

millió forint

Mérleg- és eredményhatás az MNB-nél	
Eredménytartalék	2 549
Vagyonkezelte eszközökhöz kapcsolódó kötelezettség	70
Térítés nélkül átvett befektetések (Nonprofit Kft.)	50
Összesen	2 669

2013. október 1-jétől a PSZÁF megszűnésével az MNB tv. alapján az MNB gyakorolja és teljesíti a PSZÁF jogait és kötelezettségeit. Az integráció során a PSZÁF mérlegében lévő, vagyonekelt állami vagyon, kivéve az állami tulajdonú ingatlanok, a törvény erejénél fogva ingyenesen – az átadáskori nyilvántartási értéken – az MNB tulajdonába kerültek, növelve az MNB eredmény-tartalékát.

A vagyonekeltben lévő állami tulajdonú ingatlanok az MNB vagyonekeltésébe kerültek. A vagyonekeltésbe vett telkek és épületek átadáskori értékét az MNB vagyonekeltésből származó kötelezettségekkel szemben vette nyilvántartásba.

2013. szeptember 30-án a PSZÁF nyilvántartásában szereplő követelések és kötelezettségek az eredménytartalékkal szemben kerültek átvételre az MNB mérlegébe, szintén az átadáskori nyilvántartási értékeken.

A megszűnés napján átvett pénzeszközök az MNB eredménytartalékát növelték.

Az MNB tv. alapján a Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. feletti tulajdonosi jogokat 2013. október 1-jétől az MNB gyakorolta. A 100 százalékos állami tulajdonban lévő Kft. üzletrésze nem a PSZÁF, hanem az MNV Zrt. könyveiben volt nyilvántartva. Az MNB tv. rendelkezése alapján az MNV Zrt. a Kft. üzletrészt 2013-ban a könyveiből kivezette, és az MNB a részesedést a közölt nyilvántartási – jegyzett tőkének megfelelő – értéken a jutaléktól eltérő egyéb bevételekkel szemben lekönyvelte.

4.17. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	564 041	509 603	-54 438
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-30 188	-91 100	-60 912
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	533 853	418 503	-115 350

A forint hivatalos árfolyama 2013-ban 288,15 és 307,85 forint/euro közötti intervallumban mozgott. Legalacsonyabb értékét május végén érte el, a legmagasabbat március második felében. A 2012. december 31-i árfolyamhoz képest 1,9 százalékos gyengülés következett be, 2013. december 31-én az árfolyam 296,91 forint/euro volt. Az átlagos bekerülési árfolyam 9,41 forinttal 281,15 forint/euróra gyengült. Mindezek következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése az előző év végéhez képest kisebb volt (19,55 forint/euróról 15,76 forint/euróra csökkent), így a devizatételek hivatalos és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 54,4 milliárd forinttal 509,6 milliárd forintra csökkent.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és a bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2013. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkelkülönözete 91,1 milliárd forint negatív egyenleget mutatott. A központi költségvetésnek – az MNB tv. alapján – nem keletkezett térítési kötelezettsége tekintettel arra, hogy a deviza-értékpapír kiegyenlítési tartalékának és a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának összevont egyenlege pozitív volt.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2012. 12. 31.	291,29	271,74
2013. 12. 31.	296,91	281,15
Éves átértékelődés*		
2012-ben	6,4%	
2013-ban	-1,9%	
* + felértékelődés / - leértékelődés		

4.18. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2012. 12. 31.			2013. 12. 31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	434 002	434 002	-4 442	1 120 668	1 120 668	-20 015
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	244 092	-473	0	268 230	745
3.	Devizaszwap- és terminügyletek	1 625 825	1 560 231	65 834	1 412 604	1 385 476	27 449
4.	Kamatkozó devizaszwapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	229 299	241 880	-13 058	1 365 134	1 360 789	21 552
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	2 289 126	2 480 205	47 861	3 898 406	4 135 163	29 731
6.	CDS-ügyletek	203 903	203 903	-3 226	178 146	178 146	-2 075
7.	Devizaszwap és terminügyletek	6 419	6 370	49	2 562	2 564	-2
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	210 322	210 273	-3 177	180 708	180 710	-2 077
9.	Összesen (5+8)	2 499 448	2 690 478	44 684	4 079 114	4 315 873	27 654

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaszwap, kamatozó devizaszwap- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaszwapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacra ellenügylettel fedezi.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationját csökkentő fedezeti célú éven belüli ügyletek.

A devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei a devizaszwap- és terminügyletek. Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatozó devizaszwapügyletek állományából 2013. december 31-én 37 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött tőkecsere nélküli ügyletek.

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között két referencia-értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügyletek szerepelnek 2016. évi lejáratokkal. A kormányrendeletnek megfelelően a CDS-ügyletek – mint egyéb célú nyitott származékos ügyletek – piaci értékváltozásaiból származó veszteségére az MNB céltartalékot képzett.

A devizaszwap- és terminügyletek devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli (1–2 hónapos lejáratú) devizacsere-ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	2 003 133	1 683 756	-319 377
	- 1–5 év	477 072	855 874	378 802
	- 5 éven túli	0	1 595 533	1 595 533
1.	Fedezeti ügyletek	2 480 205	4 135 163	1 654 958
	- 1 éven belüli	6 370	2 564	-3 806
	- 1–5 év	203 903	178 146	-25 757
	- 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos ügyletek	210 273	180 710	-29 563
3.	Összesen (1+2)	2 690 478	4 315 873	1 625 395

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	0	31 629	31 629
2.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	0	2 935	2 935
3.	Garanciák	1 398	1 364	-34
4.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	3	11	8
5.	IMF értékpapír-letéti számla	1 170 998	0	-1 170 998
6.	Összesen (1+2+3+4+5)	1 172 399	35 939	-1 136 460

Az NHP fennmaradó lehívható hitelkeret a kereskedelmi bankok által a Növekedési Hitelprogram I. és II. pillérén belül megkötött, de folyósításra nem került hitelösszeget mutatja.

A peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség a céltartalékképzés alá vont perek nyilvántartására szolgál. A perek nagy része a felügyeleti integrációval került át az MNB-hez, melyek bírsághatározatok ellen indított, illetve kártérítési pereket foglalnak magukban.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A 2013. évi csökkenés árfolyamváltozás, valamint 1 darab garancia alóli mentesülés következménye.

Az IMF értékpapír-letéti számlán az MNB letétként kezelte az IMF részére a magyar állam által kibocsátott forintkötelezvényt, a kapcsolódó hitel visszafizetésével a letét megszüntetésre került (lásd 4.12. pont).

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	1 075 768	34 603	-1 041 165
	- 1–5 év	95 301	38	-95 263
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	1 330	1 298	-32
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	1 172 399	35 939	-1 136 460

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	1 168 182	607 596	-560 586
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	453 402	133 544	-319 858
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	701 200	477 018	-224 182
	- piaci értéke	700 135	476 469	-223 666
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	442 165	286 845	-155 320
5.	Passzív repo keretében eladott és EKB-repoügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	972 720	381 232	-591 488

4.19. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-36 519	-17 235	19 284
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-28 687	-12 750	15 937
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	-71 586	-17 132	54 454
	Nettó kamateredmény	-136 792	-47 117	89 675
(I.4.—X.4.) sorokból	Forint-értékpapírok	359	400	41
(II.5—XI.4.) sorokból	Származékos ügyletek*	-17 025	-2 696	14 329
(II.5.—XI.4.) sorokból	Egyéb	-92	-18	74
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-16 758	-2 314	14 444
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-153 550	-49 431	104 119

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2013-ban a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 49,4 milliárd forint veszteség volt, ami a 2012. évi 153,6 milliárd forintos veszteséghez képest 104,1 milliárd forintos csökkenést jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 89,7 milliárd forinttal javult, elsősorban a jegybanki átlagos alapkamat csökkenése miatt.

Az eredményt javították:

- a központi költségvetés forint- és devizabetétei után az előző évinél összesen 23,1 milliárd forinttal kevesebb fizetett kamat a csökkenő betétállomány és az alacsonyabb kamatok együttes hatására;
- a belföldi hitelintézetek által elhelyezett betétek utáni kamatráfordítás 18,8 milliárd forintos csökkenése;
- az MNB által kibocsátott kéthetes forintkötvények után fizetett 75,5 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;
- az egyéb devizakötelezettségek kamatráfordításának 11,8 milliárd forintos csökkenése, nagyrészt az IMF-hitel törlesztése miatt.

Az eredményt rontotta:

- a devizatartalék után kapott, a 2012. évinél 32,6 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- a forintállamkötvények kamatbevételének 3,8 milliárd forintos csökkenése részben a papírok lejáratá, részben az alacsonyabb kamatok miatt;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és a jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 2,8 milliárd forintos csökkenése.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlege – 14,4 milliárd forinttal javult.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2012	2013	Változás
1.	- kamatozó devizaswapok kamatbevétele	10 495	33 380	22 885
2.	- fedezeti kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	730	4 866	4 136
3.	- fedezeti devizaswapok kamatbevétele	5 108	3 051	-2 057
4.	- fedezeti futures-ügyletek kamatbevétele	2 032	2 621	589
5.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű bevétele	0	0	0
6.	- fedezeti opciós ügyletek díjbevétele	0	0	0
7.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű bevétele	234	1 365	1 131
8.	Származékos ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5+6+7)	18 599	45 283	26 684
9.	- kamatozó devizaswapok kamatráfordítása	11 031	39 271	28 240
10.	- fedezeti kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	256	0	-256
11.	- fedezeti devizaswapok kamatráfordítása	7 880	2 885	-4 995
12.	- fedezeti futures-ügyletek kamatráfordítása	15 205	791	-14 414
13.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű vesztesége	998	4 147	3 149
14.	- fedezeti opciós ügyletek díjráfordítása	0	0	0
15.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű ráfordítása	254	885	631
16.	Származékos ügyletekből származó ráfordítások (9+10+11+12+13+14+15)	35 624	47 979	12 355
17.	- kamatozó devizaswapok kamateredménye (1-9)	-536	-5 891	-5 355
18.	- fedezeti kamatswapok kamateredménye (2-10)	474	4 866	4 392
19.	- fedezeti devizaswapok kamateredménye (3-11)	-2 772	166	2 938
20.	- fedezeti futures-ügyletek kamateredménye (4-12)	-13 173	1 830	15 003
21.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye (5-13)	-998	-4 147	-3 149
22.	- fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye (6-14)	0	0	0
23.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye (7-15)	-20	480	500
24.	Származékos ügyletek nettó eredménye (8-16)	-17 025	-2 696	14 329

A kamatozó devizaswapok között részben külföldi partnerekkel, részben az ÁKK-val kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az MNB által korábban külföldön kibocsátott kötvények árfolyam- és kamatkockázatának fedezésére szolgálnak. Az ÁKK-val kötött ügyletek állománya emelkedett az ÁKK februári devizakötvény-kibocsátásához kapcsolódóan kötött ügyletek miatt. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 5,9 milliárd forint veszteség volt, 2012-höz képest 5,4 milliárd forinttal romlott.

A kamatswapok kamateredményének 4,4 milliárd forintos emelkedését az ügyletek számának növekedése és a devizakamatok kedvező alakulása okozta.

A fedezeti devizaswapok kamateredménye 2,9 milliárd forinttal javult, nagyrészt a hitelintézetekkel kötött swapok állományának csökkenése miatt.

A fedezeti célú futures-ügyletek kamateredménye 15 milliárd forinttal emelkedett a kötvényfutures-ügyletek kamatráfordításának csökkenése miatt.

A fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye a kamatswapügyletek 4,1 milliárd forintos lejárat, illetve lezáráskori árfolyamvesztését tartalmazza.

Az egyéb célú ügyletek kamateredménye 0,5 milliárd forinttal javult az egyéb célú futures-ügyletek és az egyéb célú kamatswapok kamateredményének emelkedése következtében.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	31 833	26 221	-5 612
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	65 013	138 819	73 806
IV.–XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-33 180	-112 598	-79 418

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint az értékpapír-kölcsönzésből származó befektetések értékesítésekor realizált eredményt, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytteleket tartalmazza.

2013-ban a pénzügyi műveletek realizált vesztesége 112,6 milliárd forint volt, az előző évhez képest 79,4 milliárd forinttal romlott. A veszteség főként a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratakor keletkezett.

4.20. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2012	2013
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	158 269	200 339
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-760 922	-54 438
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	-602 653	145 901

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.
 ** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2013-ban 145,9 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 200,3 milliárd forint nyereséget realizált, míg 54,4 milliárd forint nem realizált árfolyamvesztés a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot csökkentette.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.17. pontot.

4.21. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
	Bankjeggyártási költség	2796	2864	68
	Forgalmiérme-verés költsége	916	1027	111
	Emlékérmeverés költsége	437	266	-171
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	4149	4157	8

2013-ban a bankjegy- és érmegyártás költsége 4,2 milliárd forint volt, az előző évi szinten maradt. Ezen belül a bankjegyek gyártási költsége 2,4 százalékkal növekedett az előző évhez képest, mert a 2013-ban gyártott címletek darabára magasabb volt, mint a 2012-ben gyártottaké. A forgalmiérme-verés költsége a legyártott érmék darabszámának 32 százalékos növekedése miatt emelkedett. Az emlékérmék esetében a költségcsökkenés egyrészt annak köszönhető, hogy az emlékérmék legyártott darabszáma közel felére csökkent 2013-ban, másrészt, hogy 2012-ben tízféle, míg 2013-ban csak nyolcféle emlékérmé került kibocsátásra.

4.22. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	986	1 423	437
XV.1.	Jutalékráfordítások	780	755	-25
	Jutalékeredmény összesen	206	668	462
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	2 907	6 343	3 436
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	425	2 545	2 120
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	2 482	3 798	1 316
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	2 870	2 870
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	2 688	7 336	4 648

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A jutalékbevételek emelkedését az NHP-hitelkeretek igénybe nem vett része után felszámított rendelkezésre tartási jutalék okozta.

A felügyeleti tevékenység jegybankba történt integrációjával az egyéb bevételek között új tételként jelentek meg a felügyeleti tevékenységből származó díj- és bírságbevételek.

A 2013. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.23. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.24. pont részletezi.

4.23. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
	Véglegesen kapott pénzeszköz	1 009	2 532	1 523
	Pénzbevonási nyereség	0	2 145	2 145
	Részesedések osztaléka	1 395	1 187	-208
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	420	419	-1
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	2	52	50
	Egyéb bevétel	81	8	-73
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	2 907	6 343	3 436
	Pénzügyi támogatások	239	2 352	2 113
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	168	176	8
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	7	3	-4
	Egyéb ráfordítás	11	14	3
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	425	2 545	2 120
V.2.–XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	2 482	3 798	1 316

A 2013. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény főbb elemei a következők:

- Véglegesen kapott pénzeszközként az IMF-től átvett 7,6 millió SDR (2012-ben több mint 3 millió SDR) jelent meg. Az IMF aranykészlete egy részének eladásából származó extra bevételt a tagországok között kvótaarányosan felosztotta azzal a céllal, hogy a tagországok ebből adományt nyújtsanak az alacsony jövedelmű fejlődő országok támogatására. Ez a bevétel mint az MNB által befizetett kvóta hozama az MNB-t illette. A monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó rendelkezések miatt ugyanakkor Magyarország nevében az MNB nem adományozhat nemzetközi tartalékaiból, erről a felajánlásról az államnak kell döntenie. Ezért az IMF-től kapott 2,5 milliárd forint (2012-ben 1 milliárd forint) az MNB eredményében rendkívüli bevételként jelent meg, ráfordítás ezzel kapcsolatban nem lesz.
- A pénzbevonási nyereség a forgalomból öt éve bevont 1 és 2 forintos érmékhez kapcsolódóan keletkezett. Az érmék beváltási határidejének (2013. február 28.) lejártát követően, márciusban a beváltási időtartam alatt át nem váltott érmék névértékének összege mint elengedett kötelezettség egyéb eredményként elszámolhatóvá vált.
- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2012-höz képest 0,2 milliárd forinttal csökkentek. 2013 júniusában a BIS 920 millió forintot, a Magyar Pénzverő Zrt. 104 millió forintot, a BÉT 39 millió forintot fizetett ki osztalékként az MNB számára. A GIRO 123 millió forintos osztalékának pénzügyi rendezésére júliusban került sor. A Pénzjegynyomda Zrt. a részvényes határozata alapján, valamint a KELER Zrt. és a KELER KSZF Zrt. közgyűlésük döntése értelmében a 2012. évi eredményükből osztalékot nem fizettek, a teljes összeget eredménytartalékba helyezték.

Pénzügyi támogatások soron a pénzügyi szakmai célokat szolgáló végleges, visszafizetési kötelezettség nélküli pénzáadások – nagyrészt alapítványok és iskolák részére –, valamint karitatív célú támogatások szerepelnek. Ennek döntő része az MNB által indított Pallasz Athéné Közgondolkodási Programhoz kapcsolódik. A program középpontjában a művelődés, az oktatás, a tudomány támogatása és fejlesztése áll. A program célja a közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés támogatásán túl a kutatások elősegítése nemcsak közgazdasági, hanem más társadalomtudományi és interdiszciplináris témákban is. A jegybanktörvény meghatározza, hogy a felügyeleti tevékenység keretében kiszabott bírságból származó bevételt meghatározott célokra kell felhasználni: közgazdasági, pénzügyi szakemberképzésre, kutatásokra, pénzügyi kultúra erősítésére, valamint alapítványi támogatásokra és karitatív célokra.

4.24. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
	Felügyeleti díjbevétele	0	1 982	1 982
	Hatósági eljárásból származó kapott bírság és költségtérítés	0	862	862
	Hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja	0	26	26
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	2 870	2 870

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a felügyelt, díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. Az integrációt követően októberben bevallott harmadik negyedéves díjkötelezettségekből közel 1982 millió forint bevétel származott. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok bevétele év végén 862 millió forintot tett ki.

4.25. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2012	2013	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	5	174	169
	Közvetített szolgáltatások bevétele	28	24	-4
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	116	115	-1
	Egyéb bevételek	13	18	5
	Rendkívüli bevételek	1	1	0
VIII.	Banküzem bevételei összesen	163	332	169
	Anyagjellegű ráfordítások	3 399	3 792	393
	Személyi jellegű ráfordítások	6 791	9 076	2 285
	Értékcsökkenési leírás	1 708	1 733	25
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-250	-249	1
	Banküzem működési költségei összesen	11 648	14 352	2 704
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	9	177	168
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	23	23	0
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	118	115	-3
	Egyéb ráfordítások	80	92	12
	Banküzem működési ráfordításai összesen	230	407	177
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	11 878	14 759	2 881
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-11 715	-14 427	-2 712

A banküzem 2013. évi nettó eredménye 14,4 milliárd forint veszteség volt, a 2012. évihez képest 2,7 milliárd forinttal (23,1 százalékkal) emelkedett. A banküzem 2013. évi működési költségei 23,2 százalékkal (2704 millió forinttal) voltak magasabbak az előző évinél.

A 2013. évi *anyagjellegű ráfordítások* 11,6 százalékkal (393 millió forinttal) haladják meg a 2012. évben felmerült költségek összegét, ami a következő okokra vezethető vissza:

- A 2013. évi üzemeltetési költségek az előző évihez képest 312 millió forinttal emelkedtek. Ez döntően a felügyeleti integrációból ered, és leginkább az ingatlan költségeknél jelentkezett, a Krisztina körüti épület negyedik negyedévi kiadásai (pl. bérleti díj, közüzemi, ingatlan-fenntartási és takarítási költségek) miatt. Emellett a bankbiztonsági költségek is jelentősen meghaladták a 2012. évit, a Készenléti Rendőrség Őrzési és tűzvizsgálati szolgáltatásának év közben történt igénybevételeivel összefüggésben.

A Szabadság téri épület jövőbeni felújításához kötődően 2013-ban készített tanulmányok költségei miatt emelkedtek a tanácsadói költségek is. Az irodaszerekkel és adminisztrációs anyagokkal, valamint a járművekkel kapcsolatos kiadások, továbbá a telefon- és postaköltségek szintén meghaladták az előző évit. Ez alapvetően ugyancsak a felügyeleti integrációból következett egyrészt a létszámnövekedéssel összhangban, másrészt a PSZÁF nagyobb ügyfélköréből adódó kapcsolattartás és levelezés költségei miatt.

- A 2012. évihez képest az információtechnológiai költségek összege 36 millió forinttal emelkedett, alapvetően az MNB által a PSZÁF-tól átvett szerződések negyedik negyedévi kiadásai miatt.
- A 2013. évi egyéb költségek az előző évihez képest 45 millió forinttal emelkedtek, ami több ellentétes irányba ható tényezőtől adódik. A tagsági díjak, a kiküldetési és a jogi szakértői költségek – elsősorban a felügyeleti integráció miatt – meghaladták a 2012. évit, viszont jelentősen csökkentek az oktatási költségek, a különböző képzési és csapatépítő programok esetében elért megtakarítás eredményeként. Ugyancsak alacsonyabbak voltak a 2012. évinél az emberi erőforrásokkal kapcsolatos szakértői és tanácsadói díjak, valamint a munkaerő-felvétellel kapcsolatos hirdetési költségek.

Az MNB könyvvizsgálatának 2013. évi díja 33 millió forintot tett ki.

A személyi jellegű ráfordítások 33,7 százalékkal (2285 millió forinttal) voltak magasabbak a 2012. évinél elsősorban a 2013. október 1-jétől megvalósult felügyeleti integráció következtében, a magasabb létszám (502 fős statisztikai létszámemelkedés), illetve a munkaviszony-megszűnési költségek és járulékvonzataik miatt. Emellett a 2013. évi költség növekedésében közrejátszott az év elején végrehajtott 1,1 százalékos általános és 0,5 százalékos előléptetéshez kapcsolódó bérfejlesztés, továbbá az előző évhez képest eltérő munkatársi összetétel is. Az MNB tv. szerint a volt elnök és alelnökök részére a mandátum lejártát követően 2013-ban fizetett hathavi juttatás az előző évhez képest ugyancsak többletköltséget okozott.

Az értékcsökkenési leírás 2013. évi összege 1,4 százalékkal (25 millió forinttal) volt magasabb az előző évinél, főként az MNB által a PSZÁF-tól átvett eszközök negyedik negyedévi amortizációs költsége miatt.

Az önköltség-átvezetések abszolút értéke 2013-ban 249 millió forintot tett ki, amely összeg csökkenti a banküzemi működési költségeket. Az átvezetések túlnyomó részét a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért az MNB-nek fizetett bérleti díj, továbbá a VIBER üzemeltetési költsége tették ki.

Az eszközök és készletek miatti banküzemi bevételek és ráfordítások meghatározóan az érmeeladások és -kivételek kapcsán emelkedtek.

4.26. BÉR- ÉS LÉTSZÁMADATOK

millió forint

Megnevezés	2012	2013	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	4 399	5 580	27
Egyéb bérköltség*	218	599	175
Kifizetett bérköltség	4 617	6 179	34
Személyi jellegű egyéb kifizetés	708	922	30
Járulékok	1 466	1 975	35
Személyi jellegű ráfordítás összesen	6 791	9 076	34

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2012	2013	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	581	727	25,1

A vezető tisztségviselők javadalmazása

		millió forint
Testület	Tiszteletdíj	
Monetáris Tanács*		75
Felügyelőbizottság		77
* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 9. § (4) bekezdés c) pontja alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulásokat számukra.		

A vezető tisztségviselőknek (igazgatósági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2013 során az MNB-vel szemben hiteltartozásuk nem volt.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

4.27. A KBER SZÁMVITELI IRÁNYMUTATÁSA ÉS AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA KÖZÖTTI ELTÉRÉSEK

Az MNB számviteli politikájának és a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) számviteli szabályainak ⁵ eltérései átsorolásokból, a különböző értékelési elvekből, illetve a KBER számvitelére jellemző aszimmetrikus eredményelszámolásból származnak. Az MNB az egyes üzleti években a különbségek levezetését – a mérlegfőösszeg és a saját tőke viszonylatában – a korábbi évek áthúzódó hatásaitól függetlenül készítette el, az adott évet minden esetben kiinduló évnek tekintve. Ebből adódóan a táblázatok nem tartalmaznak összehasonlító adatokat.

A KBER szerint a visszavásárolt MNB-devizakötvény állománya a forrásoldalon lévő saját kötvények egyenlegét csökkenti, míg az MNB az eszközoldalon követelésként szerepelteti azokat, továbbá a kapcsolódó árfolyamkülönbséget a KBER-ben eredménytétel.

Az MNB gyakorlatával ellentétben a KBER értékelési szabályai szélesebb körben írják elő a piaci értékelés alkalmazását az értékpapírok és a származékos ügyletek vonatkozásában. Kivételt képeznek a lejáratig megtartásra kerülőként besorolt értékpapírok, amelyeket amortizációval csökkentett bekerülési értéken kell kimutatni, és ezekre szükség szerint értékvesztést elszámolni.

Az értékpapírok piaci értékelése során eltérést okoz, hogy a KBER-ben az árszámítást – a kamateredmény részeként – a lejáratig hátralévő futamidő alatt amortizálni kell a kamatozó értékpapírok esetében is, így a piaci értékkülönbséget számításakor már ezt az amortizált bekerülési értéket kell az értékpapír nyilvántartási értékének tekinteni (a diszkontértékpapírok esetében az MNB a KBER-szabályokkal megegyezően jár el).

A piaci értékelésből eredő, valamint a devizaárfolyam-változásból származó, még nem realizált nyereséget és veszteséget az MNB a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékába, valamint a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékába helyezi. A KBER-előírások szerint viszont csak a nem realizált nyereség kerül tartalékként a forrásoldalon lévő átértékelési számlákra. Ezen számlák jellegükben hasonlatosak az MNB által használt kiegyenlítési tartalékokhoz, a KBER szerint azonban nem részei a saját tőkének, hanem kizárólag a későbbi időszakok esetleges árfolyamvesztései, valamint a negatív piaci értékkülönbségek fedezetére szolgálnak. A nem realizált veszteséget ugyanis az eredményben kell elszámolni, de ezt a veszteséget részben vagy egészben mérsékli az adott instrumentumokon, pozíciókon az előző években képződött és az átértékelési számlákon felhalmozódott nem realizált nyereség.

Az óvatos értékelési és eredményelszámolási elvek (nem realizált eredmény aszimmetrikus elszámolása) hatására a KBER szerinti mérlegben a magyar módszertannal ellentétben nem lehet az átértékelési számlák egyenlege negatív, és az MNB által használt kiegyenlítési tartalékokhoz képest magasabb egyenleget mutatnak, ezzel egyidejűleg azonban alacsonyabb eredmény keletkezik.

⁵ A KBER számviteli iránymutatásának alkalmazása kizárólag az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti központi bankjaira nézve kötelező, az általuk végzett műveletek számvitelének egységesítéséhez szükséges szabályokat tartalmazza.

A mérlegfőösszeget és a saját tőkét módosító tényezők 2013-ban

millió forint

Megnevezés	Eszközök	Források
Mérlegfőösszeg a magyar szabályok szerint	11 437 974	11 437 974
Visszavásárolt kötvények átsorolása	0	0
Deviza-értékpapírok kapcsolatos korrekciók		
A magyar szabályok szerinti deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának kivezetése	91 100	91 100
Kamatkozó értékpapír árszínvonal/amortizációja	-98 865	-98 865
Nem realizált nyereségjellegű, KBER szerinti piaci értékkülönbség elszámolása	18 531	18 531
Nem realizált veszteségjellegű, KBER szerinti piaci értékkülönbség elszámolása	-10 766	-10 766
Származékos ügyletek piaci értékelése	3 457	3 457
Devizaárfolyam-változás elszámolásával kapcsolatos korrekciók		
A magyar szabályok szerinti forintárfolyam kiegyenlítési tartalék kivezetése		-509 603
Nem realizált árfolyamnyereség elszámolása		531 201
Nem realizált árfolyamveszteség elszámolása		-21 598
Mérleg szerinti veszteség átsorolása eszközoldalra	137 548	137 548
Módosító tételek összesen	141 005	141 005
Mérlegfőösszeg a KBER-szabályok szerint	11 578 979	11 578 979

millió forint

Megnevezés	Kiegyenlítési tartalékok (átértékelési számlák)	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Tőke és tartalékok összesen
Mérlegsor	XI.4. + XI.5.	XI.1.	XI.2.+XI.3.	XI.6.	XI.
A magyar szabályok szerint elkészített mérleg adatai	418 503	10 000	9 762	26 295	464 560
Visszavásárolt kötvények árfolyamkülönbségének elszámolása				0	0
Deviza-értékpapírok kapcsolatos korrekciók					
A magyar szabályok szerinti deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának kivezetése	91 100				91 100
Kamatkozó értékpapír árszínvonal/amortizációja				-98 865	-98 865
Nem realizált nyereségjellegű, KBER szerinti piaci értékkülönbség elszámolása	18 531				18 531
Nem realizált veszteségjellegű, KBER szerinti piaci értékkülönbség elszámolása				-10 766	-10 766
Származékos ügyletek piaci értékelése	3 457			-32 614	-29 157
Devizaárfolyam-változás elszámolásával kapcsolatos korrekciók					
A magyar szabályok szerinti forintárfolyam kiegyenlítési tartalék kivezetése	-509 603				-509 603
Nem realizált árfolyamnyereség elszámolása	531 201				531 201
Nem realizált árfolyamveszteség elszámolása				-21 598	-21 598
Módosító tételek összesen	134 686	0	0	-163 843	-29 157
KBER-szabályok szerinti mérlegadatok	553 189	10 000	9 762	-137 548	435 403

A KBER-szabályok alkalmazásával a 2013. évi mérlegfőösszeg 141 milliárd forinttal, a mérleg szerinti eredmény pedig -163,8 milliárd forinttal módosult.

A származékos ügyletek piaci értékelése 3,5 milliárd forinttal, míg a mérleg szerinti eredmény – jellegének megfelelő kimutatása – 137,5 milliárd forinttal emelte a mérlegfőösszeget.

A mérleg szerinti eredmény – a deviza-értékpapírok piaci értékelésből származó nem realizált veszteség, a kamatozó deviza-értékpapírok árszínvonal/amortizációjából és a devizaárfolyam-változásból eredő nem realizált veszteség következtében – összességében 137,5 milliárd forint veszteségre módosult. A kapcsolódó tartalékok 553,2 milliárd forintot tesznek ki a KBER szerinti, nem realizált nyereség elszámolása miatt.

Budapest, 2014. április 9.

Dr. Matolcsy György
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS

**A MAGYAR NEMZETI BANK 2013. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA**

Nyomda: Eurotronik Zrt.

1117 Budapest, Budafoki út 111–113.

